

KIRIM

NİSAN - ARALIK 2009 Yıl: 18 Sayı: 65 BÜLTENİ

BÜTÜNDÜNYA
QIRIMTATAR KONGRESİ
19-22 mayıs 2009

ВСЕСВІТНІЙ КОНГРЕС
КРИМСЬКИХ ТАТАР
19-22 травня 2009

WORLD CONGRESS OF
THE CRIMEAN TATARS
19-22 may 2009

İçindekiler

Başyazı **1**

Kongreden Haberler **2**

5. Kurultay **8**

Sponsor Aranıyor **11**

Milli Değerlerimiz **12**

Tarihi Yapılarımız **14**

Haber Yorum **16**

Sanat **18**

Yorum **20**

Edebiyatımızdan **21**

Portre :
Kemal Karpat **24**

Portre :
Halil İnalçık **26**

Derneğimizden Haberler **28**

Portre :
Arsen İlyasov **32**

Portre :
Susanna **33**

Derneğimizden Haberler **34**

Güzelimiz : Sevila Akikova **42**

Sözlü Tarihimizden **46**

KIRIM Bülteni

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği'nin yayın organıdır.
Üç ayda bir yayımlanır, ücretsiz dağıtılır.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği

Genel Merkezi adına sahibi
Dr. Ahmed İhsan KIRIMLI

Yazı İşleri Müdürü

Nail AY TAR

Yazışma Adresi : Meşrutiyet Cad. 20/14 06440 Kızılay / ANKARA Tel: (0312) 419 4749 Faks: (0312) 419 5751

Kırım Bülteni, Kırım Vakfı'nın maddî destekleriyle yayımlanmaktadır. Derneğimiz Kamu Yararına Çalışan Dernekler Statüsündedir.

Bağışlarınız için Hesap Numarası : Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği AKBANK Bakanlıklar Şb. Hesap No: 153-95563

YAYIN KURULU

Başkan
Tuncer KALKAY

Editör
Safiye OLGUN
Meryem BAŞKURT
Yayın Danışmanı
Namık Kemal BAYAR

Baskı

Üye
Türker YÜKSEL
Reşat ÖRNEK
Kurtiy Fethi ŞAHİN
Burak ATMACA
Sema KARAASLAN

Tarihe Açılan Pencere

Dünya Kırım Tatar Kongresi'nin yapılması ile ilgili fikir teatileri 2008 yılı içerisinde yoğun bir şekilde sürdürülmüş ve bu yıl içerisinde Kongrenin yapılması yönünde pek çok adımlar atılmıştı. Bu süreçte Kongrenin nerede yapılacağı, Kongrenin statüsünün ne olacağı, Kurultay ile ne şekilde ilişkilendirileceği, teşkilatlardan delegelerin nasıl seçileceği yönünde de farklı görüşler dile getirilmişti.

Bu çerçevede Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi ve şubeleri;

- Tarihte ilk kez yapılacak olan I.Dünya Kırım Tatarları Kongresini, zorunlu hicret ve sürgünlere düçar edilerek vatandan koparılan Kırım Tatarlarının, Kırım'ı bugün dahi vatan olarak gördüklerini tüm dünyaya ispat eden tarihî bir belge olarak tanımladığını,

- Dünya Kırım Tatarları Kongresinde Türkiye'de ve diğer diasporalarda yaşayan Kırım Tatarları adına verilecek en önemli mesajın "Diasporada kurulu tüm Kırım Tatar Sivil Toplum Kuruluşlarının aslî ve en önemli amacının vatan Kırım'da yaşayan Kırım Tatarlarının yanında olduğu, Kırım'ı yeniden vatan yapma yolunda cefa çeken vatandaşlarımıza destek olmak yolunda çalışmaların aralıksız devam edeceği" şeklinde olması gerektiğini ilke olarak kabul ettiğini,

- Kırım Tatarlarının vatan Kırım'da ve yaşadıkları diğer yerlerde huzurlu ve müreffeh bir toplum olarak yaşamasını amaçlayan, milletimizin en yüksek karar organı olan

Kırım Tatar Millî Kurultayı ve icra organı Kırım Tatar Millî Meclisinin ilke ve prensiplerini tanıyan, Kırım Tatar halkına ve bu bağlamda Türk milletine hizmet eden bütün kurum ve kuruluşlarla her yerde ve her ortamda görüşmeye, fikir alışverişinde bulunmaya, işbirliği ve ortak faaliyetler yapmaya hazır olduğunu,

Yayınladığı deklarasyon ile de Nisan 2009 ayında kamuoyuna ilan etmişti.

Ancak, tüm işleri, sadece yapılanları eleştirmeye endekslenen ve bu doğrultuda gerek Kırım Tatarlarının hür iradesi, Kurultayın icra organı olan Kırım Tatar Milli Meclisini karalamaya, gerekse Kırım Tatarlarının lideri Mustafa A.Kırımoglu'nun prestijini düşürmeye yönelik teşebbüslerde bulunan bazı küçük gruplar, dayanaksız ve anlamsız gerekçeleriyle Kongrenin yapılmasına karşı çıkmışlardı.

Hatta bu Kongrenin Kırım Tatarları arasında ciddi ayrılıklar yaratarak bölünmelere ve kamplaşmalara yol açacağını, sadece Kırım Tatar Milli Meclisinin ve Mustafa A. Kırımoglu'nun propagandasına hizmet edeceğini, Kırım Tatarlarının hiçbir sorununa çözüm getirmeyeceğini, çağrılan insanların temsiliyetinin bulunmadığını yayınladıkları bildirimler ile belirtiyor ve Kongrenin yapılmaması için ellerinden geleni yapıyorlardı. Daha Kongre başlamadan, Kongrenin başarılı olmasını engellemeye yönelik yoğun bir propaganda çok önceden başlatılmıştı.

Bütün bunlara rağmen Kongre, 12 ülkeden 162 teşkilatın 450 civa-

rındaki temsilcisi ile birlikte muhteşem açılışlarla başladı, kusursuza yakın organizasyonu ile beklentilerin çok üzerinde gerçekleşti. Gerek Genel Kurul toplantılarında gerekse ihtisas gruplarına yönelik toplantılarda neredeyse herkese söz hakkı tanınabili.

Hatta, Kongreden önce menfi propaganda yapan gruplar bile Kongre esnasında, hem propagandalarını yaptılar, hem de basılı ilanlarını dağıttılar hem de söz alarak fikirlerini açıklayabildiler.

İşin bir diğer ilginç yanı ise, en kalabalık teşkilat ve temsilci ile Kongreye katılan, Türkiye'de faaliyet gösteren teşkilatlar arasında beklenen fikir ayrılığı tam tersine işbirliğine dönüştü.

Kongre boyunca karşılıklı olarak ortaya konan görüşler çerçevesinde, zaman zaman yaşanan sert tartışmalara rağmen, medeni ve seviyeli ölçü Kongre sonuna kadar devam ettirilebilmiştir. Temsiliyeti, muhtevası ve katılım boyutuyla, dünyanın değişik ülkelerinde bulunan Kırım Tatarlarının da sorumluluk olarak gerçekleştirdiği Dünya Kırım Tatar Kongresi birleşmenin başlangıcı olarak nitelendirilebileceği gibi birçok konuda süren tartışmalarda da uzlaşmayı sağlayabildi.

Derneğimizin Genel Merkezi ve Şubeleri ile temsil edildiği Dünya Kırım Tatar Kongresine yönelik gelişmeler, Bültenimizin bu sayısında detaylı olarak da takip edilebilir.

Dünya Kırım Tatar Kongresi

12 ülkeden 162 sivil toplum ve siyasi Kırım Tatar teşkilatlarının temsilcisi olan 450 civarındaki delegeler ile birlikte, gazeteci, gözlemci ve misafirlerden oluşan 866 kişi Kongreye iştirak etti.

• Tuncer KALKAY

Çarlık Rusyası ve uzantısı Sovyetler Birliği tarafından bir milleti tarih sahnesinden silmek için sistemli bir şekilde yaratılan suni açıklar, yapılan onlarca sürgün ve zorunlu göç, yüzlerce katliam, onbinlerce cinayet ve nihayetinde 1944 yılındaki büyük sürgün ile soykırıma maruz bırakılan Kırım Tatarları koparılmaya çalışıldıkları vatanlarından çok uzun yıllar ayrı bıraktırılmış olmasına rağmen, içinde bulunduğumuz yıl, birlik ve

beraberliklerini çok güçlü bir şekilde Vatanlarında gösterdiler, paylaşmanın en güzel örneğini sergileyerek tarihe not düştüler.

Dünyanın dört bir tarafına dağıtılarak, asırlarca Vatanlarından ayrı yaşamak zorunda bırakılan Kırım Tatarları, kendi halkına 18 Mayıs 1944 yılında uygulanan Büyük Sürgünün 65. Yıldönümünün hemen akabinde yani 19 Mayıs 2009 tarihinde, Vatanlarında, Hanların şehri Bahçesaray'da, Kırım Demokratik Cumhuriyeti'nin ilan edildiği 1917 yılındaki açılış merasiminin yapıldığı Hansaray'ın bahçesinde, 92 yıl sonrasında benzer bir merasim eşliğinde ve aynı ruh ile milli marşları "Ant Etkenmen"i söyleyerek, Tarak Tamgalı "Gök Bayrak"larını dalgalandırarak dünyanın dört bir yanından geldikleri Vatanlarında buluştular.

18 Mayıs 2009 tarihinde Vatan Kırım'da Kırım Tatarları, büyük sürgünü 65. yıldönümünde andılar. Yalnız bu yılki anma mitingi, diğer yıllara nazaran daha farklı ve daha anlamlandırılmış motiflere de sahipti. Çünkü Vatan Kırım'da yaşayan Kırım Tatarları ile birlikte, Türkiye, Romanya, Bulgaristan, Amerika Birleşik Devletleri, Almanya, Fransa, Polonya, Rusya, Özbekistan, Kırgızistan'dan gelen Kırım Tatarları Akmeşcit'teki meydanı tıklım tıklım doldurdular. Otuz beş binden fazla insanın katıldığı mitingde farklı ülkelerde yaşayan Kırım Tatar teşkilatlarının temsilcileri heyecanlı selamlama konuşmaları yaptı.

Daha önce şehrin dört bir yanında yapılan öncü mitinglerinde toplanan gruplar ile oluşturulan büyük kortejlerle, ellerindeki döviz,

pankart ve dalgalandırdıkları Gök-bayraklarıyla şehrin merkezine doğru yürüyüşe geçtiler. Grupların şehir merkezinde karşılaşması muhteşem bir gösteriye döndü.

Mitingin hemen ertesi günü 19 Mayıs 2009 tarihinde, Kırım Tatar Demokratik Cumhuriyeti'nin 1917 yılında Hansaray'ında ilan edilmiş töreninin bir benzeri yine Hansaray'ında Kırım Tatarlarının var olduklarının ve Milli Davalarına hep birlikte sahip çıktıklarının bir göstergesi olarak ilan edilmiş oldu.

Milli motifler altında Hansaray'ının bahçesinde, dünyadaki Kırım Tatar teşkilatlarının temsilcilerince yapılan konuşmalar ile milli hassasiyetler vurgulandı.

19-22 Mayıs 2009 tarihleri arasında yapılan kongrenin, 19 ve 20 Mayıs 2009 tarihindeki oturumları Akmescit'te, 21 Mayıs tarihindeki oturumları ise 5 farklı konuda ve 5 farklı şehirde yapıldı.

• Eğitim, bilim ve kültür ile ilgili toplantı Akmescit şehri Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesinde,

• Kırım Tatar Halkının haklarının iade edilmesinin siyasi ve hukuki yollardan sağlanması, Kırım

Tatar sivil toplum teşkilatlarının görevleri, karşılıklı işbirliği ve koordinasyon ile ilgili konuları içeren toplantı, Karasubazar (Belogorsk) şehri Sarı Su kasabası okulunda,

• Kırım'ın ve Kırım Tatar halkının sosyo-ekonomik kalkınması konulu toplantı, Kezlev (Yevpatoriya) şehri İsmail Bey kasabası okulunda,

• İslam ve Kırım Tatar halkının manevi ve ahlaki gelişimi konulu toplantı, Eski Kırım (Starıy Kırım) şehri okulunda,

• Medya, kitap baskısı ve iletişim faaliyeti konularını içeren toplantı, Sudak şehri okulunda,

• Kırım Tatar halkının geleneksel sporlarının kalkınması: Kırım Tatar Milli Güreş Uluslararası Federasyonunun kuruluşu konularını içeren toplantı Akmescit şehrinde yapıldı.

Kongrenin 22 Mayıs Akmescit'te yapılan kapanış oturumunda Kongre sonuç bildirgesi ile Ukrayna Cumhurbaşkanı, Ukrayna Verhovna Radasına, Birleşmiş Milletler Teşkilatına, Avrupa Konseyine, Avrupa Birliğine ve Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatına müracaat çağrısı için oluşturulan metinler nihai hale getirildi.

Kongrenin Kırım Ukrain Müzikal Akademik Tiyatrosunun binasında 19 Mayıs 2009 tarihindeki açılışında, Kırım Tatar Milli Meclis Başkanı da olan Kırım Tatarlarının efsanevi lideri Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu, Kırım Tatarlarının mücadelesi ve problemleri konularında çok anlamlı bir konuşma yaptı. Konuşmasında da Kırım Tatar Milli Hareketinin 3 temel prensibine aşağıdaki ifadesi ile değindi:

• “Birinci prensibimiz, zor-şiddet kullanmamak (non-violence) prensibidir. Kendisine karşı Sovyet organları ne kadar ağır baskı ve

haksızlıklar yapsa da, Kırım Tatar Milli Hareketi tarafından tek bir adam bile öldürülmedi veya diğer terörist eylemleri yapılmadı.

• İkinci prensibimiz, davranışlarımız, yaşadığımız ülkenin kanunlarına ve insan hakları konusunda uluslararası şekilde kabul edilen kaidelere aykırı olmayacak. Devlet kanunları ve uluslararası kaideler arasında fark olduğu takdirde, önceliği uluslararası kaidelere vermektir. Milli Hareketimiz çok demokratik ve barışçı olmasına rağmen yüzlerce insanımız hapsilere, tımarhanelere konuldu, nümayişlere iştirak eden pek çok insanımız dövüldü, sakatlandı, bazıları ise hayatlarını kaybetti.

• Üçüncü prensibimiz, dayanışma prensibidir. Yani, kendi milli ve insan haklarını savunmakla beraber, diğer toplumların milli, dini ve insan hakları zedelendiği zaman sessiz kalmamak, onlara da destek vermektir.”

Şeklinde izah eden Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu bu 3 temel prensip sayesinde Kırım Tatarlarının vatanlarına dönüşünün kansız olduğunu vurguladı.

Değişik ülkelerden katılan devlet temsilcileri de Kırım Tatarlarının problemlerinin çözümüne katkıda bulunmak istediklerini belirttiler.

Türkiye Cumhuriyeti Devlet Bakanı Faruk Çelik ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili Meral Akşener de yaptıkları konuşmalarda, Türkiye'nin tarihi ve kültürel bağları nedeniyle Kırım Tatarlarının problemine kayıtsız kalamayacağını, Kırım Tatarlarının demokratik mücadelelerinde yanlarında olduklarını ifade ettiler.

Kongrenin 20 Mayıs 2009 tarihli oturumunda konuşan ünlü Rus tarihçisi Svetlana Çernovaya "Şu anda Kırım'da daha birkaç yıl önce yapılması akıl almaz ve hayal olan, Kırım Tatar halkının anavatanında birleşmesi mucizesi gerçekleşiyor" diyerek Kongreye övgüde bulundu.

Kongre boyunca, zamanın el verdiği ölçüde, pek çok katılımcı katkıda bulunmuş; çok farklı ve aykırı olarak değerlendirilebilecek görüşler dahi samimi bir ortamda tartışılabilmiştir.

Türkiye'den misafir olarak katılan Prof.Dr. Nevzat Yalçıntaş, birkaç gün öncesinde akademik hayatının 50. yılı münasebetiyle, Türkiye Cumhurbaşkanı tarafından kendi adına bir toplantı düzenlendiğini, bu toplantının hayatının en mutlu günü olduğunu düşünürken, Dünya Kırım Tatar Kongresinin bu tarihi gününün kendisi için en mutlu gün olduğunu belirterek, Türklerdeki Kurultay geleneğinin gerçek manasını bu Kongrede gördüğünü, kimse kimseye satışmadan ya da

farklı imalarda bulunmadan fikirlerini karşılıklı olarak amaca ve çözüme yönelik şekilde, medeniliğin bütün inceliklerini kullanarak tartıştığı, katılımcıların yoğun sayısına rağmen katılımın ve katkının çoğunluğa yansıdığı böyle bir toplantıya şahit olmanın verdiği gururu taşıdığını ifade etti.

22 Mayıs 2009 tarihinde yapılan kapanış oturumunda, Dünya Kırım Tatar Kongresinin tüzüğünü oluşturmak, Tüzüğün bütün ülkelerin mevzuatına uygun olmasını sağla-

mak ve bir dahaki kongre hazırlıklarını yapmak üzere Koordinasyon Kurulu oluşturuldu.

DKTK Koordinasyon Kuruluna Kırım'dan 5, Türkiye'den 3, Romanya'dan 2, ABD'den 1, Özbekistan'dan 1, Fransa'dan 1, Kırgızistan'dan 1, Almanya'dan 1, Polonya'dan 1, Rusya'dan 1 ve Bulgaristan'dan 1 olmak üzere toplam 16 delege seçildi.

16 Kişilik Koordinasyon Kuruluna, Kırım'dan DKTK Başkanı, Kırım Tatar Milli Meclisi (KTMM) 1.Başkan Yardımcısı Refat Çubarov, Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Fevzi Yakubov, "Bizim Kırım' teşkilatı başkanı Ebduraman Egiz, KTMM Dış İlişkiler Bölümü Başkanı Ali Hamzin ve eski Kırım Tatar Milli Hareketi aktivisti Ayşe Seyitmuratova seçildi. Türkiye'den Nail Aytar, Mesut Ör ve Ümit Şilit, Romanya'dan Ahmet Varol ve Ahmet Saleddin, ABD'den Ayla Bakkallı, Özbekistan'dan Nusret Cemilev, Fransa'dan Fevziye Ametaşeva, Kırgızistan'dan Enver Halilov, Almanya'dan Ahmet Özay, Polonya'dan Selim Hazbiyevic, Rusya'dan Enver Ramazanov ve Bulgaristan'dan Hoşgun Nasut'dan oluştu.

Dünya Kırım Tatar Kongresinin Bildirisi

Biz, Bütün Dünya Kırım Tatar Kongresinin, dünyanın 12 ülkesindeki 162 sivil toplum ve sosyal siyasi teşkilatlarının temsilcileri olarak, Kırım Tatar halkının tarihi anavatanı Kırım'da ilk defa beraber toplanmış bulunuyoruz.

- Kırım Tatar Halkının; Birleşmiş Milletlerin Tüzüğü, İnsan Hakları Genel Bildirisi, Yerel Halkların Hakları Bildirisi ve uluslararası hukukunun, halklar ile insan hakları ile ilgili diğer normlarında tanınan bütün hak ve özgürlüklerinin tamamıyla gerçekleştirilmesi hakkında yola çıkarak,

- Kırım Tatar Halkının kendi toprağı Kırım'da haklarının iade edilmesi ve sağlanması konusunda iyiye doğru köklü değişmelerin olmamasından olağanüstü endişe ifade ederek,

- Kırım Tatar Halkının siyasi, ekonomik, manevi ve kültürel kalkınmasına yönelik acil ve verimli tedbirlerin kabul edilmesi uzatılmasının bu halkın özgün halk olarak yok olmasının direk tehlikesini taşıdığı farkında olarak,

- Kırım Tatar Halkının haklarının iade edilmesinin Ukrayna ile Kırım'ın yerel halkı arasındaki işbirliği esasında kurulacak ve adalet prensibi, demokrasi, insan haklarına saygı, ayırım yapılmaması ve dürüstlük prensiplerine

dayanacak uyumsal ilişkilerin gelişmesini sağlayacağından emin olarak,

- SSCB'nin komünist rejiminin Kırım Tatar halkına karşı 18 Mayıs 1944 yılında yaptığı soykırımın, sürgün yerlerinde on yıllar boyunca tutulması sonuçlarının ortadan kaldırılmasının yalnız Ukrayna'nın çabalarıyla mümkün olmadığını, dolayısıyla BM, Avrupa Konseyi, Avrupa Birliği ve diğer uluslararası kurumların özel dikkat ve vesayet konusu olması gerektiğini anlayarak,

- Dünya halkları ve milletleri arasında barış ve mutabakatın sağlanmasına, Ukrayna ile Kırım Tatar diasporanın sivil toplum teşkilatlarının faaliyet gösterdiği ülkeler arasında karşılıklı anlayış, işbirliği ve dostluk ilişkilerin gelişmesine en büyük yardım sağlama konusunda büyük istek taşıyarak,

- Önünde bütün güç, enerji, bilgilerini Kırım yararına ve Kırım Tatar Halkının kendi siyasi statüsünü serbestçe belirlemesi ve kendi ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimini serbestçe gerçekleştirilmesine yönlendirme gibi asil amaç koyarak,

Aşağıdakileri İlan Ediyoruz

- "Dünya Kırım Tatar Kongresi" teşkilatının değişik ülkelerde kurulan ve iş bu bildiriye belirtilen prensip, amaç ve görevler esasında

karşılıklı işbirliği yapma isteğini bildiren Kırım Tatar teşkilatlarını birleştiren ve koordine eden organ olarak kurulmasını ilan ediyoruz.

- Dünya Kırım Tatar Kongresinin merkez organlarının bulunduğu yer- Kırım, Ukrayna'dır.

Beyan Ediyoruz

- Kırım Tatar Kurultayı ve bunun organları; Dünya Kırım Tatar Kongresi ve sayı ile faaliyet gösterdiği ülke ve bölgeye bakmaksızın kendilerine karşı eşitlik ve saygılı davranışı esasında Dünya Kırım Tatar Kongresine giren Kırım Tatar teşkilatları için Kırım Tatar Halkının en üst yetkili temsili organıdır.

- Kırım Tatar Kurultayı, bunun organları ve yetkili kişileri; Dünya Kırım Tatar Kongresine giren bütün Kırım Tatar teşkilatları ile bunların sayı ile faaliyet gösterdiği ülke ve bölgeye bakmaksızın kendilerine karşı eşitlik ve saygılı davranışı esasında ilişkilerini geliştirir.

Onaylıyoruz

- Kırım Tatar Halkının hayırı için uyguladığımız bütün çabalarımız, şiddete başvurmama, adalet, demokrasi, milliyete bakmaksızın bütün insanların ekonomik, kültürel, dini ve diğer yasal haklarına sert şekilde uyma prensipleri üzerinde kurulacaktır.

5. Kırım Tatar Kurultayının 2. Oturumu

Özen keçkende at deñiştirilmez, milliy arekette baş deñiştirilmez.

• Nail AYTAR

Kırım Tatarlarının 1917 yılında Milli devletlerini kuran Kurultay geleneği günümüzde de milletimizin kaderini belirleyen önemli kararlarla varlığını devam ettirmektedir. Çelebi Cihan önderliğinde Hansaray’da toplanan 1. Kurultay, Kırım Tatarlarının demokratik “devlet-millet” geleneğini kurmuş ve günümüze kadar da geçerliliğini koruyan prensiplerimizi belirlemiştir. Kırım Tatarlarının en üst temsil organı olan Kurultay, milletimiz hakkında önemli kararların alınma ve icra yeri olmuştur. Sürgünden vatana dönme sürecinin 1989 yılında hızlanma-

sıyla Kurultay geleneği de tekrar canlanmış, 1991 yılında çok önemli kararların alındığı 2. Kurultay toplanmıştır. Bu Kurultayda Kırım Tatarlarının milli hedefleri ortaya konmuş, Kırım Tatarlarının geleceğinin Kırım Tatarlarınca belirleneceği, Kırım’ın tamır (köklü) halkının Kırım Tatarları olduğu ve Kırım Tatarlarının milli alfabesinin Latin harf esaslı “Kırım Tatar Alfabesi” olacağı gibi çok önemli kararlar alınmıştır.

Kırım Tatar Milli Meclisinin 33 üyesi ve yönetim organları 2007 yılı Kasım ayında yapılan 5. Kurultayın 1. oturumunda seçilmişti. 5. Kurultayın 2. oturumu 5-6 Aralık 2009 tarihinde Akmescit’te Kırım Tatar Milli Drama Tiyatrosunda toplandı. Kırım’ın her bölgesinden seçilen 250 delegeden oluşan Kırım Tatar Kurultayı, Kırım Tatarlarının gün-

deminde olan bazı konuları görüşmek ve karar almak için saat 10.00’da bir araya geldi. 215 delege Kurultaya kaydını yaptırmış ve salonda hazır bulunuyordu. Milli marşımız Ant Etkenmen’in okunmasını müteakip Mustafa Abdülcemil Kırımıoğlu kısa bir açış, hayırlama konuşması yaptı, ardından Kırım Müftüsü Hacı Emir Ali Ablayev’in konuşma ve duası ile oturum başladı. Önce divanın seçimi yapıldı, divanda Mustafa Abdülcemil Kırımıoğlu ile birlikte başkan yardımcıları Refat Çubar, Remzi İlyas, Ahtem Çiygöz, Kırım Müftüsü Hacı Emir Ali Ablayev ve denetleme kurulu başkanı Kurtegen Asan görev aldı. Divanın seçiminden sonra oturum sekreterliği ve redaksiyon heyeti seçildi. Kurultay gündeminde 6 maddenin görüşülmesi teklif ve kabul edildi.

Gündemin görüşülmesine geçilmeden protokol konuşmaları yapıldı. Polonya Büyükelçisi, Azerbaycan Büyükelçisi, Ukrayna Cumhurbaşkanı Kırım Temsilcisi, Ukrayna Başbakanı Timoşenko'nun temsilcisi, Ruh Partisi yetkilileri, Dünya Uygur Kongresi temsilcileri, Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi ve İstanbul Şubesi, Kırım Gelişim Vakfı, Romanya diaspoarasının temsilcileri, Almanya Kırım Derneği ve ABD Kırım Derneği Kurultayda hazır bulundular.

Gündemin ilk maddesi 18 Mayıs 1944 Kırım Tatar sürgününün soykırım olarak kabul edilip tanınması ve sonuçlarının kabul edilmesi konusu görüşüldü. Bu konuda oluşturulmuş komisyonun başkanı Elvedin Çubarov, komisyonlarına sürgünden zarar gören ailelerden 610 adet mektubun geldiğini ve kayda geçirildiğini söyledi. Kırım Tatar halkının sürgüne giderken bıraktığı hiçbir şeyi geri alamadığı, her şeye sıfırdan başladığı vurgulandı. Adaletin gerçekleşmesi açısından sürgün mağdurlarının zararlarının her açıdan telafi edilmesi gerektiği söylendi.

Gündemin en önemli bir diğer maddesi 17 Ocak 2010 tarihinde yapılacak Ukrayna Cumhurbaşkanlığı

ve Mayıs ayında yapılması planlanan Kırım Parlamentosu seçimleriydi. Seçimler hakkında delegelerden değişik teklifler geldi. Ukrayna Cumhurbaşkanlığı için 18 aday yarışıyor. Bu adaylardan en güçlü ve kazanması muhtemel adayların şu anki Cumhurbaşkanı Viktor Yuşçenko, Başbakan Yuliya Timoşenko ve Bölgeler Partisi Başkanı Rus yanlısı Viktor Yanukoviç olabileceği görülüyor. Bu 3 adayın dışında ise oy potansiyeli ile başkan adaylarından birisine destek verecek adaylar bulunuyor. Bu adaylar ise Ukrayna eski Parlamento Başkanı Arseniy Yatsenyuk, eski savunma bakanı Anatoliy Gritsenko, Komünist Parti Başkanı Pyotr Simonenko, Halk Partisi ve Parlatmentonun şu anki başkanı Vladimir Litvin, Sosyalist Parti Başkanı Aleksandr Moroz ve Refat Çubar'la girdiği polemikten tanıdığımız Kırım Tatar düşmanı Bölgeler Partisi Milletvekili İna Bogoslovskaya sayılabilir. Ukrayna Cumhurbaşkanlığı seçimleri % 50'yi aşma şartlı yapıldığı için genelde iki turlu yapılıyor ve ikinci tura en çok oy alan iki aday çıkıyor. Bu sebeple yapılacak ittifaklar çok önem taşıyor. Kurultay delegelerinden, "Seçimlerde Yuşçenko'yu, Timoşenko'yu destekleyelim, boykot edelim, Kırım Tatar aday çıkaralım"

gibi teklifler geldi. Mustafa Aga bu teklife şaka yollu, adaylık için 300.000 \$ parayı bulduklarını ama Kırım Tatarlarından hiç kimse cumhurbaşkanı olmak istemedi, demesi herkesi gülümsetti. Divanın teklifi ise şu oldu: Birinci turda demokrat, AB ve NATO yanlısı adaylar desteklensin ama bir aday işaret edilmesin, serbest oy kullanılsın, ikinci tura kalan iki adaydan demokrat, AB ve NATO yanlısı aday desteklensin oldu. Bu konuda karar almak için KTMM'nin yetkilendirilmesine karar verildi. Bu konuda Mustafa Abdülcemil Kırımoglu yaptığı konuşmada 18 cumhurbaşkanı adayının her birine bir mektup gönderildiğini; bu mektupta Kırım Tatarları için ne düşündükleri, sürgün ve soykırım için ne düşündükleri, toprak ve diğer problemlerin çözümü için önerilerini sorduklarını ama 18 adayın hiç birisinden geri dönüş olmadığını söyledi. Sadece Başbakan Timoşenko ile yaptığı telefon konuşmasında bu konuda çalıştıklarını ve cevap vereceklerini söylediğini ifade etti. Genel havaya bakıldığı zaman da Yuşçenko'nun yeniden seçilmesinin zor olduğu, Timoşenko'nun bu sefer Ukrayna Cumhurbaşkanı seçimlerini kazanabileceği düşünülüyor.

Bir diğer gündem maddesi, Kırım'da son yıllarda oldukça güçlenen radikal dinci akımlar ve bunların halkımıza verdiği zararlar oldu. Bu akımlar gizli bazı güçler tarafından kullanılarak Kırım Tatar halkı ve Meclisi bölünmek isteniyor, dendi. Müftü Hacı Emir Ali Ablayev verdiği bilgide birçok caminin bu güçlerce maddi imkânlar kullanılarak ele geçirildiği, insanların kafalarının bulandırılmak için kullanıldığını söyledi. İnsanlara kendi ana dilleri yerine Rusça konuşmayı teklif eden, milli değerlerini küçümseyen bu insan-

5. Kurultay

ların KTMM başkanına suikast yapacak kadar pervasızlaştıkları ifade edildi. Her buldukları ortamda kaos ve sorun çıkararak bu kişilerin Kırım Tatar meselesine çok zarar verdiği söylendi. Bir takım istihbarat teşkilatları ile paralel çalışan bu grupların amaçlarının Kırım Tatarlarını bölmek olduğu tespiti yapıldı. Uzun yıllar komünist sisteminin baskısı altında kalmış insanların dinini doğru öğrenip yaşayabilmesi için bazı imkânların seferber edilmesi ve özel çaba gösterilmesi gerekiyor.

Yerel meclislerin çalışması ile ilgili problemler ciddi olarak dile getirildi. Yerel meclislerin iyi çalışmadığı veya üzerine düşen görevleri yapmadıkları zaman sıkıntının KTMM ve başkanına kadar geldiği, bu durumda da KTMM ve Başkanının kendi yapması gereken işleri yapamadıkları dile getirildi. Camilerin yerel meclislerce denetlenmesi ve amacı dışında kullanılmasının engellenmesi istendi. Hocaların hutbe ve konuşmalarını ana dilde yapmaları istendi. Milli Mekteplerle ilgilenilmesi ve ihtiyaçlarının giderilmesinin takipçisi olunması istendi. Yerel meclis başkanlarının toprak meselesi ile yakından ilgilenmesi istendi.

Akmescit'te Yaltinskaya Sokakı'nda yapılması planlanan Türkiye Cumhuriyeti'nin o zamanki Dış İşleri Bakanı şimdiki Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün yapımına destek vereceği Cuma caminin durumu anlatıldı. Daha önce izinleri alınan planları yapılan caminin daha sonra belediye tarafından arsanın park yapılacağı gerekçesiyle izninin iptali karşısında dava açıldığını ve sürecin beklendiği söylendi. Mustafa Abdülcemil Kırımoglu ne olursa olsun Cuma Cami'nin mutlaka yapılacağını

bunun hukuksal yollarla olmasını tercih ettiklerini söyledi. Caminin yapımında Türkiye Cumhuriyeti'nin olması sebebiyle hiçbir hukuksal boşluk olmasını istemediklerini ama mecbur kalırsa caminin prosedürler beklenmeden de yapılmaya başlanabileceği mesajını verdi.

Bu oturumun en zor ve sıkıntılı kısmı ise 5. Kurultay'ın 1.Oturumunda Mustafa Abdülcemil Kırımoglu tarafından dile getirilen meclis başkanının değiştirilmesi meselesiydi. Bütün delegeler ve misafirler bu meselenin nasıl çözüleceğini biraz da endişeyle bekliyordu. Herkes Mustafa Aga'nın bırakmaması için neler ya-

hakkının olmadığını, bu kararı sadece Kurultayın verebileceğini Kurultayın da Başkanın devam etmesini istediğini söylemesinden tutun da Milli Hareketin veteranlarından Zampira Asan konuşmasına kadar hep aynı samimi fikirler dile getirildi. Rektör Fevzi Yakup, Başbakan Yardımcısı Aziz Abdulla, Maarifçi Cemiyetinin Başkanı Safure Kacametova, Sinaver Kadir hep aynı fikir ve duyguları dile getirdiler: Halkının bu kadar sevdiği başka bir lider var mıdır? Bilmiyorum ama Mustafa Aga'mız olduğu için biz çok şanslıyız.

Kurultayın son günü öğlen arasında ise 1.Bütün Dünya Kırım Tatar

pılması gerektiği konusunu düşünüyor, ikna çabaları sürüyordu. Hatta Türkiye'den vatana avdet eden Turgut Otçu'nun hazırladığı pankart tiyatro girişinde herkesin ortak fikrini yansıtıyordu. Pankartta "Özen keçkende at değiştirilmez, Milliy Harekette baş değiştirilmez" yazıyordu. Konuşma yapan delegeler yerel meclislerin daha iyi çalışarak Mustafa Aga'mızın yükünü azaltacağız derken insanların gerçek samimiyetini ve duygularını görüyordu. Kurtegen Aga Kurultay tüzüğünde meclis başkanının ben bırakıyorum deme

Kongresinin toplantısı da yapıldı. Toplantıya Koordinasyon Kurulu üyeleri Kırım'dan Mustafa Abdülcemil Kırımoglu, Refat Çubar, Ali Hamzin, Fevzi Yakup, Ayşe Seyitmurat, Abduraman Egiz Türkiye'den Nail Aytar, Ümit Şilit, Romanya'dan Amet Saladin, Varol Amet, Almanya'dan Ahmet Özay, ABD'den Ayla Bakkallı katıldı. Bu toplantının gündeminde BDQK'nın tüzüğünün hazırlanması, kongrenin yapılmasından bu güne kadar geçen sürecin değerlendirilmesi ve diğer ülkelerde temsilciliklerinin açılması konusu konuşuldu.

Kamu Yararına Çalışan Derneklere Yapılacak Bağışlar ile İlgili Vergi Ajantajları

- Namık Kemal BAYAR

Gelişen sosyal hayatın önemli unsurlarından biri olan sivil toplum kuruluşlarının varlıklarını sürdürebilmeleri, faaliyetlere katılan insan sayısının çokluğu kadar maddi gücünün boyutuna da bağlıdır. Dernekler, kısıtlı imkân ve bütçeleri ile tüzüklerinde üstlendikleri görevleri gönüllülük esasına göre yapılan çalışmalarla yürütmeye, böylelikle sosyal hayatı zenginleştirmeye, toplumsal yardımlaşma ve dayanışmaya katkıda bulunmaya gayret göstermektedir.

Günümüz sosyal hayatında önemli yer edinmeye başlayan sivil toplum kuruluşlarının en önemli türü sayılan derneklerin çalışmaları, makro anlamda ülke içi ve ülke dışı stratejilerin belirlenmesinde ciddi roller üstlenmeye başlamıştır.

Modern işletme ilkelerine “kurumsal sosyal sorumluluk” ilkesinin de eklenmesi ile tüm modern işletmelerin değerlerinin belirlenmesinde sosyal hayata katkıları da önemli bir faktör olarak yer almaya başlamıştır.

Kurumsal Sosyal Sorumluluk ilkesi, kısaca, kurum ve kuruluşların toplumun sosyal, çevresel ve ekonomik, kültürel kaygılarını, kendi istekleriyle faaliyetlerinin ve paydaşlarıyla ilişkilerinin bir parçası haline getirmesi ve tüm paydaşlarına ve topluma karşı etik ve sorumlu davranması, bu yönde kararlar alması ve uygulaması şeklinde tanımlanmaktadır.

Bu ilkeden hareketle Türk Vergi Mevzuatında da önemli bir adım atılarak, gerçek ve tüzel kişilerin kamu yararına çalışan derneklerin aşağıda açıklanacak faaliyetlerine yapacakları katkıların tamamının Kurumlar Vergisi ve Gelir Vergisi matrahının tespitinde kazançtan indirilebileceği yasal düzenleme altına alınmıştır.

Kültürel alandaki destek (sponsor) faaliyetlerinin teşvik edilmesi için 5228 sayılı Bazı Kanunlarda ve 178 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılması Hak-

kında Kanunla değiştirilen Kurumlar Vergisi Kanunu ile Gelir Vergisi Kanununda destekleyen gerçek veya tüzel kişilere bazı vergi avantajları sağlanmıştır. Şöyle ki;

“06.11.1961 tarih ve 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanununun 89. maddesi ile 10.06.1949 tarih ve 5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu mükerrer 14. maddesi, Genel ve özel bütçeli kamu idareleri, il özel idareleri, belediyeler, köyler, kamu yararına çalışan dernekler, Bakanlar Kurulunca vergi muafiyeti tanınan vakıflar ve bilimsel araştırma faaliyetinde bulunan kurum ve kuruluşlar tarafından yapılan ya da Kültür ve Turizm Bakanlığınca desteklenen veya desteklenmesi uygun görülen;

a) Kültür ve sanat faaliyetlerine ilişkin ticari olmayan ulusal veya uluslararası organizasyonların gerçekleştirilmesine,

b) Ülkemizin uygarlık birikiminin kültürü, sanatı, tarihi, edebiyatı, mimarisi ve somut olmayan kültürel mirası ile ilgili veya ülke tanıtımına yönelik kitap, katalog, broşür, film, kaset, CD ve DVD gibi manyetik, elektronik ve bilişim teknolojisi yoluyla üretilenler de dahil olmak üzere görsel, işitsel veya basılı materyallerin hazırlanması, bunlarla ilgili derleme ve araştırmaların yayınlanması, yurt içinde ve yurt dışında dağıtımı ve tanıtımının sağlanmasına,

c) Yazma ve nadir eserlerin korunması ve elektronik ortama aktarılması ile bu eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılmasına,

d) 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu kapsamındaki taşınmaz kültür varlıklarının bakımı, onarımı, yaşatılması, rölöve, restorasyon, restitüsyon projeleri yapılması ve nakil işlerine,

e) Kurtarma kazıları, bilimsel kazı çalışmaları ve yüzey araştırmalarına,

f) Yurt dışındaki taşınmaz Türk kültür varlıklarının yerinde korunması veya ülkemize ait kültür varlık-

larının Türkiye’ye getirilmesi çalışmalarına,

g) Kültür envanterinin oluşturulması çalışmalarına,

h) 2863 sayılı Kanun kapsamındaki taşınır kültür varlıkları ile güzel sanatlar, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki ürün ve eserlerin Kültür ve Turizm Bakanlığı koleksiyonuna kazandırılması ve güvenliklerinin sağlanmasına,

i) Somut olmayan kültürel miras, güzel sanatlar, sinema, çağdaş ve geleneksel el sanatları alanlarındaki üretim ve etkinlikler ile bu alanlarda araştırma, eğitim veya uygulama merkezleri, atölye, stüdyo ve film platosu kurulması, bakım ve onarımı, her türlü araç ve teçhizatın tedariki ile film yapımına,

j) Kütüphane, müze, sanat galerisi ve kültür merkezi ile sinema, tiyatro, opera, bale ve konser gibi kültürel ve sanatsal etkinliklerin sergilendiği tesislerin yapımı, onarımı veya modernizasyon çalışmalarına,

İlişkin harcamalar ile bu amaçla yapılan her türlü bağış ve yardımların % 100’ü (Bakanlar Kurulu, bölgeler ve faaliyet türleri itibarıyla bu oranı yarısına kadar indirmeye veya kanuni oranına kadar çıkarmaya yetkilidir) kurumlar vergisi matrahının tespitinde kurum kazancından indirileceği (Kurumlar Vergisi Kanunu); Gelir vergisi matrahının tespitinde, gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirileceği (Gelir Vergisi Kanunu) hükme bağlanmıştır.”

Bakanlar Kurulunun 21.12.1992 tarih ve 92/3924 sayılı kararı ile Kamu Yararına Çalışan Dernek statüsüne sahip Derneğimizin yukarıda belirtilen konularda yapacağı faaliyetlere yapılacak yardımların tamamı Kurumlar Vergisinin tespitinde kurum kazancından, Gelir Vergisi matrahının tespitinde gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirileceği artık yasal düzenleme altına alınmıştır.

Milli Marşımız - Ant Etkenmen

Milletler için “var olma” ne kadar büyük önem taşıyorsa, “var olma”nın işareti olan sembolleri de o kadar önem taşımaktadır. Bir yerde milli semboller, milli kimliğin ilk görüntüsünü ve temel ögesini oluşturur. Bu bakımdan, milli sembellere gereken özeni göstermesi, gereken değeri vermesi ve onu koruması herkesin en temel ve tabii milli görevidir.

• Tuncer KALKAY

Bayraklar ve milli marşlar, milletlerin, ülkelerin en önemli milli sembolleridir. Milli semboller, ait oldukları millet ve ülkelerin insanları tarafından en üst derecede saygı ile korunan en hassas değerlerlerdir. Bu hassasiyetin gösterilmesi ve paylaşılması kendiliğinden oluşur. Bu hassasiyeti paylaşmaktan imtina edenler, gerekli özeni göstermeyenler en hafif şekli ile ayıplanırlar. Hatta pek çok ülke milli sembollerini kanunları ile koruma altına alarak, bu değerlere karşı saygısızlık olarak tanımlanabilecek davranışları da cezalandırırlar.

Milletler ve ülkeler, bırakınız kendi vatandaşlarını, diğer ülkelerin insanlarından bile kendi milli sembollerine saygı beklerler. Dolaşısıyla milli semboller de milli varlığın en önemli unsurlarını oluşturur.

Milletler için “var olma” ne kadar büyük önem taşıyorsa, “var olma”nın işareti olan sembolleri de o kadar önem taşımaktadır. Bir yerde milli semboller, milli kimliğin ilk

Ant Etkenmen

Ant etkenmen tatarlarının yarasını sarmağa
Nasıl olsun eki qardaş birbirini körmesin?
Onlar için ökünmesem, muğaymasam, yaşasam
Közlerimden aqqan yaşlar derya-deniz qan bolsun.

Ant etkenmen şu qaranğı yurtqa şavle sepmege,
Nasıl bolsun bu zavallı qardaşlarım iñlesin?
Bunu körüp buvsanmasam muğaymasam, yanmasam
Yuregimde qara qanlar qaynamasın, qurusun.

Ant etkenmen, söz bergenmen millet için ölmege
Bilip, körüp, milletimniñ köz yaşını silmege.
Bilmey körmey, biñ yaşasam, qurultaylı han bolsam,
Kene bir kun mezarcılar kelir meni kömmege.

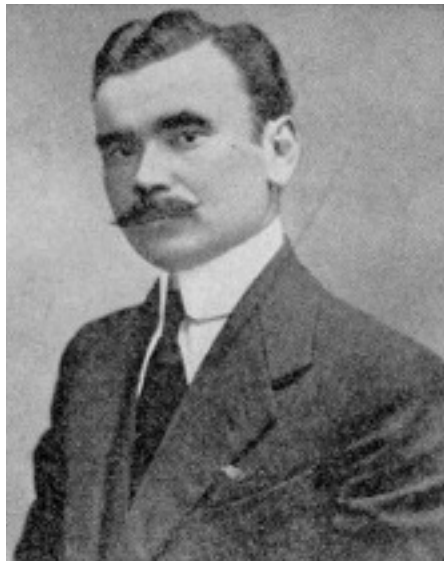
görüntüsünü ve temel ögesini oluşturur. Bu bakımdan, milli sembolere gereken özeni göstermesi, gereken değeri vermesi ve onu koruması herkesin en temel ve tabii milli görevidir.

Bu yaklaşım genelde herkes tarafından benimsenmesine rağmen, bazen farkında olmayarak istenmeyen durumlarla da karşılaşmaktadır. Genellikle önemli toplantılara milli marşların söylenerek başlan-

ması, hem milli marş olan saygının yerine getirilmesi, hem de o toplantıya verilen önemin gösterilmesi yönünde de değerlendirilir. Ancak bu toplantılarda, bazen milli marşın sözlerinin karıştırılması, müziğin gerektirdiği ahengin sağlanamaması, ortaya hiç de hoş olmayan bir tablonun çıkması sonucunu doğurmaktadır.

Milli marşın gereği gibi icra edilememesi, icrada bulunan herkesin içinde bir suçluluk duygusu yaratmaktadır. Netice itibarıyla; milli marşı rencide etmiş, mili marşı incitmiş, koruma görevini yerine getirmek bir yana ona zarar vermiş olmanın yüklediği bir mahcubiyet, bir suçluluk bütün benliğimizi sararak, pişmanlık duygumuzu da ortaya çıkarmaktadır.

Bu suçluluk duygusunu kimseye yaşatmamak için, milli marşın söylenmesini gerektirecek ortamı yaratılmasına da asıl sorumluluk düşmektedir. Bunun içinde bilinen çeşitli yöntemler bulunmaktadır. En sağlıklı olanı ise milli marşın önce-

den usulüne göre kaydedilmiş halinin gerekli cihazdan okunmasıdır. Zamanımız teknolojisi ile söz konusu cihazların temin edilmesi kesinlikle bir problem değildir.

Kırım Tatarlarının milli marşı olarak kabul edilen “Ant Etkenmen” 3 kıta halinde yazılan bir şiir olup, son dördlüğü milli marş olarak söylenmektedir. Milli marş olarak söylenirken de son dördlükteki her mısra nakarat halinde tekrarlanmaktadır.

Bilindiği gibi, Kırım Tatarları bugün “var olma” mücadelesi veren bir millettir. Bu bakımdan milli değerlerine sahip çıkması, onları yaşatması ve koruması hayati önem arz etmektedir.

Genellikle bütün milli marşlar için geçerli olan yukarıdaki açıklamalarımızdaki durumlar “Ant Etkenmen” için de geçerlidir. Genellikle üç kıtası okunmaya çalışıldığında, her kıtada nakarat olarak tekrarlandığında çok uzun bir marş ortaya çıkmakta, buna paralel olarak marşın sözleri karıştırılmakta, müzik ahengi de bozularak hoş olmayan bir durum ortaya çıkmakta-

dır. Bunları bertaraf etme niyetiyle de marş yarım kesildiğinde daha vahim bir sonuçla karşılaşılacaktır.

Kırım Tatar Milli İstiklal Mücadelesinin lideri olan, 1917 yılında Kırım Müslümanları Merkezi İcra Komitesi Başkanlığı, Kırım Müftülüğü, Kırım Tatar Demokratik Cumhuriyeti Başbakanlığı görevlerinde de bulunan ve 1918 yılında Bolşeviklerce şehit edilen Noman Çelebi Cihan tarafından yazılması da “Ant Etkenmen”e ayrı bir anlam yüklemiştir.

Kırım Tatarlarının istiklalini ilan edecek olan 1. Kırım Tatar Milli Kurultayının 9 Aralık 1917 tarihindeki açılışında, milli değerlerin ve sembollerin kullanılmasına büyük önem verilmişti. Bahçesaray’da toplanan ve ilk resmi açılışı Hansaray’ın Divan Odasında yapılmasına karar verilen 1. Kırım Tatar Milli Kurultayında; cuma namazından sonra, Kurultay Milletvekilleri Divan odasına geçerken bandonun “Ant Etkenmen” marşını çaldığı, Kırım Tatar Demokratik Cumhuriyeti’nin Dışişleri ve Savunma Bakanı Cafer Seydahmet Kı-

rımer’in “Hatıralar”ında da anlatılmaktadır.

Bestesi anonim olan, yani Kırım Tatar milletine ait “Ant Etkenmen” 1917 yılından beri Kırım Tatar Milli Marşı olarak söylenegelmiştir. Şiirin üçüncü kıtasındaki “millet” sözü eserin ilk yazıldığı halinde “bilmek” şeklinde ise de, milli marş olarak kullanılan biçimde “millet” olarak geçmektedir.

Bu açıklamalar çerçevesinde, “Ant Etkenmen”in son dördlüğü oluşturulan Milli Marş halini, 1 dakika 21 saniyelik mp3 formatındaki dosyadaki gibi söylenmesini önemle tavsiye ederiz.

Kırım Tatarlarının milli marşı olarak kabul edilen “Ant Etkenmen” 3 kıta halinde yazılan bir şiir olup, son dördlüğü milli marş olarak söylenmektedir. Milli marş olarak söylenirken de son dördlükteki her mısra nakarat halinde tekrarlanmaktadır.

Zincirli Medrese ve Hacı Giray Han Türbesi'nin Restorasyonu Tamamlandı

2006 yılında başlatılan ve TİKA Başkanlığı, Ukrayna Kültür Bakanlığı ve Bahçesaray Valiliği işbirliğinde, T.C. Kültür Bakanlığı uzmanlarının gözetim ve denetiminde yürütülen proje kapsamında, orjinal özelliklerine sadık kalınarak titiz bir çalı-

şma sonucu restore edilen Medrese ve Türbe bu sayede Kırım'ın kültür hayatına yeniden kazandırılmış oldu.

- Avrasya Bülteni - 2009 Ekim Sayısı

Tarihi Kırım Hanlığı'nın günümüze kadar gelen en önemli mimari eserlerinden sayılan,

Kırım Tatar halkının kültür hayatında önemli bir yeri olan Zincirli Medrese ve Hacı Giray Han Türbesi'nin restorasyonu tamamlandı.

2006 yılında başlatılan ve TİKA Başkanlığı, Ukrayna Kültür Bakanlığı ve Bahçesaray Valiliği işbirliğinde, T.C. Kültür Bakanlığı uzmanlarının gözetim ve denetiminde yürütülen proje kapsamında,

orjinal özelliklerine sadık kalınarak titiz bir çalışma sonucu restore edilen Medrese ve Türbe bu sayede Kırım'ın kültür hayatına yeniden kazandırılmış oldu.

Bahçesaray vilayeti tarihi Kırım Hanlığı'na ait eserlerin yoğunlukta bulunduğu bir bölge olduğu için Kırım'a gelen turistlerin uğrak noktalarından biriydi. Zincirli Medrese

ve Hacı Giray Han Türbesi de bu bölgede hem tarihi hem de kültürel değeri bakımından bir çekim merkezi konumunda yer alıyor.

Restorasyon çalışmalarının başladığı 2006 yılına kadar yılların getirdiği yıpranma ve bakımsızlık nedeniyle kullanılmaz halde bulunan Medrese ve Türbenin restorasyon çalışmalarının tamamlanmasıyla

birlikte, bu iki eser hem Bahçesaray vilayetinin turizm potansiyelinin gelişmesi hem de Kırım'daki Tatar varlığının en seçkin örnekleri olarak tarihsel mirasın canlandırılması bakımından büyük önem taşıyor.

Öte yandan, restorasyon çalışmaları ile eş zamanlı olarak Bahçesaray Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Müdürlüğü tarafından Medresenin çevresinde gerçekleştirilen arkeolojik kazı çalışmaları esnasında ortaya çıkan tarihsel kalıntıların, Kırım Hanlığı'nın tarihinin anlaşılması ve yorumlanması bakımından yakın bir zamanda bilim dünyasının istifadesine sunulması bekleniyor.

Zincirli Medrese

Bahçesaray vilayetinin Salacık Mevkii'nde bulunan Zincirli Medrese, Kırım Hanlığı'nın kurucusu Hacı Giray Han'ın oğlu I.Mengli Giray Han tarafından 1500 yılında yaptırıldı. Medresenin giriş kapısının karşısında yer alan Hacı Giray Han Türbesi de yine I.Mengli Giray Han tarafından babası Hacı Giray Han adına 1501 yılında inşa edildi.

I.Mengli Giray Han, Medresenin inşasında kum taşımak suretiyle bizzat çalıştı ve inşaat bittikten sonra da "İlmin önünde her kim olursa olsun eğilmek gerek" diyerek Medresenin tek giriş kapısı üzerine zincir çektirdi. Medrese adını bu zincirden aldı.

Doğu Avrupa'daki en eski eğitim kurumlarından biri olan ve Kırım Hanlığı'nın kültür hayatında, âlimlerin yetişmesinde önemli bir rolü bulunan Medresede, İsmail Bey Gaspıralı da hocalık yaptı. Medrese 1917 Bolşevik İhtilalinden sonra tıp okuluna çevrildi. Ancak 1939 yılında çıkarılan bir kararla çevresindeki binalar akıl hastanesine dönüştürülen Medresenin asıl binası da depo olarak kullanıldı. Uzun yıllar kaderine terk edilen Medrese 1995 yılında Kırım Tatarlarına geri verildi.

Fikirde ve İşte Birlik İçün Başta Tilde Birlik Kerek

*Erkesniñ paylaşqan tüşün-
cesi bolğan, er vaqıt Qırımta-
tarca lap etmekniñ kerekligi,
QMP Üniversitesi'ndeki toplā-
şuvniñ en müim meselesi edi.
Toplaşuvda bulunğan kişiler,
Qırımtatar tiliniñ ve medeniye-
tiniñ ebediy olaraq devam et-
mesi işin neler yasamaq
kerekligi hususunda tekliplerini
ortağa saldılar.*

• QHA Mayıs / 2009

• Düzenleyen, Meryem BAŞKURT

Bütün dünya Qırımtatar Kon-
gresi pek qop zaman tartışıl-
ğan, yasalsa mı yasalmasa mı,
eger yasalırsa qayerde ve qaysı vaqıt
yasalsın, dep bir vaqıt tüşünülgen
soñ neticede 19-22 mayıs tarihleri
arasında bolıp keşti. Kongre bir qop
toplaşuvniñ bir arağa kelmesimen
boldı. Bu toplāşuvlardan birevi de 21
mayısta Qırım Müendislik-Pedago-
gika Üniversitesi'niñ kişke meclisler
zalında bolıp keşti. Toplaşuvda ilim,
til, medeniyet, tasil baislerinde lap
etildi. Anda tabılğan kişiler; Qırım
tasil ve ilim vezirliğiniñ, Medeniyet
vezirliğiniñ, Maarifçi assotsiatsiya-
sınıñ, Qırımtatar yazuvçılar birli-
giniñ vekilleri, Qırımtatar tili ve
medeniyetimen oğraşqan âlimler
ediler. Toplaşuvğa QMPU'niñ rek-
torı Fevzi Yaqubov ve Qırımtatar
Milliy Meclisi Medeniyet ve Tasil
İdaresi'niñ başı Safure Qacameto-
va'niñ qonuşmalarımın başlandı.
Tavriya Milliy Üniversitesi'niñ ocası
Adile Emirova, Romaniya Müslü-
man Tatar Türkleri Demokrat Birli-
gi'niñ baş kâtib, Övidius
Üniversiteti'niñ ocası Eden Mamut,
Bilkent Üniversitesi'niñ ocası Haqan

Qırımlı toplāşuvğa nobetleşebaşlıq
yasadılar. Üniversitet talebeleri, şa-
irlerimiz Eşref Şemizade, Bekir Ço-
banzade, Çerkez Ali Ametov'niñ ana
tilimizden alaçalı yazğan şiirlerini
oqudılar.

Erkesniñ paylaşqan tüşüncesi
bolğan, er vaqıt Qırımtatarca lap
etmekniñ kerekligi, QMP Üniver-
siteti'ndeki toplāşuvniñ en müim
meselesi edi. Toplaşuvda bulunğan
kişiler, Qırımtatar tiliniñ ve mede-
niyetiniñ ebediy olaraq devam et-
mesi işin neler yasamaq kerekligi
hususında tekliplerini ortağa saldı-
lar. Baş qonuşmanı Tavriya Milliy
Üniversiteti'niñ profesörü Adile
Emirova yasadı. Qırımtatar tiliniñ
Ukrainaniñ til ve medeniyetiniñ
mütinde olğanı, edebiy Tatar tili,
Qırımtatar tilini bilgenlerniñ sayısı
kibi ususlarda qonuşma yasadı.
Adile Emirova'niñ aytqan lafların-
dan birevi olğan, Qırımtatar tilini
bilgenlerniñ sayısı hususı, QMP
Üniversiteti Tarih ve Filologiya Fa-
kultetiniñ dekanı Refik Qurtseitov
tarapından raqam esasında berildi.
Bugünkü vaziyetke baqılğanda kö-
rülgen şudur ki; halqniñ %42'si tilni
tek anlay amma lap etmey, %31'i
serbest lap ete, %6'sı edebiy tilde
yaza, %70'i doğmuşlarıman ana ti-
limizde lap ete amma temiz ana ti-
linde tek %10'i lap ete eken. Qırım
mekteplerinde tasil alğan talebe-
lerniñ %20'si Qırımtatar talebeleri
amma olarniñ tek %8.7'si ana tili-
mizde oquylar. Tilimiz 10-20 yılğa
barmadan yoq olmaq tehlikesimen
qarşı qarşığa tabılmaqta. Şu sebep-
ten biz, devlet ve halqara teşkilat-
larğa muracaat etip tilimizni
qorçalamaq kerekimizi dedi. Mede-
niyet veziriniñ muavini İsmet Zaa-
tov Lâtin arflerine keçiş mevzunda,
"Bizge Q arifi kelişmey, onı alıp taş-
lamaq kerek." dep tüşüncenin ayttı.

Eden Mamut da "Romaniya'niñ
Dobruca bölgesinde yaşağan Tatar
toplumu asıl Qırımtatarlardır. Olar
17.-20. asırlarda Qırım'dan dalğa
dalğa ketip Dobruca'da yerleşken-
ler. Bizde de bir çoq problemler bar.
Bir kaç sene evel Latin urufatına
keçmek meselesi üstünde toplāşuv
keçirilgen, kararlar qabul etilgen ve
bu yönelişte ilmiy cetten çalışacağı-
mız aqqında laf yürsetken edik.
Lâkin bir sıra areketlerden soñ, er
şey yerinde qaldı. Biz Romaniya'da
Qırımtatar tilini mekteplerde öğre-
nemiz, devlet yardım ete amma Qı-
rımtatar tili Qırım'da şekillenme-
se, dünyaniñ iç bir köşesinde inkişaf
etmez. Şu sebepten vatandan uzaq
yaşayan Qırımtatarlar için umu-
miy elifbe çıkarmaq, uzaq eğitim
sisteminiñ laboratoriyası, yani
merkezini teşkilatlandırmaq kerek.
Dernekler yardımınen radio, televi-
deniye vastasında ana tilimizni
eşitmek yollarını tapmaq kerkimiz.
Şimdi Avrupa seviyesinde ğayet
güzel Avrupa şurasınıñ azğınlıqlar
ve regional tiller hartiyası bar. Uk-
raina ve Romaniya tarafından bu
hartiya tanıldı. Şimdi onıñ çerçive-
sinde Avrupa yardımınen imkânlar
açıla. Bu imkânlar neticesinde bir-
likte eki bölge arasında kitaplar ya-
zıla bilene, televideniye ve radio
olabile ve biz bu imkânlardan fay-
dalanmaq kerkimiz." dep Lâtin
ariflerine keçiş aqqındaki tartış-
mada tüşüncelerin ayttı.

Bilkent Üniversitesi'niñ ocala-
rından, bu toplāşuvğa nobetleşe re-
islik yaşağan Haqan Qırımlı:
"Qırım'da olsun, diasporalarda
olsun, tarih, medeniyet ve bütün iş-
lerni birleşip yapmak kerkimiz...
Sovetler Devleti bizim tilimizni ki-
rill urufatına çevirgende, ariflerniñ
episi uygun oldu, bizge kelişken ya
da kelişmegen ariflerni qıdırmadı.

Biz ise Latin elifbesinde o arif ke- lişmey, bu arif kelişmey deymiz. Onı olğanı kibi qabul etmek kerek. Bir, eki arifni öğrenmek qolay ve iç bir milletniñ elifbesini diaspora çezip olamaz, onı vatan çezer. Va- tanda qaysı elifbe qullanılsa, dias- pora da onu kabul etmek kerek. Qırım tatar tilini mükemmel bilgen adam bütün Türk tillerini añlar, çünkü bu tilde Qıpcaq ve Oğuz şi- veleri bar. Til meselesi yüz fayız si- yasiy meseledir. Kirillitsa boynumuzdaki buğavdır. Bu Rusla- şuvdır. Men Ruslardan ne qadar uzaq tursam, o qadar çoq yaşay- cam, dep tüşünmek kerek. Vatanga qaytmaq için halqımız devlet qa- nunlarını beklemedi, özü areket etti. Aydınız, biz kene ögge yılışa- yıq. Lâtin urufatını bilmeyim, degen adam olmasın, kâfirler artı- mızdan kelsinler.” dedi. Bugün bir neticege barılmağan bu meseledeki lapların ayttı, çözümge barmaq için bir yol kösterdi. Gazi Üniver- sitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Bölümü ocalarından Zühal Yüksel: “Qırım tatarlarınñ asırlar devamında inkişaf etip kel- gen Orta Yolaq, yani Bağçasaray ti- lini deñiştirmege aqqımız yoq, biz vatanda işletilgen tinli qullanmaq kerekimiz.” dep tüşüncesin ayttı. Kene Türkiye’den kelgen bir profe- sör bolğan Nevzat Yalçıntaş da tüş- süngenlerin toplaşuvğa qatılğan insanlarğa tuyurdu.

“Maarifçi” birleşmesiniñ reisi Safure Qacametova: “Vatanda yaşa- ğan Qırım tatar halqınıñ vaziyeti en ağırdır. Çünkü Ukrain tili-devlet tili, Rus tili-mono til, bizim tilimizniñ statusı yoq. Tasil meselesine kelsek, şimdi er şey yerli akimiyet qolına berildi.” degen soñ tasilimizniñ va- ziyetin aşıqladı. Soñ Filip Örlük atına Demokratiya İnstitutı’nıñ yol- başcısı, profesör Natalya Belitser, QMPU Qırım tatar ve Türk Filologiya Fakülteti’niñ dekanı, pedago- gika ilimleri namzeti Enise Abibullayeva medeniyet, til ve tarih aqqında qonuştılar. Qonuşılğanlar pitken soñ meselelerni ta aruv qo-

nuşmaq, tanışmaq işin delegeler ve sapirler tasil, ilim(til ve edebiyat), medeniyet bölüklerine ayrıldılar. Tasil bölüğine Safure Qacametova ve TMU Qırım tatar Edebiyatı Ka- fedrası’nıñ müdiri Şevket Yunusov başlıq yasadılar. QMPU ilmiy-tetqi- qat merkeziniñ üyken hadimi Sey- ran Üseinov ballarğa ana tilini ve medeniyetini südürmede qoranta- nıñ qaydiy önemli bolğanı; Aqmes- cit şeerindeki bir Mektepniñ başlanğıç sınıf ocaqçesi Elvira Böri- yeva ana tilmen yasalğan başlanğıç tasiliniñ, Qırım tatarlarınñ milliy tasilinde tutqan yeri aqqında; dip- lomadan soñ tasilni yükseltüv Cumhuriyet İstitütü Qırım tatar ti- linde tasil laboratoriyasınıñ müdiri Melek Alidinova, Qırım tatar mek- tepleri önünde turğan meseleler; Şevket Yunusov aliy oquv meselele- rinde milliy qadrlarını azırlav şalış- maları; Miras cemaat teşkilatınıñ başı; Şefiqa Abduramanova Qırım- tatar tilinde aliy tasilniñ kelişmesi işin yasalması kerekkenler aqqında fikirlerin ayttılar.

İlim bölüğünde Qırım tatar tili ve edebiyatınıñ künümüzdeki mesele- leri ve tilniñ ilerige ketmesi işin ya- salması kerekkenler aqqında körüşildi. Toplaşuvda Romaniya Müslüman Tatar Türkleri Demo- kratik Birliği Bükreş Şübesi reisi Qiyaseddin Üteu, Polonya’daki Qı- rım tatar Birliği’nin reisi Selim Haz- biyeviç, Enise Abibullayeva başqanlıq yasadılar. Toplaşuvda qo- nuşılğanları qonuşqanları ayta- caq bolursaq: QMPU Qırım tatar ve Türk Edebiyatı Kafedrası’nıñ ocağı Nariman Seitağyayev Qırım’da ve Dobruca’da Qırım tatar tili ve yazı- sınıñ qullanuvı; Qiyaseddin Üteu Dobruca’da Qırım tatar tiliniñ ali; QMPU Qırım tatar ve Türk edebi- yatı Kafedrası’nıñ müdiri profesör İsmail Kerimov, Qırım tatar filoloji ilminiñ kelişmesi işin yasalacaq- lar aqqında fikirlerini ortağa saldılar. Qırım tatar yazuvçılar birliğiniñ başqanı Rıza Fazıl, Qırım tatar Ya- zuvçılar Birliği ve onıñ diaspora- daki yazuvçılarman edebiy

alaqaları; QMPU Qırım tatar ve Türk Edebiyatı Kafedrası’nıñ ocağı, yazuvcu Ablâziz Veliyev, Qırım ve Dobruca Qırım tatar Edebiyatı’nıñ öz aralarında yakınlaşuvlarınıñ, til- lerniñ yakınlaşuvına qatacaqları aqqında fikirlerin ayttılar.

Medeniyet bölüğünde tanışılıp körüşülgenler; tarihiy miras ve kele- nekler esasında Qırım tatarlarınñ milliy medeniyetiniñ bar bolması işin ketilmesi kerekken yollar ve önümüzde turğan meseleler edi. QMPU Qırım tatar ve Türk Filologi- yası Kafedrası’nıñ üyken ocağı Nari- man Abdulvaapov’man Qırım tatar Sanat Müzesi müdiri Safiye Emi- nova bu bölükke önderlik yasadılar. Qırım tatar halqınıñ kelenek ve kö- renekerleriniñ şekillenüvi, keşmiş ve kelegeci aqqında, İnşaat Milliy Aka- demiyası Mimarlıq Kafedrası’nıñ müdiri Zarema Nagayeva lap etti. Qırım tatar Ressamlar Birleşme- si’niñ başqanı İrfan Nafiyev, Qırım- tatar ressamlarınıñ tarihi ve problemleri bahsinde; Miras cemaat teşkilatının başqanı Şefiqa Abdura- manova, Qırım’daki ve diasporadaki Qırım tatarlar arasında medeniy alâ- qalarını birleştirmek işin yasalması kerekkenler aqqında lap etti. Safiye Eminova da medeniy mirasniñ ze- maneviy ali hususunda qonuştı.

Qayda yaşasa yaşasın, Qırım ta- tarı bolğanını ve tilini unutmağan, köñülde Qırım’ğa baylı insanlarınıñ bir amacınıñ bolması kerektegi bu kongrede erkeske bir daa atırlatıldı. Qırım tatar mektepleriniñ vaziyetin- den, qorantalarda Qırım tatarca bil- gen insan sayısınıñ azlığına qadar er- hususta deñişik deñişik tüşünceler ayıldı. Tilde birlik bolmadan fikirde ve işte birlikniñ bolmacağı bu topla- şuvda ve diger toplaşuvlarda yasal- ğan qonuşmalardan anlaşıla. Bu bilinçke barğan kişiler muakkak ki ana tillerinen yazmağa ve qonuş- mağa oğraşacaqtır. Bu kongreniñ köñüllerge atqan toumları inşalla ye- şerecek ve meyveleri kelecekte top- lanacaqtır.

Ressam Rüstem Emin'in SOYKIRIM Koleksiyonu

Rüstem Emin' in sergi için Türkiye' ye getirdiği eserler Kırım Tatarlarının toplu olarak sürülüşlerinin 65.yıldönümüne Soykırım(Genosid) Teması ile hazırlanmıştır. Sürgün sırasında yaşanan acıları, kadınları, yaşlıları, çocukları ve savaşın izlerini bizlere görkemli bir resim sergisi sunmaktadır.

• Meryem BAŞKURT - Safiye OLGUN

Gazi Üniversitesi ve TRT'nin ortaklaşa düzenlediği, "Türk Dünyası'nda Savaşların Sannattaki İzleri" isimli panel, sergi ve konser olarak planlanan etkinlik 27.04.09 tarihinde Gazi Üniversitesi Merkez Kampüsü, Mimar Kemalettin Salonu'nda gerçekleştirilen panelle başladı. 14.00'de başlayan

paneli, Türk ülkelerinden gelen ressamların tablolarının yer aldığı sergi takip etti. Panel ve sergi pek çok ilim insanını, ressamı, Türk Dünyası'na ve resme gönül vermiş kişiyi bir araya getirdi. Şehit olmuş Türkler için saygı duruşunun ve İstiklal Marşı'nın okunmasının ardından panelin açılış konuşmaları yapıldı. Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı, Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Temsilcisi ve Gazi Üniversitesi rektör vekili söz alarak panelin başlangıç konuşmalarını yaptılar. Açılış konuşmalarının ardından panelistler söz aldılar. Doğu Türkistan, Kırım, Ahıska, Kuzey Kıbrıs, Azerbaycan ve Irak Türklerinin yaşadıkları sıkıntılar ve gördükleri zulümler konuşmacılar tarafından slaytlar eşliğinde dile getirildi. Duygusal bir havada geçen konuşmalar tüm dinleyicileri etkiledi. Dünya'nın neresinde olursa olsun Türklerin Türk olmalarından dolayı gördükleri

eziyetler, sürgünler konuşmacılardan bazılarının bu zulümleri bizzat yaşamaları olayların somutlaşmasını sağladı. Panelistlerin fikirlerini ve sıkıntılarını ifade etme imkânı bulması önemliydi.

Sürgünü ve Kırım'ı tuvaline en etkileyici şekilde yansıtmayı başarmış, Kırım'ın ünlü ressamlarından olan Rüstem Eminov panelde Kırım adına konuşma yaptı. Kırım tarihinin sayfalarında unutulmayacak bir yere sahip olan İsmail Gaspıralı ve Noman Çelebi Cihan'ın hayatlarının kısaca anlatıldığı slaytlar konuşma sırasında izleyenlere sunuldu. Kırım sürgününü bizzat yaşamasa da gönlü, sürgün edilenlerin duygularıyla dolu olan ressam hiçbir metne bağlı kalmadan, Kırım Tatarlarının yaşadığı ve yaşamakta olduğu sıkıntıları, vatanlarından koparılanların hissettiklerini Kırım Tatarcasıyla anlattı. Türkiye'ye ilk defa geldiğini söyleyen ve konuşmasını "Sizlerni süyemen."

diye bitiren sanatçı, samimi konuşmasıyla izleyenlerden alkış aldı. Yeşilada'dan Türkiye'ye sanat ve tarih rüzgârı getiren sanatçı konuşmasıyla olduğu kadar birer sanat harikası olan tablolarıyla da ilgi toplamayı başardı. Resim Heykel Müzesinde sergilenen eserlerine iki bölüm ayrılmıştı. Kırım Türkleri Derneği, üyeleriyle ünlü ressamı yalnız bırakmadı, derneğin gençlik komisyonu üyelerinden Seran piyanosuyla ressama manevi destek verdi. Ressam, 1990 yılından beri üzerinde çalıştığı "Yabancı Göğün Altında", "Unutulmuş", "Hatırla", "Soykırım", "Nostalji" gibi eserleriyle Kırım'da yaşanan drama dikkat çekmeye çalışmış. Tablolar sadece isimleriyle bile insanları etkilemeyi ve anlatmak istediklerini ifade etmeyi başarmış. Her isim bir uyarı niteliği taşıyor. İnsanların yüz hatlarındaki küçük ama etkileyici çizgiler insana gerçek bir fotoğrafa bakılıyormuş hissi veriyor ve o insanların duygularının hissedilmesini sağlıyor. Her resmin bir hikâyesi var tabii ki. Ressamın hikâyelerini anlattığı tablolardan bir tanesinin hikâyesini anlatmak, eserlerin kıymetinin anlaşılması bakımından önemli. "Arabat Kurbanları İçin Ay Sanatı" isimli tablo, Kırım'da, 18 Mayıs 1944 Kırım Sürgünü sırasında, hayvan vagonlarına doldurulup belirsiz yerlere sürgün edilen insanların dışında hiçbir Tatar'ın kalmadığı sanılmaktadır. Fakat sonradan fark edilir ki Arabat'ta vagonlara konulmamış insanlar vardır. Kırım'da bir iki tane de olsa Tatar'ın kalması düşüncesi Stalin'i çılgına çevirir. Arabat'taki zavallı insanlar eski bir gemiye bindirilip ve gemi Karadeniz'in ortasında batırıla-

rak Kırım'da bir tek Tatar bırakmama çabası başarıya ulaşır Stalin için. Bu hikâye bir milletin dramını anlatmak için yeterlidir. Eserleri büyük beğeni gören ressamı tebrik etmek, onunla tanışmak için gelen insanların çokluğu sanatçının fırçasıyla neler anlatabildiğini göstermiştir.

Gazi Üniversitesi Resim ve Heykel Müzesindeki meşhur ressamın eserleri 27 Nisan 2009-10 Mayıs 2009 arasında sergilendi. Daha sonra sergi, 12-22 Mayıs 2009 tarihlerinde Eskişehirli sanatseverlere Eski Tepebaşı Belediye Binası BİLEM Salonunda sunuldu.

Rüstem Emin: 1950 yılında Özbekistan'ın başkenti Taşkent'te doğdu. 1973 yılında Nizami Taşkent Devlet Pedagoji Üniversitesi Bedii Sanat Grafî bölümünden mezun oldu. Taşkent Devlet Pedagoji Üniversitesinde ve Taşkent Benkov Betim Sanatı Okullarında başöğretmenlik yaptı. Şu an Kırım Mühendislik Pedagoji Üniversitesi Betim ve Dekor Sanatı Bölümünde başöğretmendir. Ressam birçok sergiye katılmıştır, eserleri Kırım ve Özbekistan'da halen sergilenmektedir. Kırım sürgününün ilanlarında daimi kullanılan ve sürgünün simgesi resimler kendisi tarafından hazırlanmış eserlerdir. Bu eserler sergide de yer almaktadır. SSCB, Özbekistan, Ukrayna Ressamlar Birliği üyesidir. İlk kez Türkiye'ye gelmiştir ve Türkiye'de eserleri sergilenmektedir.

Ressamın sergilenen eserleri için hazırlanmış resim kataloğunda, ressamın hayatı ve 21 eserinin A3 boyutunda 1. kalite kuşe kâğıt kopyaları yer almaktadır. Ressamın tablolarına ve kataloğuna ulaşmak için derneğimize başvurabilirsiniz.

Ressamın Soykırım(Genosid) koleksiyonunda yer alan eserleri hakkında bilgiler:

<i>Eser Adı</i>	<i>Ebatları(cm)</i>	<i>Resmedildiği Tarih</i>
1 Yabancı Kök Altında	115x140	2002
2 Ne İçün?	115x140	2002
3 Gurbetlikte	115x140	2004
4 Unutma -I	110x80	1997
5 Ölüm Poyezdı-I (Ölüm Treni-I)	92x140	1996
6 Unutma-II	110x80	1996
7 Ölüm Poyezdı-II (Ölüm Treni-II)	92x140	1997
8 Unutma-III	110x80	1997
9 Unutulğan	150x120	1998
10 Unutulğan	150x120	1998
11 18 Mayıs 1944' nün Qara Tañı	107x90	2001
12 Keçmiş ve Kelecek Arasında	107x200	1994
13 Genosid-I (Soykırım-I)	120x120	2001
14 Genosid-II (Soykırım-II)	120x100	2003
15 Genosid-III (Soykırım-III)	120x120	2002
16 Asretlik-I	120x70	1999
17 Asretlik-II	120x100	2000
18 Asretlik-III	120x70	2001
19 Ay Sonatası(Arabat Faciasının qurbanlarına)	170x200	2003
20 Umer İpçiniñ Portreti	100x80	1994
21 Tiri Meş'al (Musa Mamutniñ Hatırasına)	80x70	1998

Kırım Tatarları Üzerinde Yeni Oyunlar

• Nail AY TAR

Kırım Tatarlarının 1989 yılında vatana tekrar dönüşlerini müteakip eksikliklerini en çok hissettikleri yönleri milli manevi dünyalarıydı. Komünist sistem dinleri afyon, milliyetçilikleri ideolojik sapma olarak yıllarca nesilden nesile beyinlerine işlemişti. Bu yoğun propaganda ve eğitim süreci, hâliyle pek çok yönden insanlarımızı incitmiştir. Stalin gibi bir despotun zarar vermediği hiçbir Kırım Tatar ailesi yokken sistemin ve yöneticilerinin isimleri “Lenur-Lenin Nuru”, “Marlen-Marx Lenin” gibi kısaltmalarla Kırım Tatar çocuklarına verilmişti. İnsanlarımız kendilerine zarar verenin sistem değil sistemin yöneticileri olduğu düşünmüşlerdi.

Kırım Tatarları 1783 yılında Rus işgali ile başlayan, 93 harbi ile devam eden ve yakın zamanlara kadar etkisini gösteren sistemli bir yok etme, yerinden etme politikası ile zayıflatılmıştır. Çarlık veya komünist sistem olsun, Kırım Tatarlarına karşı uygulanan politikalar hep aynı prensip üzerine devam etmiş; dil, din ve milli değerler hırpalanmak istenmiştir. Kırım Hanlığı döneminde 1500 cami bulunan Kırım’da, komünizm zamanında Hansaray içinde bulunan camii ve Gözleve’de bulunan Cuma Camii dışında bütün camiler amacı dışında kimisi konut, kimisi dükkân hatta ahır, eğlence mekânı olarak bile kullanılmıştır. Bu ortamda dini eğitim ve din hizmetlerinden bahsetmek ise abesle iştigal olacaktır.

Geri dönüşle beraber din diyanet işlerini düzeltmeye uğraşan Kırım Tatarları ilk olarak ibadethanelerini geri almak için çalışmışlar bazılarını

geri alarak ibadete açabilmişlerdir. Tamir edilen ve yeni yapılmaya çalışılan camilerde vardır ama bunlara da bin bir zorluk çıkarılmaktadır. En son Akmeşic’te Türkiye Cumhuriyetinin desteğiyle yapılmak istenen camii yerinin park yapılacağı gerekçesiyle izni iptal edilmiştir.

Şu an için Kırım Müftülüğünün verdiği rakamlara göre 150 camii ve mescit ibadete açıktır ve bu camilerde Türkiye’den gelme 30 imam görev yapmaktadır. Geriye kalan camilerde ise Kırım Müftülüğünün görevlendirdiği veya cemaatin görevlendirdiği imamlar görev yapmaktadır. Kırım Müftülüğünün maddi imkânlarının çok kısıtlı olmasından faydalanan bazı gruplar devreye girmekte, çok güzel organize olarak camileri ele geçirmeye çalışmaktadırlar. Cemaatin içinden bazı kişilerle, kendi yetiştirdiği veya dışarıdan getirdikleri insanlarla camileri kontrol eden gruplar her vesilede kargaşa çıkarmakta, cemaati bölmekte ve çatışma ortamı yaratmaktadırlar.

Dünyanın pek çok yerinde yasaklanmış bu gruplar Kırım’da cirit atmakta, din adına Kırım Tatarlarını bölmeye çalışmaktadırlar. Bu gruplar bütün organizasyonları Rus dilinde yapmakta, çevrelerine de “Dininizi Rusça da öğrenebilirsiniz, Tatarca bilmenize öğrenmenize gerek yok” propagandasını yapmaktadırlar. Bu “hayırsever” kişi ve cemaatlerin hiçbir Milli Mektebe yardım etmemeleri, hiçbir hastayı tedavi ettirmemeleri, çocuk ve yaşlıları, yoksulları, evsizleri hedef alan hiçbir yardım faaliyetinde bulunmaması ilginç değil midir? Bu gruplardan birisinin üç üyesi KTMM Başkanına suikast yapma

cüretini bile göstermiştir. Geçen yıl Karadeniz filosunda görevli bir Rus subayının sınır dışı edilmesi hadisesinde de ele geçen belgelerde benzer hedeflerin olması bu grupların kimlerle paralel ve kime hizmet ettiklerini de göstermektedir. Bu grupların Kırım’da istikrarı bozacak hareketler yapmaları, Kırım Tatarlarını bölerek KTMM’nin gücünü zayıflatmaya çalışmaları, islama yakışmayan hareketleri, amaçlarının ne olduğunu da açık seçik göstermektedir.

Burada yapılması gereken şeylerin başında Kırım Müftülüğünün maddi ve manevi olarak desteklenmesi gerekmektedir. Türkiye’de ilahiyat eğitimi alan çok değerli gençlerimiz vardır ve maddi imkânsızlıktan dolayı görev yapamamaktadırlar. Türkiye’den giden imamların da özel bir eğitimden geçirilerek gönderilmesi gerekmektedir. Zira bu imamlardan bazılarının Rusça öğrenip cuma hutbelerini Rusça okuduklarına şahit olmalıyız. İslam dinini anlatan gazete, dergi, kitapların yayınlanması, radyo, televizyon programları yapılması gerekmektedir. İslam dinin öğretilmesi, davranış olarak insanlara anlatılabilmesi en az Milli Mektepler kadar önemlidir. Kırım Tatarlarını yok etmek isteyenler her zaman din, dil ve milliyetimize saldırmaktadırlar. Kırımdan dedelerimizi çıkarmak isteyen Rus ajanları din adamlarını kullanarak “hicret sünnettir, peygamberimizde hicret etmişti” diyerek amaçlarına ulaşmıştı. Aradan yüz yıllarda geçse senaryo değişmiyor. Bunlar da onlardan bir tanesi ve bu engeli de milletimiz mutlaka aşacaktır.

SEFERNAME

• Meryem BAŞKURT

Kırım Tatar Edebiyatında yeni isimlerin ortaya çıkmadığı günümüzde eski şair ve yazarların kıymeti bir kat daha iyi anlaşılıyor. Bu yüzden edebiyatımızı araştırarak edebiyatımızdaki cevherleri ortaya çıkarmak için çaba sarf eden ve bu çabalarının sonucunda kıymetli eserler ortaya koyan araştırmacılarımız, geçmişimizi öğrenebilmemize yardımcı oluyorlar. 13. asırdan günümüze kadar uzanan Kırım Tatar Edebiyatının en önemli ve de aynı zamanda yazarının kim olduğu konusunda üzerinde en çok tartışılan eserlerden biri olan “Sefername” hakkında da pek çok eserde araştırma sonuçları ortaya konmuştur. Bu sonuçlara baktığımızda kesin olarak eserin 17. yüzyıla ait olduğunu söyleyebiliyoruz.

“Sefername” destanından günümüze ulaşmış parça ilk defa İsmail Gaspralı'nın çıkardığı “Tercüman” gazetesinde yayımlanmış. Daha sonra Osman Akçokraklı “Şahin Geray” piyesinde bu destana yer vermiş. Ünlü edebiyatçı, yazar Alim Fetislâmov'un İkinci Dünya Savaşı öncesinde, 1939 yılında, “Edebiyat ve Kultura” mecmuasının 6. sayısında basılan makalesinde de yer almış. Savaştan sonra ise 1971 yılında Taşkent'te basılan “Edebiyat Hrestomatiyası” isimli eserde ve de Eşref Şemizâde'nin yazdığı, 1974 yılında basılan “Ömür ve Yaratıcılık” kitabında kaydedilmiş.

Edebiyatçılar ve araştırmacılar arasında anlaşmazlığa sebebiyet veren olay, bu eserin kime ait olduğu konusunda tam bir karara varılamamasıdır. “Edebiyat Hrestomatiyası”nda şair Canmuhammed'in “Toğaybey” isimli eseri, “Sefername” destanı olarak verilmiş. “Edebiyat Hrestomatiyası”nın düzenleyicisi olan Abdulla Dermenci,

Alim Fetislâmov'un “Toğaybey”niñ Boğdan Hmelniçkiynen Birlikte Polşağa Pohodı Hususındaki Poema Akkında” adlı makalesini aynen almış, fakat “Sefername”nin Edip Efendi'nin eseri olduğundan bahseden bölümü almamış. Bu da kafa karışıklığına

SEFERNAME

Yigit qolunda qamçı bar, “Men!” degende ceza bar.
Ey, oğlanlar, toplaşın, tezden bizge sefer bar!
Alaşalar nallansın, oq-yayları maylansın,
Eger ağaç baqılıp, qavrmalar qaynalsın.
Al qılıçını asqıdan, çek qayraqnı yüzüne,
Qılıçnı eger aq bolsa, qara tüşmez közüñe.
Eki tırşav, bir arqan asiñüz eger qaşına,
Qızıl meşin nazarlıq taqıñız atnıñ başına.
Seferlik atnı semirtme, dönen bolsa arımaz,
Semiz atnı yol almaz, barğandan soñ yaramaz.
Çekmeniñni tartıp kiy, qalpağınını basıp kiy,
Yolda yoqtır anaynıñ, keregiñni baqıp cıy.
Keldi emir saraydan, çıttık yolğa Mamaydan,
Duamnı aldım anaydan, oqlarımını babaydan.
Tal terektir Mamaylar, yav yürektir Mamaylar.
Erdel aşıp sefer bar, elâl etin ağaylar!
Egerlendi al torı, başı yıldız qaşqadır,
Han qolunda yigit köp, Mamay begi başqadır.
Yetmiş çora yanında, at oynatıp çıttılar,
Dua etip anayım, çıdamadı bayıldı,
Yetmiş atnıñ tozanı tuman bolıp çayıldı...
Toplaş boldı bizlerge Ğazı Kermen çölünde,
Qızıl yavlıq, qara qamçı cümlemizniñ elinde.
Tattan-keldi odaman, Kefe túbü qaraman,
Barın, Arğın, Qart Qırpaç cümlesinden qocaman.
Erdel şeeri aq şeer, qocamandır camisi,
Bu şerde qatıştı bizge Bogdan töresi.
Bogdan baar zor baar, ediyesi qırqlama:
Qırq ayğırman qırq buğa, cümlesi ep saylama.
Han çadırı qarşına quruldı, baar çadırı.
Sıylavına qoydılar sıylamacı batırını.
Adil Geray Bogdanman keneştiler tanğa cek,
Qopay Lehli panınıñ qopaylığın alğancek.
Qara quşlar ileri, eki qolda aq quşlar,
At nallanı, qayraq oynar, ağartılır qılıçlar.
Haber aldıq, yolumız bataq orman, aq tiken,
Bu seferge sav, kimler sav qaytar eken?
Bizler qıççak oğlumız, çamurğa batar çıqarmız,
Küneş çıqsa qurutır, suv tapılsa çayqarmız.
Baş yazısın köz körer, yigit er şeyge köner,
Can qurtulsa selâmet, ağuv, accı em öter...

EDİP EFENDİ

sebepe olmuştur. Halbuki “Toğaybey” ile “Sefername” şekil, ölçü, güzellik ve en önemlisi de dil yönünden birbirlerinden çok farklıdır. Canmuhammed'e ait olan “Toğaybey” destanının edebi diline karşılık, “Sefername”nin gayet sade bir dili vardır. Bu farkı görmek, “Sefername”nin Edip Efendi'ye ait olduğunu görebilmemizi sağlayacaktır. Osman Akçokraklı'nın piyesi, Alim Fetislâmov'un makalesi ve Eşref Şemizâde'nin makaleleri bunu teyit etmektedir.

“Sefername”, Kırım'ın ünlü askerlerinden olan Arğın Doğan Toğay Bey'in Ukrayna getmanı Boğdan Hmelniçkiy'e yardım için Polşa kralı IV. Vladislav'a karşı yapılan savaşa bağışlanmış. Eserde, her zaman olduğu gibi o durumda da komşu halkın yardımına giden Kırım Tatarlarının savaştaki mücadelesinden bahsediliyor. Ukrayna ve Kırım Tatar halklarının aralarındaki ilişkiler bu destanda hissediliyor. Alim Fetislâmov'un makalesinde 12 satır, “Edebiyat Hrestomatiyası”nda 19 satır ve Eşref Şemizâde'nin kitabında 46 satır olarak gördüğümüz destan parçası, tüm Kırım'a yayılmış ve halk tarafından sevilmiş. Bunun sebebi, destanın dilinin o dönemde yazılan eserlere göre açık olmasıdır. Kırım Tatar Edebiyatı'nın klasiklerinden biri olan destanın dili hakiki Kırım Tatar Türkçesidir. 14'lü ve 15'li hece ölçüsünün kullanıldığı şiir, kahramanlık havası içinde ve realist bir üslupla yazılmıştır.

Şiirde şairin ustalığını ve Kırım Tatar Türkçesi'nin zenginliğini buram buram hissetmek mümkün. Döneminin dilini, siyasi ve sosyal durumunu göstermesi bakımından önemi tartışılmaz manzumenin Eşref Şemizâde'nin kitabındaki parçasını, tüm bu özellikleri görmemiz açısından aşağıya aldık.

Bekir Çobanzade Edebiyat Ödülü

2006 yılında Kırimlı işadamı Resul Velilayev tarafından Kırimda 'Bekir Çobanzade Edebiyat Ödülü' tesis edildi. Ödülün amacı, Kırim'da anadiliyle edebiyatı canlandırmak, genç icatkarlara yol vermek, Kırim Tatar Edebiyatını tanıtmak, meşhur Kırimlı yazar, şair ve ilimadamı Bekir Çobanzade'nin adını yaşatmak idi.

Ödülün ilk sahibi şair Şakir Selim olmuştu (2006 s.). Şair "Kırımname" şiirler kitabı için bu ödülü almıştır. Bununla beraber, aynı yılda tercüme, öykü, müzik eseri ve ilmi araştırma kategorilerinde de bu ödül verilmiştir.

2010 yılında Bekir Çobanzade Edebiyat Ödülü 4. kez sahiplerine takdim edilecek.

Ödül şu kategorilere verilmektedir:

1. Kırim Tatarca en iyi nazım kitabı.
2. Kırim Tatarca en iyi nesir kitabı.
3. Bir Kırim Tatarca eserinin yabancı dile yapılan başarılı tercümesi.
4. Yabancı bir eserin Kırim Tatarcaya yapılan başarılı tercümesi.
5. Bekir Çobanzade'nin hayatı, edebi veya ilmi faaliyeti ile ilgili yazılmış en iyi eser.
Karasubazar şehri tarihi ve başka ile ilgili yazılmış en iyi eser.
6. En iyi müzik eseri.
7. En iyi ilmi araştırma (Kırım tatar dili, edebiyatı, halk edebiyatı ve tarihi konulu).

Juri heyeti:

Ablaziz Veliyev (Yazar, Akmesit)

Gülnara Yagyayeva (Gaspıralı Kütüphanesi Müdür Yardımcısı, Akmesit)

Resul Velilayev (İşadamı, Bekir Çobanzade Fondu Reisi, Akmesit)

İsmail Kerimov (Prof. Dr. Edebiyatçı, Akmesit)

İbrahim Çegertma ('Kırımdevneşir' Yayınevi Sahibi, Naşir, Akmesit)

Nariman Abdülvahap (Edebiyatçı, KMP Üniversitesi Öğr. Üyesi, Akmesit)

Şeryan Ali (Şair, Akmesit).

2010 yılında edebiyat ödülüne katılım şartları:

1. Eser – basılmış bir kitap halinde olmalı ve basılış tarihi 2009 senesine ait olmalı.
2. Eser daha önce bir ödül kazanmamış olacak.
3. Eser ve yazarın biyografisi 3 nüsha olarak ayrı 3 dosyayla takdim edilmeli.
(Adres: Ul. Samokişa 8, Simferopol, Kırim.
Tel. (652)51-13-85; 24-95-60).
- En geç 2010 yılı Mart ayı sonu eser verilmeli.
4. Yazar herhangi bir ülkenin vatandaşı olabilir.
5. Bekir Çobanzade Edebiyat Mukafatı 1 kişiye yalnız 1 defa verilir.

6. Yazarın ölümü takdirinde ödül ailesi veya diğer yakınlarına takdim edilir.
7. Bekir Çobanzade Edebiyat Mukafatı (para ödülü, göğüs nişanı ve galip diploması) B. Bekir Çobanzade'nin doğum günü tarihine uygun (Mayıs ayında) ve memleketi Karasubazar (Kırım) şehrinde büyük bir kutlama merasimiyle galiplere takdim edilecektir.

Türkiye’de Kurulu Kırım Dernek ve Vakıflarının Kamuoyuna Duyurusudur

Bilindiği üzere Bütün Dünya Kırım Tatarları Kongresi’nin birinci toplantısı 19-23 Mayıs 2009 tarihleri arasında ana-vatan Kırım’da toplanmıştır. Kongre’ye Kırım, Ukrayna, Rusya, Özbekistan, Kırgızistan, Türkiye, Romanya, Bulgaristan, Almanya, Polonya, Fransa, Amerika Birleşik Devletleri gibi Kırım Tatarlarının yaşamakta olduğu ülkelerde kurulu yüzden fazla teşkilatı temsilen 800 civarında delege ve misafir iştirak etmiştir.

Türkiye’de kurulu aşağıda isimleri yazılı Kırım Dernek ve Vakıfları olarak bizler, Bütün Dünya Kırım Tatarları Kongresi’ne iştirak ederek, Türkiye’de yaşayan Kırım Tatarlarının temsilcileri olarak Kırım’ı yeniden vatan yapma mücadelesi veren vatandaşlarımıza bugüne kadar olduğu gibi bundan sonra da destek vereceğimizi bir kez daha teyit etmiş bulunmaktayız.

Bütün bu çalışmalarımızda, Kırım Tatar Millî Kurultayı ve Kırım Tatar Millî Meclisi’nin Kırım Tatarlarının en yüksek karar ve icra organları olduğu ve Kurultay tarafından kabul edilen ilkeler doğrultusunda hareket ettik ve etmeye devam edeceğiz.

Son günlerde, Kırım Tatarlarının yolbaşçısı ve Kırım Tatar Millî Meclisi Başkanı, Mustafa Abdülcemil Kırımoglu’na karşı bazı karanlık odaklarca suikast girişiminde bulunulacağı yönünde ortaya çıkarılan planları esfle ve şiddetle kınıyoruz.

Bu şekildeki alçak girişimlere rağmen vatan Kırım’da yürütülen barışçıl insan hakları mücadelemizi sürdürmeye ve desteklemeye devam edeceğiz.

Mustafa Abdülcemil Kırımoglu’na karşı planlanan suikast girişiminin sadece taşeronlarının değil arkasındakilerinin de ortaya çıkarılarak deşifre edilmesini, muhtemel girişimlere karşı da gerekli tedbirlerin alınmasını bekliyoruz.

Bütün Dünya Kırım Tatarları Kongresi’nin aldığı karar doğrultusunda; ömrünü Kırım Tatarlarının insan hakları mücadelesine vakfetmiş, yürüttüğü barışçıl ve çatışmasız mücadele ile bütün dünyaya örnek olmuş Kırım Tatarlarının yolbaşçısı Mustafa Abdülcemil Kırımoglu’nun Nobel Barış Ödülü’ne adaylığını destekliyor ve dünya üzerinde kurulu bütün Kırım Tatar teşkilatlarını ulusal ve uluslararası platformlarda üstün çaba göstermeye, Dünya’da insan hakları ve barışı tesis etme amacına sahip tüm Sivil Toplum Kuruluşlarını, Birleşmiş Milletler ve bağlı kuruluşlarını, Avrupa Birliği ve bağlı kuruluşlarını desteğe davet ediyoruz.

- ◆ Bahçesaray Dergisi
- ◆ Bolu Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Çorum-Alaca-Kalecik Köyü Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği
- ◆ Dünya Kırım Tatar Gençlik Kurultayı
- ◆ Düzce Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Emel Dergisi
- ◆ Emel Kırım Türk Kültürünü Araştırma ve Tanıtma Vakfı
- ◆ Emelimiz Kırım Dergisi
- ◆ Eskişehir Kırım Halk Bilim Araştırma Gençlik ve Spor Klubü Derneği
- ◆ Eskişehir Kırım Türkleri Kültür, Yardımlaşma ve Spor Klubü Derneği
- ◆ Fikirde Birlik Dergisi
- ◆ İzmir Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Kalgay Dergisi
- ◆ Kırım Bülteni Dergisi
- ◆ Kırım Gelişim Vakfı
- ◆ Kırım Gelişim Vakfı Bursa Şubesi
- ◆ Kırım Gelişim Vakfı İstanbul Şubesi
- ◆ Kırım Gelişim Vakfı İzmir Şubesi
- ◆ Kırım Gelişim Vakfı Polatlı Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Aksaray Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Amasya Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Antalya Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Ballıkpınar-Gölbashi Şb.
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Bandırma Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Ceyhan Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Çanakkale Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Çatalca Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Çorlu Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Gebze Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Gönen Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği İstanbul Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Kaman Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Karaman Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Kocaeli Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Konya Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Mersin Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Niğde Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Seydişehir Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Sungurlu Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Tekirdağ Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yalova Şubesi
- ◆ Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Vakfı
- ◆ Kocaeli Kırım Tatarları Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Polatlı Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Sakarya Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği
- ◆ Tekirdağ Emiryakuplular Yardımlaşma ve Dayanışma Derneği

“TBMM Onur Ödülü” Prof.Dr. Kemal KARPAT’a Verildi

“Milletin temsil edildiği yerden, sözü ruhu olan Meclisin elinden ödül aldım.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı tarafından, uluslararası alanda kazandığı üstün başarılarla Türkiye'nin temsiline ve tanıtımına katkı sağlayan kişilere verilen "TBMM Onur Ödülü" 9 Aralık 2009 tarihinde TBMM Tören Salonunda yapılan bir törenle TBMM Başkanı Mehmet Ali Şahin tarafından Prof. Dr. Kemal Karpat'a verildi.

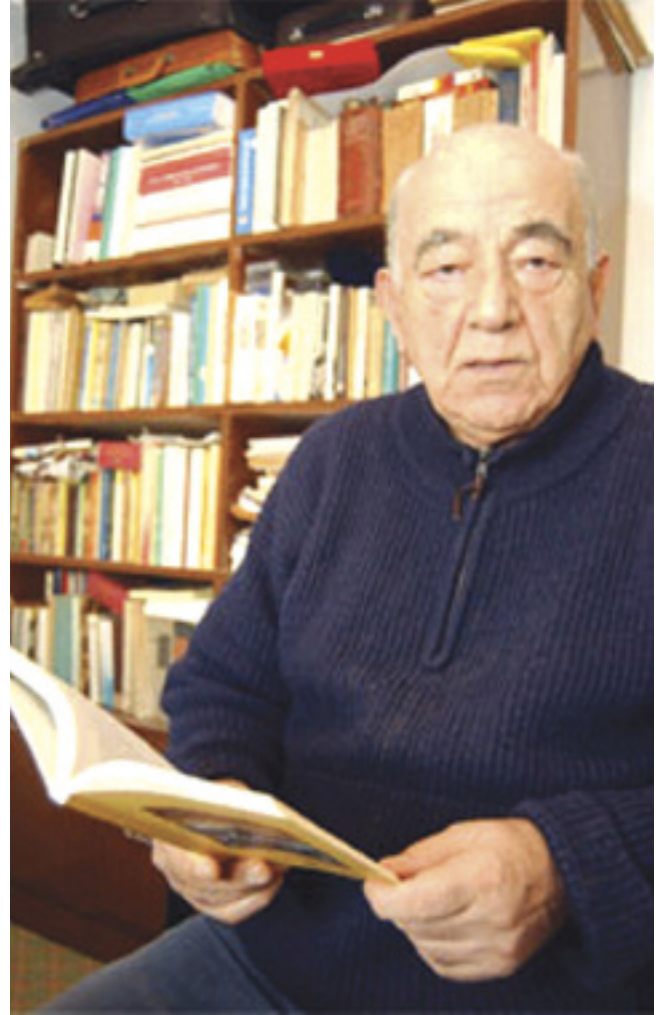
TBMM Onur Ödülünün ilki olarak 13 Temmuz 2005'te Prof. Dr. Gazi Yaşargil'e, ikincisi 30 Mayıs 2007'de Prof. Dr. İhsan Doğramacı'ya, üçüncüsü ise 30 Temmuz 2008'de Prof. Dr. Kemal Karpat gibi Kırım Tatarı olan Prof. Dr. Halil İnalçık'a verilmişti. TBMM Onur Ödülü, 18 maddelik “Türkiye Büyük Millet Meclisi Onur Ödülü ve Üstün Hizmet Ödülü Verilmesi Hakkında Yönetmelik”te karara bağlanmış hükümlere uygun nitelikleri barındıran kişilere veriliyor. Bu yönetmeliğe göre, uluslararası alanda gösterdiği üstün başarılar ile Türkiye'nin temsiline ve tanıtımına katkı sağlayan kişiler Onur Ödülüne layık görülüyor.

TBMM Başkanı Şahin, ödül töreninde yaptığı konuşmada, Prof. Dr. Karpat'ın kısa öz geçmişiyle sözlerine başladı. Prof. Dr. Karpat'ın, Balkanlarda doğduğunu, Anadolu'ya göçmüş, Amerika'ya uzanmış, hukukla başlayan tarihle devam eden bir eğitim sürecinin sonunda bilimin zirvesine çıkmayı başarmış müstesna bir isim olduğunu söyleyen Şahin, “Kendi kültürel değerlerini çok iyi kavramış, hem Doğuyu özümsemiş hem de Batılı değerleri tanımış bir tarihçidir” dedi.

Şahin konuşmasına şöyle devam etti: “Cumhuriyet tarihinin ilk dönemlerine tanıklık etmiş, ülkemizin geçirdiği gelişim süreçlerini tarihçi hassasiyetiyle hem içeriden hem de dışarıdan izlemiştir. Karpat Hoca'mız, tarihçi kimliğinin yanı sıra siyasal ve sosyal bilimler alanında yaptığı çalışmalarla da dünyaca tanınmıştır. Kendisi dünyanın her köşesine gitmiş, çeşitli üniversitelerde dersler vermiş, uluslararası saygın kuruluşlarda bilimsel toplantı ve seminlere katılmıştır. Düşünce dünyasında derin izler bırakmış, 20'den fazla dile çevrilmiş ufuk açıcı makale ve eserleriyle bilimsel bir otorite olarak kabul edilmiştir.”

Şahin, Karpat'ı, Karpat'ın “Dağı Delen Irmak” isimli kitabında kendisini ifade eden cümlelerle anlattı:

“İnsanlar denize akan nehirlerle benzerler. Nehir gibi belirli mecralardan yürürler, yaşarlar ve bir yerde sonsuz denizlere erişirler. Ama bazıları herkesin gittiği yolu bırakıp başka yoldan yürümek ister. Nehirlerde de bazen ayrılan, kendini arayan ırmaklar vardır. Irmak vardır, dağın üstünden atlamak istercesine kayalara çarpar, suları köpürerek yükselir, sonra gerisin geri düşer bir

an, durgulaşır. Sonra dağı kucaklayarak, öperek etrafında dolaşır ve sonra denize akar gider. Ama bazen de inatlaşır dağla, kayaları oyar, dağı delip kendisinin açtığı yolda türkü söyleyerek akar, gider ve denize kavuşur. Ama dağı delmiştir' diye anlatıyor Karpat Hoca.”

Kemal Hoca'nın Türk tarihi konusunda yaptığı birbirinden eşsiz çalışmaların yanı sıra Türkçenin de en iyi şekilde kullanılması ve tanıtılması konusundaki gayretlerinin de takdire değer olduğunu ifade eden Şahin, “Milletimizin tarihinin ve kültürünün akademik alanda en iyi şekilde araştırılması ve tanıtıl-

ması için görev yaptığı dünyanın saygın üniversitelerindeki çalışmaları gurur vericidir. Aydınlarımıza, bilim adamlarımıza, tarihçilerimize sahip çıkmadan bilim ufkumuzu genişletemeyiz. Biz büyük bir aileyiz. Bu ailenin fertleri dünyanın neresinde olursa olsun kalpleri aynı duyguyla, aynı aşkla atmaktadır. Bu aşkın adı Türkiye'dir. Değerli Kemal Karpat Hoca'mıza bir kez daha şükranlarımı sunuyorum" diye konuştu.

Prof. Dr. Karpat da yaptığı konuşmada hayatı boyunca aldığı en anlamlı ödül olduğunu söyledi. Prof. Dr. Karpat, "Milletin temsil edildiği yerden, sözü ruhu olan Meclisin elinden ödül aldım. Hiçbir zaman ödül için çalışmadım. Ödül alacağımı da düşünmedim. Benim amacım yeni yollarda giderek, milleti insanı keşfetmektir" dedi.

Prof. Dr. Karpat, tanıdığı en iyi insanın verimli insan olduğunu kaydederek, kendini de böyle hissettiğini ifade etti. Kendisini milleti insanı anlatmaya adanmış olduğunu kaydeden Prof. Dr. Karpat, "Bu ilham edilmiş, telkin edilmiş bir karar değildi. Ben bu geçmişin viranelerini

görerek büyüdüm. Benim ideolojim insandır sevgidir" diye konuştu.

Prof. Dr. Karpat, Türkiye'nin çok güzel ve büyük bir ülke olduğunu, ancak onu asıl büyük yapanın üzerinde yaşayan insanları olduğunu söyledi. Karpat, Türkiye'de eğitimin her geçen yıl biraz daha geliştiğini söyledi. Türk insanının artık her alanda bilgi ve kabiliyetlerini rahatlıkla ortaya koyduğunu anlatan ünlü tarihçi, 4 yıl önce ABD'ye gittiğinde 30 civarında profesörün bulunduğunu bugün ise bu rakamın

yaklaşık bin 500 civarında olduğunu söyledi.

Ödül törenine TBMM Başkanı Şahin'in yanı sıra Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Bülent Arınç, Devlet Bakanı Mehmet Aydın, Devlet Bakanı Aliye Kavaf, eski TBMM Başkanı Köksal Toptan, Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay ile çok sayıda milletvekili ve bilim insanı katıldı.

Kemal Karpat'ın öğrencisi Doç. Dr. Hakan Kırımlı da Prof. Dr. Karpat'ı anlatan bir konuşma yaptı.

Kemal KARPAT Kimdir?

Romanya'nın Dobruca Babadağ kasabasında 1923 yılında doğan Prof. Dr. Kemal Karpat, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden mezun olduktan sonra Washington ve New York Üniversitelerinde siyasal ve sosyal bilimler üzerine master ve doktora yaptı. Romanya'daki tarih ihtisasının ardından Amerikan tarihi, Rus tarihi, Ortadoğu tarihi ve Osmanlı tarihi konularında çeşitli kurslara katılan Karpat, akademik çalışmalarına 1950 yılında New York ve Washington Üniversitelerinde başladı. Karpat, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyindeki görevinin ardından sırasıyla Montana Devlet Üniversitesi, New York Üniversitesi, Princeton Üniversitesi, Robert

Kolej, Bilkent Üniversitesi, ODTÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi, Harvard Üniversitesi, John Hopkins Üniversitesi, Columbia Üniversitesi ve Ecole des Hautes Etudes en Science Sociales gibi eğitim kurumlarında öğretim üyeliği ve yöneticilik faaliyetlerinde bulundu.

Kemal Karpat, 1970-1988 yılları arasında Wisconsin Üniversitesi Ortadoğu Çalışmaları Bölüm Başkanlığı'nı yürüttü, Türk Araştırmaları Derneği ile Türk Araştırmaları Kurumunun başkanlıklarını yaptı. Karpat, Orta Asya Çalışmaları Derneğinin kurucu başkanlığından sonra Wisconsin Üniversitesi Orta Asya Çalışmaları Programının bölüm başkanlığı görevini yaptı.

Türk Tarih Kurumu onur üyesi olan Karpat, bilimsel çalışmaları dolayısıyla Romanya bağımsızlık madalyası ve Bükreş Üniversitesi Dimitri Cantemir madalyasıyla ödüllendirildi. Karpat, Romanya Ovidius Üniversitesi ve Rusya Çuvaş Milli Üniversitesi Onur Doktorası, Rusya Kazan Bilimler Akademisi Onursal Üyeliği, Wisconsin Üniversitesi Hilldale Ödülü ve Türk Bilimler Akademisi Ödülüne layık görüldü. Tarihçi Kemal Karpat, 20 ülkede yayımlanan 100'ü aşkın makaleye ve çok sayıda kitaba imza attı. Yurtdışında en çok ilgi gören eseri, Ottoman Population adlı çalışmasıdır. Bu eser, Wisconsin University tarafından basılmıştır. Prof. Dr. Karpat, halen Wisconsin Üniversitesi Tarih Bölümünde öğretim üyeliği görevini sürdürüyor.

İlim ve Fikir Hayatının 70. Yılında Halil İNALCIK

“Âlimler zamanın ve mekanın ruhuna nüfuz ederler”

İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden Kültür A.Ş. tarafından düzenlenen, “İlim ve Fikir Hayatının 70. Yılında Halil İnalcık” konulu program, 14 Kasım 2009 tarihinde Cemal Reşit Rey Konser Salonunda, Dış işleri Bakanımız Sayın Ahmet Davutoğlu'nun da katılımıyla gerçekleştirildi. Prof. Dr. Nevzat Yalçıntaş, Prof. Dr. İlber Ortaylı, Prof. Dr. İskender Pala, akademisyenler ve çok sayıda davetlinin katılımıyla gerçekleşen “İlim ve Fikir Hayatının 70. Yılında Halil

İnalcık” programı, İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden Kültür A.Ş. Genel Müdürü Nevzat Bayhan'ın konuşmasıyla başladı. Nevzat Bayhan, 93 yaşındaki Halil İnalcık'ın dünyanın yaşayan en önemli tarihçisi olduğunu belirterek, “Dünyanın bizden daha iyi tanıdığı Halil İnalcık'ı Türkiye'ye tanıtmak için bu konferansı düzenledik.” şeklinde konuştu. Bayhan, tarihin tekerrürden ibaret olduğu sözünü hatırlattığı konuşmasında, “Eğer Halil İnalcık hocamızın yazdıklarını okur, söylediklerini dinler ve takip edersek tarih tekerrür etmez.” dedi. Osmanlı İmparatorluğu'nu en iyi bilen kişinin Halil İnalcık

cık olduğunu söyleyen Bayhan, “O, Osmanlı'yı dışarıya en iyi anlatan ve önyargıları kıran bir ulu çınardır.” şeklinde konuştu.

Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, Prof. Dr. Halil İnalcık'ın eserleri üzerinden hayli titiz bir okumanın ürünü olan bir konuşma yaptı: “Öncü ilim adamları ve eserlerin, onları diğerlerinden ayıran ve zamana karşı koruyan hususiyetleri vardır” diyen Davutoğlu, “Âlimler zamanın ve mekanın ruhuna nüfuz ederler” sözüyle İnalcık'ın eserlerinin bu nedenle ileriki dönemlerde de ayakta kalacağına işaret etti. İnalcık'ın Osmanlı'yı masa başında değil bizzat o mekânın içinde ara-

Halil İNALCIK Kimdir?

Akademik hayatına 1939 yılında Ankara Üniversitesi (AÜ) Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesinde başlayan İncık, 1972 yılına kadar Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi ile A.Ü. Siyasal Bilgiler Fakültesinde ders verdi, 1972 yılında da davet aldığı Chicago Üniversitesinde çalışmaya başladı. İncık, 15 yıl ders verdiği Chicago Üniversitesinden 1986 yılında emekli oldu. Orada birçok Amerikalı ve Türk öğrenci yetiştirdi. Bunların çoğu profesör oldu.

Osmanlı İmparatorluğu'nu anlatan kitabı olan 'The Ottoman Empire The Classical Age 1300-1600', 5. baskısını yaptı. Bu kitap, Yunanca dâhil

bütün Balkan dillerine ve Arapçaya tercüme edildi. "Osmanlı İmparatorluğu'nun Ekonomik ve Sosyal Tarihi" kitabı İngilizce çıktı. Türkçeye, Arapçaya, Yunancaya ve Lehçeye tercüme edildi. İngilizce ve Türkçe olarak 30'a yakın kitabı ve 400'e yakın da makalesi bulunan İncık, Fransızca, İngilizce, Farsça ve Arapçayı çok iyi biliyor. Prof. Dr. İncık, ABD'de bulunduğu sürede Amerikan, İngiliz, Sırp, Türk ve Arnavut akademilerinin de aralarında bulunduğu 23 akademiye üye seçildi. Yerli ve yabancı 17 üniversitenin "fahri doktora" unvanı verdiği İncık, dünya ölçüsünde tanınan, en yüksek seviyedeki tarihçilerden biri olarak kabul edilmektedir.

dığını belirten Davutoğlu, İncık, arşivin derinliğine inmiş, belgeleri halı gibi zihnine nakşetmiştir, dedi.

Konuşmasının ardından Dış İşleri Bakanı Davutoğlu, Prof. Dr. Halil İncık'a günün anısına şükran plaketi verdi. "Asıl büyük hediye sizin konuşmanız" diyen İncık, "Türk diplomasininin başında olan bu genç adam beni nasıl okumuş. Bunu hayretle gördüm. Tarihini bil-

meyen bir millet geleceğini kuramaz" diye konuştu.

Programın sonunda günün anısına İstanbul Büyükşehir Belediyesi iştiraklerinden Kültür A.Ş. Genel Müdürü Nevzat Bayhan, Prof. Dr. Halil İncık'a ilim ve fikir dünyamıza katkılarından ötürü bir şükran plaketi verdi.

Prof. Dr. Halil İncık, CRR'de yapılacak tören öncesinde 70 yıllık

akademik yaşamı ve özel hayatına ilişkin soruları cevapladı.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Onur Ödülüne 30 Temmuz 2008 tarihinde layık görülen Halil İncık, bu ödülü alan 3. Kişi oldu. Bilindiği gibi TBMM Onur Ödülünün 4. Üncüsü yine Prof. Dr. Halil İncık gibi Kırım Tatarı olan, Prof. Dr. Kemal Karpat'a 9 Aralık 2009 tarihinde verilmişti.

Genel Merkezimizden Gaspıralı İsmail Bey Kütüphanesi'ne Yardım

Bütün Dünya Kırım Tatar Kongresine katılan Genel Merkezimiz ve bağlı şubelerin delegelerinin Gaspıralı İsmail Bey Kütüphanesine yaptığı ziyaret sırasında kütüphane yetkilileri tarafından talep edilen Evliya Çelebi Seyahatnamesi temin edilerek Gaspıralı İsmail Bey Kütüphanesine teslim edildi.

Yapı Kredi Yayınları tarafından yayınlanan Evliya Çelebi Seyahatnamesi, Yücel Dağlı, Seyit Ali Kahraman ve Robert Dankoff tarafından hazırlanmış ve toplam 10 ciltten oluşuyor. Eserin, baskısı kalmayan 6. cildi dışında tamamı ile birlikte yine Yücel Dağlı ve Seyit Ali Kahraman tarafından hazırlanan iki ciltlik Gü-

nümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi: Bursa-Bolu- Trabzon-Erzurum- Azerbaycan- Kafkasya-Kırım- Girit isimli eser de Gaspıralı İsmail Bey Kütüphanesine Genel Merkez yetkilileri tarafından ulaştırıldı.

Gaspıralı İsmail Bey Kütüphanesi Müdürü Ayder Emir tarafından Genel Merkez yetkililerine verilen eksik eserler listesinin temini için çalışmalarına başlandı.

Genel Merkezimizden Kırım'daki Milli Mektebe Destek

Kırım'ın Canköy bölgesinde 2003 yılında kurulan Kamacı Kırım Tatar Milli Mektebinin fizik, kimya ve biyoloji derslikleri Ankara'da faaliyet gösteren Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği Genel Merkezi tarafından sağlanan finansmanla yaptırılacak.

200 Kırım Tatar çocuğunun öğrenim gördüğü milli mektebin derslik ihtiyacının karşılanması konusunda yapılan proje kapsamında okulun ihtiyaçları, Genel Merkez Kırım Temsilciliği nezare-

tinde okul idaresi tarafından temin edilecek. Konuya ilişkin proje, okulun müdürü Ruslan Ümerov ve Genel Merkez Kırım Temsilciliği tarafından imzalanarak yürürlüğe girdi.

Projeye göre 3 ay içinde hizmete girmesi planlanan fizik, kimya ve biyoloji laboratuvarları ile birlikte TİKA tarafından üstlenilen spor salonu yapıldıktan sonra Kamacı Milli Mektebinin eğitim altyapısının önemli ölçüde güçlenmesi bekleniyor.

Genel Merkezden yapılan açık-

lamada belirlenen formatta hazırlanarak kendilerine sunulan projeler doğrultusunda Kırım'da benzer faaliyetler yapılacağı, gerekli fizibilite, tahmini maliyet ve benzeri kriterleri taşıyan tip proje formatları ile bundan sonraki çalışmaların yürütüleceği, ayrıca Genel Merkezce Kırım'daki eğitim sorunlarının çözümüne katkı sağlamak üzere kapsamlı bir proje çalışması başlatıldığı, Kamacı Milli Mektebi ile ilgili projenin bu kapsamdaki projelere örnek olacağı belirtildi.

Mustafa A. Kırimoğlu Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırimlı'yı Evinde Ziyaret Etti

Gaziosmanpaşa Üni- versitesinde fahri doktora unvanı ile onurlandırılan ve bu amaçla Türkiye'yi ziyarette bulunan Kırim Tatar Milli Meclisi Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu ve beraberindeki heyet Gebze, Kocaeli, Eskişehir ve Polatlı'daki ziyaretleri tamamladıktan sonra Genel Başkanımız Dr. Ahmed İhsan Kırimlı'yı evinde ziyaret etti.

Dernek Genel Merkez Yö- neticileri ile birlikte, Emel Kırim Vakfı, Kırim Vakfı, Kırim Gelişim Vakfı yönetici- leri ve Eskişehir Kırim Der- neği yöneticilerinin de

bulunduğu ziyaret samimi bir ortamda gerçekteşti.

Bültenimizi dikkatli bir şekilde inceleyen Kırimoğlu'na Genel Sekreterimiz Tuncer Kalkay tarafından sunulan Derneğimiz faaliyetleri ve üzerinde çalışılan projeler hakkındaki bilgilendirme de ilgi ile takip edildi.

Daha sonra Giresun Üni- versitesinin düzenlemiş olduğu programa katılmak üzere Trabzon'a hareket edecek olan Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu'na havaalanına kadar eşlik edilerek uğurlama yapıldı.

Ramazan Bayramında Fitre ve Zekâtlar Yerlerine Ulaştırıldı

Ramazan Bayramı münasebe- tiyle fitre ve zekat vecibelerini Kırim'dan gelen öğrencilere veya Kırim'a göndermek suretiyle yerine getirmek isteyen hayırseverlerin yapmış oldukları yardımlar 10.095 TL'ye ulaşmış olup hayırseverlerin

talepleri doğrultusunda bu mikta- rın 4.300 TL'si Kırim'a gönderilmiş; 5.795 TL'si ise 18.09.2009 tarihinde Dernek Genel Merkezinde öğren- cilerimize verilen iftar yemeği sıra- sında dağıtılmıştır.

Kırim'a gönderilen fitre ve zekât-

lar, yine Bayram öncesinde muhtaç 28 aileye ve 8 adet üniversite okuyan öğrenciye ulaştırılmıştır.

Vecibelerini bu suretle yerine getiren hayırseverlerin listesi aşa- ğıda verilmiştir:

- Hacer KARAÇINAR
- Nail AYTAR
- Nazmiye ÇOMAK
- Mithat KANDEMİRLİ
- Gökhan BOLLUK
- Abdullah Burak ILGİCOĞLU
- Mihriban CEYLAN
- İsimli
- Arif KACAL
- Ayca ÖZEN
- Uğurcan KÜÇÜKAĞAOĞLU
- Hatice KÜÇÜKAĞAOĞLU
- Gökçen KÜÇÜKAĞAOĞLU
- Alperen KÜÇÜKAĞAOĞLU
- Ahmet Bican ERCİLASUN
- Naciye YILDIZ
- Levent YÜKSEL

- Fatma Zehra CERİT (Kırim)
- Tolga KARATAY (Kırim)
- şenol VARURER (Kırim)
- Murat şAHİN (Kırim)
- Süreyya EDEN
- Cavit ERTAN
- Yüksel TURAN
- Namık Kemal BAYAR
- Saadet ASLAN BAYAR
- İpek Duru BAYAR
- Kamil İbrahim KARACA
- Tuncer KALKAY
- Hakan KOCA
- Serpil KOCA
- Cemil BAYAR
- Serpil BAYAR
- Hasan Hüseyin KARAÇINAR

- Müslüm KARABACAK
- Kemal ERDAĞI
- Esat KESKİNER
- Ümit Bican ESKİKURT
- Emel ESKİKURT
- Işılay IşIKTAş SAVA
- Serkan SAVA
- Murteza ESENKAL
- Neşe DERİCİOĞLU
- Nurten TAYMAZ
- Sebika AĞIRAL
- Recep İÇİN
- Sema ERTÜRK
- Derya ÇETİNTAş
- Ömer ÖZEL
- Özde Nisa GEZİCİ
- Ali ERTÜRK

9. Uluslararası Sapanca Şiir Akşamları

25-27 Haziran 2009 tarihlerinde düzenlenen 9. Uluslararası Sapanca Şiir Akşamları'nın bu yılki konusu Kırım Tatar Edebiyatı ve Müziği idi.

Zafer Karatay'ın hazırladığı Kırım Belgeseli sunumu ile başlayan 2. gün oturumları, Kırım Tatar Edebiyatında olan gelişmelerin bahsedildiği bir panel düzenlenmesi ile sürdü. Panelde, Doç. Dr. Şevket Yunusov, "19. ve 20. Asır Kırım Tatar Edebiyatı", Dr. Fera Seferova, "Kırım Tatarlarının Sürgünlük Dönemi Edebiyatı", Dr. Nariman Abdülvahap, "Hanlık Dönemi Osmanlı-Kırım Edebî İlişkileri" Öğr. Gör. Ablâziz Veliyev, "Kırım Tatar Edebiyatının Geleceği" konularında bilgiler verdiler.

Panelin ardından Ablâziz Veliyev, Ayşe Kokiyeve, Dilâver Osman, Naciye Üseniova ve Şeryan Ali Kırım Tatar Edebiyatında manzum eserleri seslendirdi. Dilâver Osman ve Afize Kasarova Kırım Tatar şarkılarını tanıttılar.

Etkinlikte, Kırım'dan Prof.Dr. Fevzi Yakupov (KİPU Rektörü), Dr.Enise Abibullayeva (KİPU Filoloji Fak. Dekanı), Seyitislam Keşfi (Kırım Televizyonu Kırım Tatar Yayınları Bölüm Müd.), Elmas Veliyeva (Kamereman) da yer aldı. Aynı zamanda, İstanbul Topkapı Sarayı Müzesi Müdürü tarihçi İlber Ortaylı, tarihçi Halil İnalçık, TRT yapımcısı Zafer Karatay ve Bilkent Üniversitesi öğretim üyesi, Prof. Dr.

Hakan Kırımlı da iştirak ettiler. Kırım Tatar dil bilimcilerinin yanı sıra programa Makedonya, Kosova, Bosna Hersek, Yunanistan, Bulgaristan, Romanya ve Gagavuz Yerinden bilim adamları katıldı.

T.C. Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği, Sakarya Valiliği, Kültür ve Turizm Bakanlığı, TİKA ve Sakarya Büyükşehir Belediyesinin birlikte düzenlenlediği Uluslararası Sapanca Şiir Akşamları 2001 yılından bu yana düzenleniyor. Konu üzerinden edebiyat ve müzik kültür tanıtımı yapılıyor.

Türkiyeli Qırımtatarlarınñ Baba-Dede Yurtuna Münasebetleri Ayrıcadır

- Ergin ABKERİMOV - Yañı Dünya Gazetesi

Anqaradaki Qırım türkleri medeniyet ve yardımlaşma derneğiniñ baş merkezi aprel 19-da «Qırım gecesi»ni teşkilâtlandırdı.

Şeerdeki «Gazi» universitetiniñ medeniyet merkezinde ötkerilgen bu tedbirge 500-den ziyade asıl qırımlı qatıldı, bundan ğayrı, Türkiyedeki diger qırımtatar dernekleriniñ, başka milletler, meselâ, İçkeriya, Tataristan dernekleriniñ vekilleri de teşrif buyurdılar.

Anqarada tasil almaqta olğan qırımtatar gençleri «Qırım gecesi» için mahsus programma azırlağanlar, Qırımdan mahsus davet etilgen musafirler - bestekâr, yırcı Edip Bağçasaraylı em de «Maqam» ansam-

bliniñ solisti Afize Kasarayeva ise öz çıqışlarınin kontsertni daa ziyade yaraştırdılar.

- Bu seferimiz şahsen mende tekrarlanmaz teessurat qaldırdı, - dedi Edip Bağçasaraylı Türkiyeden qayıp kelgen soñ. - Bizge nisbeten bu qadar ürmet-izzet, şereflev şaşılacaq derecede edi. Añlağanıma köre, bunıñ sebebi - andaki qırımtatarlar Qırımğa pek asretliler, Qırımdan kelgenlerini aybetlep, oturtmağa yer tapalmaylar. Kontsert pek yahşı keçti. Çıqışlarımız qızgın alğışlandı, cümleden, dernekiñ yolbaşçılarından biri Ahmet İhsan Qırımlınıñ samimiy sözleri er kesniñ qalbinden yer aldı. Fursattan faydalanıp, ürmetli Ahmet abini bu künlerde qayd etecek 89 yaşınan can-yürekten hayırlamaq isteymiz.

- Aқиқaten de, Türkiyedeki asıl qırımlılarınñ baba-dede yurtuna munasebetleri ayrıcadır. Türkiyeye endi qaçınıcı kere baram, em er keresinde bizlerge Qırım vekilleri olaraq ğayet büyük memnuniyetli munasebet köstereler. Meselâ, «Qırım gecesi»niñ ikinci kününi bizni maalliy radioğa subetke davet ettiler. İşte, canlı efir vaqtında «Şu aqşamlar olmağaydı» yırını zilsiz icra etkenimde programmanı alıp barıcınıñ közünden yaşlar aqqanını abayladım, - dep qoştı Afize hanım. - Öz nevbetinde men de fursattan faydalanıp, böyle mühteşem tedbirniñ teşkilâtçılarına, hususan bizim Türkiyeye barmamızni teminlegen Milliy Meclis reisiniñ Türkiye boyunca mesleatçısı İsmet Yükselge teren minnetdarlığımızı bildirmek isteyim.

Kırım Belgeselinin DVD'si Çıktı

TRT televizyonlarında muhtelif zamanlarda, 1994 yılından beri yayınlanmış olan Kırım Belgeselinin DVD'si çıktı.

Daha önce 6 bölüm olarak TRT'de yayınlanan Kırım Belgeseli 2 DVD hâlinde hazırlandı. İlk üç bölümün yer aldığı birinci DVD'nin kapağında Kırım Tatarlarının yolbaşçısı Mustafa Kırımoglu ile son üç bölümün yer aldığı 2. DVD'nin kapağında ise Türk Dünyasının uyanış dönemindeki efsanevi liderlerinden, "Dilde, Fikirde İşde Birlik" şiarının müellifi İsmail Bey Gaspıralı'nın fotoğrafı yer aldı. Her iki DVD'de Kırım Tatarlarının milli sembolü ile motiflendirilen Kırım Belgeselinin DVD'si TRT marketle-

rinde satışa sunuldu.

Yönetmenliğini Zafer Karatay'ın yaptığı belgeselde, Karadeniz'in kuzeyinde bir Türk Yurdu olan Kırım ve Kırım Tatarlarının tarihten günümüze olan süreci anlatılıyor.

Kırım'a Türklerin ilk gelişleri, Kırım Hanlığı'nın kuruluşu, Asya'dan Avrupa'ya Kırım Tatar süvarilerinin Osmanlı Devleti ile birlikte

savaşmaları, Kırım'ın Çarlık Rusyası tarafından işgali, İsmail Bey Gaspıralı ile başlayan canlanma ve aydınlanma, Numan Çelebi Cihan önderliğinde kurulan Kırım Cumhuriyeti, Stalin'in baskıları, Urallara zorunlu göçler, sürgünler ve nihayet 18 Mayıs 1944'de Vatan Kırım'dan tamamen sürgün edilmeleri ve soykırım, bu insanlık faciasını yaşayanların anlatımları, Kırım Türklerinin dünyaca ünlü insan hakları savunucusu Mustafa A. Kırımoglu önderliğinde Vatan Kırım'a dönüş ve var olma mücadeleleri belgeselde yer alıyor.

1994 yılında çekilen belgesel Kırım ve Kırım Türkleri hakkındaki ilk belgesel olarak dikkat çekiyor.

Emel

ÜÇ AYLIK FİKİR - KÜLTÜR DERGİSİ
yeniden yayında..

- 1998 yılında yayınına ara vermek zorunda kalan Emel Dergisi 228. sayısı ile yeniden okurları ile buluştu.
- 3 aylık dönemlerle yayınlanacak olan Emel Dergisi Temmuz-Ağustos-Eylül sayısı Ağustos ayı sonundan itibaren abonelerine gönderildi.
- Emel Dergisi aboneleri dergiyi hem basılı hem de internet üzerinden okuma imkânını elde edecek.
- Abone olmak için talep formunun doldurulması ve belirtilen hesap numarasına yıllık bedelini yatırmanız yeterli.
- Emel Dergisi'nin postalama ve yayın masraflarına katkıda bulunmak için lütfen aşağıdaki kanallar aracılığı ile bağışta bulununuz.

Banka Hesap No: Vakıfbank. Şehremini Şb.

Hesap No: 00 158 00 727 999 77 33

Dergi Aboneliği (ücretli)

Emel Dergisi'nin iki abonelik şekli vardır:

1. Basılı dergi & İnternet aboneliği (4 sayı)

Bu abonelerimize basılı Emel dergisi posta aracılığı ile ulaştırılacak ve aynı zamanda kendilerine verilen şifre ile Emel Dergisini internetten okuyabileceklerdir. Böylece abonelerimiz Emel Dergisi'nin arşivine de erişme şansını elde edecekler.

Türkiye/KKTC :50 TL, Diğer Ülkeler:50\$ veya 40€

2. Sadece İnternet aboneliği (1 yıl)

Bu abonelerimiz Emel Dergisini sadece internetten okuyabileceklerdir.

Türkiye/KKTC :30 TL, Diğer Ülkeler:30\$ veya 25€

<http://www.emelvakfi.org/abonelik.asp> internet adresinden de işlemlerinizi yapabilirsiniz.

Amerika'daki ve Avrupa'daki Gururumuz Arsen İLYASOV

Özbekistan'da doğan, Eskişehir'de kariyere başlayan, Amerika'da zirveye çıkan milli basketbolcumuz yola devam ediyor.

Türkiye Milli Basketbol Takımı oyuncusu olan Arsen İlyasov, Türkiye'de Ersan İlyasova olarak tanınıyor. 2002 yılında Türk vatan-daşı olduktan sonra bu ismi alan İlyasov, Kırım'dan Özbekistan'a sü-rülen bir Kırım Tatar ailenin ço-cuğu. Ailesi daha sonra sürgünden Kırım'a dönerken o, Türkiye vatan-daşlığına geçerek basketbol haya-tına farklı bir yön verdi.

1984 Özbekistan doğumlu İlyasov'un basketboldaki yeteneği Ülkerspor yetkilileri tarafından fark edilince profesyonel basketbol kariyeri de başlamış oldu. 2007-2009 sezonunda FC Barcelona takımında forma giydi ve bu sezon ise Milwaukee Bucks formasıyla kariyerine devam ediyor. Avrupa ve NBA'daki gurur verici maçlarının yanında, Türk Milli Takımı'ndaki başarılarıyla da göz dolduruyor. Polonya'da yapılan 2009 Avrupa Basketbol Şampiyonası'nda milli takım formasıyla pek çok başarıya imza attı ve attığı basketlerle takımının çeyrek finale kadar yükselmesine önemli katkılar sağladı. Avrupa Ümitler Basketbol Şampiyonası 2006'da En Değerli Oyuncu Ödülü ve Türkiye-Polonya maçında gösterdiği performans sonrasında MVP(NBA En Değerli Oyuncu) Ödülü'ne layık görülen basketbolcumuz, genç yaşına

rağmen basketbol otoriteleri tarafından geleceğin en önemli basketbolcuları arasında gösteriliyor.

Basketbol dünyasında unutulmayacak isimler arasına giren 2.06'lık Arsen, pek çok basketbolcunun ulaşamayacağı zirveye genç

yaşında ulaştı ve aldığı ödüllerle Kırım'da yaşayan ailesinin olduğu kadar Türkiye'deki Kırım Tatarlarının da göğsünü kabarttı. Attığı basketlerle iftiharımız olan İlyasov'u tebrik ediyoruz ve onunla gurur duyuyoruz.

Aferin, Susanna!

«Belki çıxışımı muhlisler de, juri de begenirler, amma birinci yerni qazanırım, dep ümüt etmedim»

• Yañı Dünya 31/2009

Endi bilgeniñiz kibi, Yurmalada olıp keçken «Novaya volna-2009» konkursında ğalıp çıqan qırımtatar qızı tam manada bütün dünyanı ayretlendirdi.

Dostları ve tanış-bilişleri onı sadece Susanna Camaladinova dep bileler, lâkin bütün Ukraina, yoq, bütün dünyağa o Camala olaraq tanıldı.

Konkursta Ukrainanı taqdim etqen semtdeşimizni büyük muvafiqet ile Ukrainanıñ birinci şahısları – Viktor Yuşçenko ve Yuliya Timoşenko özleriniñ tebrik telegrammalarında hayırladılar.

Lâkin Susannanıñ ayqanına köre, onıñ istidatına belli artistler, mesalâ, Alla Puraçeva, Filipp Kirkorov ğayet yüksek qıymet keskenleriniñ emiyeti ziyadecedir. Camalananen beraber konkursta birinci yerni alğan indonezyalı Sandi Sondoro ise Camalanıñ sesine büt-bütün meftün olğan.

«Yurmalağa keter ekensiñ, ğalebe qazanacağıña inana ediñmi?» -degen sualge Camala: «Belki çıxışımı muhlisler de, juri de begenirler, amma birinci yerni qazanırım, dep ümüt etmedim- diye cevaplandı. – Men icra etken janrıñıñ bütün ceetlerini, yani benim yırlağan yırlarımıñ er kes de añlap olmağanını köz ogüne alsaq, ğalebege ümüt etmek sırası tüşmey edi, elbet»

Yurmaladaki ğalebeden señ da Susanna tek muzikanen oğraşmaq niyetinde ğalıp sıfatında qazanğan 50 biñ yevranı yañı solo albomını çıqarmaq için sarf etcegini ayta.

-Öz albomımıñı çıqarmaqñı pek arz etem, çünkü er bir icracı için onıñ ilk albomı-ilk balası kibidir. Ebet, albom daa yazılmadı, lâkin men bu işni eñ yaqın vaqıtta başlamağa isteyim. Albom kefiyetli olması için bayağı tırışmaq, em maddiy, em cismaniy, em ruhiy taraf-tan zorlanmaq kerek olacaq.

Biz ise çoq biñ oquyıcılarımız adından Susannanı büyük yeñiş ile bir daa hayırlap, oña yañı-yañı yüksekliklerge irişmekni tileymiz!

Susanna Camaladinova Qırğıstanınıñ Oş şeerinde dünyağa keldi, soñra ana-babası Qırımğa köçip, Küçük Özen köyünde yaşap başlaylar. Susanna Alıştadaki muzıka mektebini, soñra Aqmescitteki muzıka oquv yurtını, daa soñra Kiyevdeki P.Çaykovskiy adına milliy muzıka akademiyasınıñ vokal fakültesini bitirdi. Solo kontsertlerde 16 yaşından iştirak ete. 9 yaşında ekende qırımtatar halq yırlarından ibaret albol yazdırğan.

«Anamniñ milleti ermeni olsa da, özümni qırımtatar qızı sayam ve bunıñnen ğururlanam,-dey Susanna - Men balalığında babamniñ icrasında pek çoq halq muzıkasını diñledim, bu ise muzıkal iqtidarımıñı inkişsaf ettirmege yardım etti.

Onıñ eñ sevimli bayramı-anasınıñ doğğan küñü.

Ömürdeki şiarı: « Sen adamlarğa nasıl munasebette olsañ, olar da saña söyle munasebette olurlar. »

Urba saylamaqta İv Sen-Lorannıñ ğayesinin begeb: « Qadın libasında eñ muimi-bu libasını kiygen qadıdır. »

Qorqqan şeyi:sükünet.

Faaliyetlerimiz

[19.12.2009]

Abdullah Latifzade Şiir Günü

Yaş Tatar hareketinin önemli yolbaşçılarından Abdullah Latifzade 19 Aralık 2009 tarihli şiir gününde anıldı. 1890 yılında doğan şair, birçok dil öğrendi ve bu alanda öğretmenlik yaptı. Eserleri Tecüman, Vatan Hadimi gibi gazetelerde basıldı. Yenilikçi düşüncelere sahipti, çeşitli dillerden eserleri ter-

cüme ederek dilimize kazandırdı. Kırım Tatar edebiyat tarihi üzerine makaleler de yazan edebiyatçı 1938 yılında kurşuna dizilerek öldürüldü. Şairin şiirlerinde Kırım Tatarların yeni hayatı ve büyük açlık felaketi

anafikri ön plana çıkmaktadır.

Şiir gününde şairin, Hayal Ömür, Şairniñ Ruhı, Qaygım, Qurtarınız Aç Ölümnden!, Ber, Yañı Saz, Şairge, Kölgeñ Bar, Asret, Sönmez Nur, Tegenekli Çiçekli Yol şiirleri seslendirildi.

[18.12.2009] – LÖSEV ziyareti

Derneğimizin Genel Merkez yöneticileri ile Gençlik Kolları Başkanı Reşat Örnek' in hazır bulunduğu heyet, Lösemili Çocuklar Vakfının (LÖSEV) merkezini ziyaret etti. Ziyarete Kırım'daki

sağlık problemleri üzerine bilgiler verildi. LÖSEV'in çalışmalarına derneğimiz tüm şubelerinin ve ilgili vakıfların destek olacağı sözü verildi.

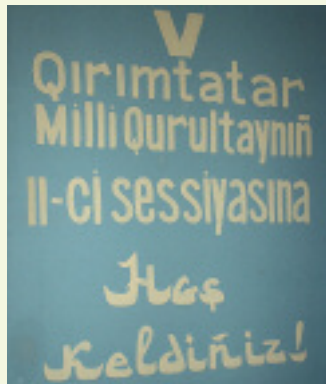
1998 yılında kurulan vakıf geçtiğimiz yıllarda Kırım'da lösemi

hastalığına yakalanan iki çocuğumuzun tedavisi konusunda Genel Merkezimize büyük yakınlık gösterip, tedavi masraflarını üstlenmişti; ancak çocuklarımız Türkiye'ye getirilemeden vefat etmişlerdi.

[05 Aralık 2009] – Sezon Üçüncü Programı

Geçen sezonun son hatırlatma programında Eşref Şemizade, Şevki Bektöre ve Şakir Selim'in Tüşünce, Çelebi Cihanniñ Soñki Yırı, Bağçasaray, Yaralanğan Türküler, İnsanğa, Milletniñ Kâbesi, Ayt

Çatırtav!, Aqqım İçün, İlki Sevgi, Arıqbaş Eteginde, Qaygı, Yüregime eserleri seslendirildi. Bahçasaray Aralıkları şarkısı ile program sona erdi.

[5-6 Aralık 2009]

V. Kırım Tatar Kurultayı

2. Oturumu

V. Kırım Tatar Kurultayı 2. Oturumu, 5- 6 Aralık 2009'da Akmescit Kırım Tatar Akademik Müzikal ve Drama Tiyatrosunda yapıldı. Oturum,

Mustafa A.Kırımoglu'nun konuşmasıyla başladı. İki gün süren kurultay oturumlarında Ukrayna seçimleri, sürgün, sözlük tarih biriktirme projesi, dil çalışmaları, dini cemiyetler, önceki oturumda alınan kararlar, Kırımoglu'nun KTMM başkanlığını bırakma isteği ele alındı.

[31.10.2009]

Sezon Açılış Programı

2009-2010 sezonu, baz istasyonları hakkında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Cengiz Kurtman'ın sunduğu "Baz İstasyonlarının İnsan Sağlığına Etkileri, Tıpta Yararlı Uygulamalar, Radyasyon ve Kansere İlişkileri ve Farkları" üzerine söyleşi ile başladı.

Söyleşi ardından geçen sezon işlenen şairlerimizden Bekir Sıdkı Çobanzade, Yunus Kandım ve Bilâl Mambet'in Tuvğan Til, Ezan Sesi, Haber Aldım, Qaytarma, Bir İzin Beriñiz, Tarpanlar, Qoşmalar III, Nazlı Dülber, Vaqıt, Ebediy Qala, Qolay Degil şiirleri seslendirildi. Şairlerin hayatlarından hatırlatmalar yapılan program "Qaradeniz" ve "Bahçesaray Aralıqlar"ı şarkıları ile sonlandı.

[14.11.2009]

Sezon İkinci Programı

Sezonun ikinci Şiir Gününde Hamdi Giraybay, Mehmet Niyazi ve Mehmet Nüzet'in hayatlarından kısaca bahsedildi ve daha sonra şairlerin

Tuvğan Tilim, Ant Etkenmen Aytaman, Yaş Tatarğa, Qayğı, Mehmet Niyazi'nin

Qabri Başında, Yeşil Ada, Menli Geray Medresesine Marş, Tatar Barmı, Dep Sorağanlarğa, Hıdırlez Türküsü, Yeter Artıq!, Qadrimni Bilmezge isimli eserleri seslendirildi. "Canım" ve "Sensiz" Kırım Tatar şarkılarının söylenmesi ile birlikte program sona erdi.

[26 Eylül – 4 Ekim 2009]

Uluslararası 'Anadolu Günleri 6' Kültür ve Sanat Festivali

Etimesgut Belediyesi tarafından Ankara'da düzenlenen, 14 ulusal, 9 uluslararası kuruluşun katıldığı festival yoğun katılımı uzun bir yürüyüş ile başlayarak 9 gün boyunca Etimesgut'ta devam etti. Anadolu'dan 14 il temsil edilirken, Türk Dünyası'ndan Doğu Türkistan, Türkmenistan, Irak Türkmen Cephesi, KKTC, Kırgızistan, Özbekistan, BİSAV, TÜRKSOY ve Kırım temsil edildi. Festival boyunca her akşam 19.00'da Anadolu ve Türk Dünyası'ndan konukların kültürlerine ilişkin bilgiler verilip halkoyunu gösterileri düzenlendi.

Festival sürerken katılımcı ülke, topluluk ve dernekler kendilerine ayrılan standlarda örf ve adetlerini tanıtmaya fırsatı buldular.

Anadolu ile Türk Dünyasının kültürlerinin buluşup kaynaşması ve nesillere aktarılmasına köprü

olmak adına düzenlenen Festivalde. Derneğimiz de temsil edildi. Derneğimize tahsis edilen Çadırda açılan standta Kırımla ilgili kitaplar, dergiler, yağlı boya tablolar, hediyelik eşyalar, folklorik malzemeler, müzik Cd'leri sergilenirken, gün boyunca da Kırım'ı anlatan slayt ve film gösterileri de yapıldı. Çöğün kazanlarda pişen çibörekler misafirler tarafından büyük bir iştahla yenirken, çadır ziyaretleri de ilgi ile devam etti.

Seran Alim, Fethi Kurtiy Şahin, Sebila Fezazi, Elif Kalkay, Sıdika Şahin'den oluşan Derneğimiz Halkoyunları ekibinin sunduğu "Bahçesaray Kaytarması" ve "Emir Celal" oyunları büyük alkış aldı.

[18-22 Ağustos 2009]

Keçiören Belediyesi Uluslararası Ramazan Etkinlikleri

Uluslararası Ramazan Etkinlikleri, Ramazan Ayında birlik, beraberlik, dayanışma ve kardeşlik mesajı verilmesi amacıyla 24 ülkeden temsilcilerin katılımında ilk kez 18 Ağustos-14 Eylül 2009 tarihleri arasında Ankara'da Keçiören belediyesi tarafından düzenlendi. Katılımcı ülkeler Ramazan ayı boyunca kurulan, Ankara Evleri'nde standlarında ülkelerinin tarihi, kültürel ve sosyal özelliklerini beşer gün ara ile değişerek sundular. Temsilcilere ayrılan günlerde halka açık halkoyunları sergilendi.

Ramazan ayı boyunca devam eden etkinliklere Derneğimiz kendine ayrılan 18-22 Ağustos 2009 ta-

rihleri arasında iştirak etti. Etkinlik alanında eski Ankara evlerini karakterize edecek şekilde oluşturulan mahalle figüründe, Derneğimize tahsis edilen eve, Kırım Evi, sokağa da Kırım Sokağı adı verildi. Kırım evi içerisinde Derneğimiz tarafından açılan standda Kırım ile ilgili kitaplar, dergiler, folklor malzemeleri, kara kalem resimler, yağlı boya tablolar, müzik Cd'leri, hediyelik eşyalar sergilendi; Kırım'ın folkloru, tarihi ve Kırım Tatarlarının maruz kaldığı facialar ile ilgili slayt gösterileri yapıldı. Günde 30 bin kişinin ziyaret ettiği etkinliklerde, Kırım Evini ziyaret edenlere Kırım ve Kırım Tatar Milli hareketini tanıtıcı broşürler de takdim edildi.

Yine etkinlik çerçevesinde 22 Ağustos 2009 tarihinde Kırım Gecesi de tertip edildi. Kırım'ı anlatan film gösterisi ile başlayan Kırım Gecesi, Türker Yüksel'in sunuculuğunda devam etti.

Derneğimiz halkoyunları ekibinden Burak Sönmez'in yorumladığı "Salgır" yırı ve Hale Kalkay'ın yorumladığı "Ey Güzel Kırım" ile iki yırcının yaptığı "Yazga Çıksam" düeti büyük beğeni kazandı.

Sadece Kırım'ın değil Türk Dünyası'nın önde gelen düşünürlerinden İsmail Bey Gaspıralı'nın "Kırım" adlı şiiri Türker Yüksel tarafından seslendirildikten sonra; Burak Sönmez, Hale Kalkay, Fethi Kurtiy Şahin, Yasemin Harmancı, Elif Kalkay ve Sıdıka Şahin'den oluşan Derneğimiz Genel Merkez Halkoyunları Ekibi; "Ağırava ve Kaytarma", "Bahçesaray Kaytarması", "Emir Celal" "Yavluk", "Karasuvunun Dört Köşesi" oyunlarını sergilerken "Tım Tım" oyunu Hale Kalkay tarafından oynandı.

Kırım Gecesinde yırlanan yırlar ve sergilenen halkoyunları kalabalık bir izleyici tarafından gecenin geç saatlerine kadar zevkle izlendi.

[09-15 Ağustos 2009]

Türk Ocakları Türk Dünyası Gençlik Kurultayı, Yalta/Qırım

Dünya Türk Gençleri Birliği (DTGB) platformu tarafından organize edilen Türk Dünyası Gençlik Günleri ve Kurultayı 10-14 Ağustos 2009 tarihleri arasında gerçekleştirildi. 35 ülke ve çok say-

ıda gözlemci katılımında Türk Dünyası kardeşliği amacını güden kurultay bu yıl 14.sü ile Kırım ev sahipliğinde düzenlendi.

Türk Dünyası'ndan gençlerin ve Yalta'daki kurultay delegelerinin de aralarında bulunduğu 200'ü aşkın katılımcıyla kurultay gerçekleştirildi. "Geçmişten Geleceğe Kırım Mücadelesi ve İnsan Hakları Sempozyumu" ile başlayan kurultay, Türk Dünyası Genç Yazarlar Birliği ve Türk Dünyası Genç İletişimciler Birliği kongreleri ile sürdü. Gençler siyaset, ekonomi, kültür-sanat,

dil-edebiyat, iletişim, gençlik ve spor komisyonlarında birliğin artması için neler yapılması gerektiği konularını tartıştılar ve kurultayı sonuca bağlayan Yalta Deklarasyonu'nu yayınladılar.

"Dilde Fikirde, İşte Birlik" demek için Türk Dünyası gençliğinin tanışıp, kaynaştığı kurultayın 4.sü Ağustos 1994 yılında Bahçesaray'da yapılmıştı. Kurultayın Kırım'da ikinci kez düzenlenmesi ile Kırım'da gerçekleşen değişimler, Özbekistan'dan geri dönen vatandaşlarımızın durumları, iletişim organlarında olan değişimler katılımcılar tarafından gözlemlenebildi.

[07 Haziran 2009]

Kırım Hatıra Ormanı

3. Kuruluş Yıldönümü Şenliği

Derneğimiz Genel Merkezi ve Polatlı Toydemir Köyü Muhtarlığı tarafından düzenlenen, bu yıl üçüncüsü yapılan Kırım Hatıra Ormanı Anma Şenlikleri, Kırım Hatıra Ormanlık alanında değişik illerden gelen Kırım Tatarlarının katılımı ile gerçekleşti. Şenlik,

Genel Merkez gençlik komisyonu üyelerinin hazırladığı halkoyunları gösterileri, Eskişehirli çalgıcıların Kırım Tatar şarkıları ve köy gençlerinin horoz telleme gösterileri ile sonlandı.

Aynı gün halkoyunları ekibimiz, Polatlı Kırım Derneğinin üçünar köyünde düzenlemiş olduğu Tepreçe de katılarak gösterilerine devam etti.

[06 Haziran 2009]

Şiir Günleri Kapanış Programı

Derneğimiz Genel Merkezinde iki haftada bir düzenlenen Şiir Günleri'nin son programı 06.06.2009 tarihinde yapıldı. Bekir Sıdkı Çobanzade ile başlayan şiir programları sırasıyla Eşref Şemizade, Şakir Selim, Şevki Bektöre, Hamdi Giraybay, Yunus Kandım günleriyle devam etti. Bekir

Sıdkı Çobanzade ikinci defa yapılan bir şiir günüyle anıldı. Bu programları takiben ölüm yıldönümü dolayısıyla Noman Çelebicihan'ı anma toplantısı yapıldı. Son üç program da Mehmet Niyazi, Mehmet Nüzet ve Bilal Mambet şiir günlerine ayrılmıştı. Kapanış programında, şiir günlerinde anılmış şairlerden seçme şiirler okundu ve yırlarla kapanış yapıldı.

[31 Mayıs 2009]

Eskişehir Tepreçi

Eskişehir Kırım Türkleri Kültür, Yardımlaşma ve Spor Kulübü Derneğinin 23.sünü düzenlediği tepreç,

Karakaya Köyü koruluğunda gerçekleştirildi. Türkiye'nin birçok yerinde Kırım Tatar derneklerinden temsilcilerin yer aldığı tepreç alanında Kırım Tatar ezgileri ile gün boyu süren etkinlikler düzenlendi.

[30 Mayıs 2009]

Gençlik Komisyonunda

Görev Değişimi

Gençlik komisyonunda görev değişimi gerçekleşti. Yeni başkan Hacettepe Üniversitesi Nükleer Enerji Mühendisliği öğrencisi Reşat Örnek

oldu. Komisyonun diğer üyeleri; Âlim Seydaliyev, Erfan Zeytullayev, Dilara İbragimova, Meryem Asanova, Semih Gezer, Meryem Başkurt, Seville Selyametova, Yasin Yüksel, Seyran Ablayev, Hale Kalkay, Fethi Kurtiy Şahin ve Emil Velilyayev oldu.

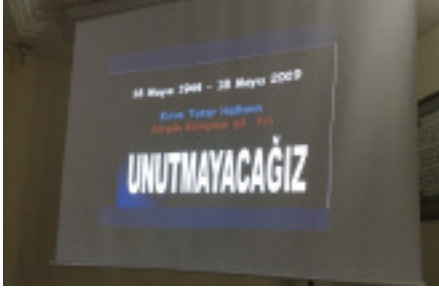
[24 Mayıs 2009]

Kalecikkaya Hıdrellezi

Kalecikkaya Köyü Kültür Sosyal Yardımlaşma ve Yardımlaşma Derneğinin ve Kültür Bakanlığının desteği ile 8.Hıdrellez Şenliği düzen-

lendi. Gençlik komisyonumuzun Kırım Tatar halk oyunları, şarkı ve şiirleri ile iştirak ettiği şenlik; çevre köy ve yöre halkının katılımı ile Çorum ili Alaca İlçesi, köy harmanında yapıldı.

[18 Mayıs 2009]

18 Mayıs 1944 Sürgünü Anma Programı

18 Mayıs 2009'da Derneğimiz Genel Merkezinde 1944 sürgününün yıldönümü dolayısıyla bir anma töreni gerçekleştirildi. Kırım Tatarlarının Kırım'dan sürülüşlerinin 65.yıldönümünde pek çok şehirde gerçekleştirilen anma programlarından birisi de Genel Merkezde saat 20.00'de yapıldı.

18 Mayıs 1944 tarihinde gece saat üç sularında Kırım Tatarlarının hayvan vagonlarına bindirilerek sürülmelerinin üzerinden 65 yıl geçmesine rağmen gönüllerdeki acılar hala unutulamadı. Bu acıların tazeleniği her 18 Mayıs günü, sürgün esnasında can verenler anıldı; yaşama şansını elde edenler ise yaralarını sarmaya çalıştılar. İşte Genel Merkezdeki programda da yaşama hakkı ellerinden alınan insanlar hatırlandı; onlar için saygı duruşuna geçildi; İstiklal Marşı ve Ant Etkenmen okundu. Bu şekilde başlayan programın devamında Kırım'ın tarihinden ve şu anki durumundan bahseden aydınlatıcı bir konuşma yapıldı. Kırım'da çekilmiş, sürgünden dönen insanlarla yapılan

röportajların yer aldığı kısa belgeselle Kırım'a küçük bir gezi yapıldı. Daha sonra piyano eşliğinde marşlar söylendi. Sürgünde ve milli mücadelede hayatını yitirmiş insanlar için Kuran-ı Kerim okundu ve dualarla program sona erdi.

[17-22 Mayıs 2009]

I.Dünya Kırım Tatarları Kongresi/Kırım

Dünyanın çeşitli yerlerinden Kırım Tatarlarının, Kırım Tatarlarının sorunları ile ilgilenen ülke temsilcilerinin ve gazetecilerin katılımıyla bu yıl Dünya Kırım Tatar Kongresinin açılışı Bahçesaray'da 17 Mayıs 2009 tarihinde yapıldı. Kongre ile birlikte 18

Mayıs 1944 Sürgün Mitingi Akmescit merkezinde, Kırımın çeşitli yerlerinden gelen Kırım Tatarları ve kongre iştirakçileri ile gerçekleştirildi. Mitingin ertesinde kongre çalıştayları, Akmescit'te eğitim, kültür, sosyal hayat, din ve ekonomi gibi sorunlarını ele aldı, bu konularla ilgili oturumlar yapıldı. Katılımcılara Kırım Tatar kültürü ve tarihi yerleri tanıtıldı.

[17 Mayıs 2009]

Ceyhan Tepreçi

Derneğimiz Ceyhan Şubemizin Ceyhan Belediyesi ve Yelibel Köyü Muhtarlığı katkıları ile düzenlemiş olduğu 6. Yelibel Çamtepe Tebreç Şenliği 17 Mayıs 2009

tarihinde gençlik komisyonumuzun hazırladığı Kırım Tatar halk oyunu, şarkılar ve şiirler ile gerçekleştirildi. Yerel gazete ve televizyonların katılımı ve yoğun halk ilgisi ile Yelibel Çamlığı tepreçi yapıldı.

[15 Mayıs 2009]

Hacettepe Üniversitesi Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Dersi Sunumları

Hacettepe Üniversitesi, Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları bölümü öğrencileri Türk Kültürü Gör-

sel Şöleni etkinliğini 15 Mayıs 2009 Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsünde yaptı. Şölen; Gagauzlar, Çuvaşlar, Özbekler, Altaylar, Kırım Tatarları, Kumuklar, Kazan Tatarları, Irak Türkmenleri, Hakaslar, Azeriler, Karakalpaklar, Yakutlar, Karaçay-Malkarlar, Kazaklar ve

Yeni Uygurların katılımı ile gerçekleştirildi.

Şölende bölüm öğrencileri Türk Toplumları üzerine yaptıkları araştırmaları sundular. Sunumların bitiminin ardından iştirakçi Türk Toplumları kültürlerini tanıtmak üzere kültürel sunumlarını yaptılar.

[12-15 Mayıs 2009]

Gazi Üniversitesi Bahar Şenliği

Gazi Üniversitesi 2009 yılı bahar şenliği etkinlikleri 12-15 Mayıs günleri arasında Beşevler kampüsünde yapıldı. Etkinlikler kapsamında, Türk Dünyası Araştırmaları Topluluğu'nun desteğiyle halkoyunu gösterileri sunuldu.

Türk Dünyası'ndan ülkelerin temsilcilerinin yöresel kıyafetleriyle sundukları halkoyunu gösterilerinden biri de Derneğimiz Genel Merkezi halkoyunu ekibinin dans gösterisiydi. Ekip izleyenlere "Ağırava Kaytarma", "Tım Tım", "Emir Celâl Kaytarma" ve "Güzel Kırım Kızları" danslarını sundu.

[15-19 Mayıs 2009]

Gençlik Haftası

Gençlik Hizmetleri Dairesi Başkanlığı tarafından Gençlik Haftası etkinlikleri kapsamında düzenlenen 2. Dünya Kültürleri ve Gençlerin Büyük Anadolu Buluşması, Atatürk Kültür Merkezinde 15-21 Mayıs 2009 tarihlerinde birçok ülkeden ve ilden genç temsilcilerin katılımı ile gerçekleştirildi. Temsilciler, tanıtımlarını yapmak üzere standlarda çeşitli sanat eserlerini sergiledi ve halk oyunlarını sundu-

lar. Kırım standında Usta El Sanatları Merkezinden Ayşe ve Hanife Osmanova, hazırladıkları Kırım Tatar el sanatlarından; marama, masa örtüsü, yastık yüzleri, çanta, fes vb gibi nakışlanmış birçok eserlerini tanıttılar. Romanya standında Meliha Yusuf ve Mustafa Latif, Romanya'da yaşayan Kırım Tatarlarının el sanatlarından ve edebi eserlerinden örnekleri takdim ettiler. 2.Dünya Kültürleri ve Gençlerin Büyük Anadolu Buluşması 19 Mayıs gecesi halk oyunları ekiplerinin gala sunumu ile sona erdi.

[09 Mayıs 2009]

Bilal Mambet Şiir Günü ve Mehmet Akif Anma Programı

"Anamnın Türküsü", "Baar Nağmeleri" gibi şiir kitaplarının sahibi Kırım Tatar Edebiyatında, yazdığı çocuk şiirleriyle tanınan şair Bilal Mambet, geleneksel şiir günleri çerçevesinde 09 Mayıs 2009 tarihinde anıldı. Bu şiir gününün ayrı bir özelliği vardı ki; bu

da, geçmişte Derneğimiz Genel Merkezi Genel Sekreterliği yapmış ve aramızda olmayan Mehmet Akif Albayrak'ı anma programı olmasıydı.

Kırım'a emeği geçmiş iki önemli

şahsiyetin anıldığı programda ilk olarak Bilal Mambet'in şiirleri okundu. "Kırım" isimli gezi kitabını kaleme almış olan Albayrak hakkında dostlarının Albayrak ile ilgili anılarını anlatması ile program sona erdi.

[06-09 Mayıs 2009]

ODTÜ Bahar Şenliği

23.sü düzenlenen ODTÜ Uluslararası Bahar Şenliği konserlerle, açılan uluslararası standlarla pek çok insana ulaştı. Çeşitli ülkelerden katılımcıların tanıtım stantlarıyla ve halkoyunu ekipleriyle yer aldığı şen-

lik 06-09 Mayıs 2009 tarihleri boyunca devam etti. Kırım standında Kırım Tatar Edebiyatından önemli eserler tanıtıldı. Bunun yanında Genel Merkez halkoyunu ekibi gösterilerini sundu ve ülkelerin yöresel kıyafetlerini tanıttıkları defilede Kırım halkoyunu kıyafetlerini sergiledi.

[02-03 Mayıs 2009]

Bilkent Türk Dünyası Öğrenci Kurultayı

2. Ankara Türk Dünyası Öğrenci Kurultayı 02-03 Mayıs 2009 tarihleri arasında Bilkent Üniversitesinde yapıldı. Kurultay Türk Dünyası'ndan pek çok delege ve katılımcı öğrenciler eşliğinde gerçekleştirildi. Öğrenciler kültürlerine

has tanıtım sunumlarını yapıp dans gösterilerini takdim ettiler. Kurultayın son günü, Türkiye'de okuyan Türk Dünyası'ndan öğrencilerin sorunları ele alınarak sonuç bildirisi hazırlandı. Kurultayı Ahmet Yesevi Topluluğu'nun dansları ve Türk Dünyası Müzik Topluluğu solistlerinden İrfan Gürdal'ın enstrüman koleksiyonu gösterimi renklendirdi.

[19 Nisan 2009]

Kırım Gecesi

Derneğimiz Genel Merkezinin ev sahipliğinde düzenlenen Kırım Gecesi uzun bir aradan sonra 19 Nisan 2009 Pazar gecesi Ankara Üniversitesinin Gazi Kültür Merkezinde yapıldı.

Kırım Tatar Milli Marşı "Ant Etkenmen" in okunmasıyla başlayan gecede açılış konuşmasını Genel Başkan Dr. Ahmed İhsan Kırmılı yaptı. Gençlik kolları üyelerinin seslendirdikleri şiir ve yarırlarla süslenen gecede, Gençlik Kolları Halkoyunları ekibinin gösterisi büyük ilgi gördü. Halkoyunları ekibimiz "Ağırava ve Kaytarma", "Amerikan Kaytarması", "Emir Celal" ve "Güzel Kırım Kızları" isimli oyunlarını konukların beğenisine sundular. Gençlik Kolları üyemiz

Hale Kalkay'ın oynadığı "Tım Tım" oyunundaki başarısı ise konukların coşkulu alkışlarıyla ödüllendirildi.

Gecede Kırım Tatar Edebiyatının değerli şairlerinin şiirlerinin yanı sıra "Karga", "Salgır Boyu", "Karanfil", "Kögercin", "Nogay Beyiti", "Bugün Bizde Toy Cıyın", "Dağlara Bardım", "Elimdeki Kemane", "Ey Güzel Kırım" ve "Pamidor" gibi sevilen yarırlar korumuz tarafından piyano eşliğinde başarıyla seslendirildi. Kırım'dan gecemize renk katmak üzere gelen değerli sa-

natçılardan Afize Kasara'nın seslendirdiği kadimiy Kırım yarırları ve Edip Bahçesaraylı'nın kendi besteleriyle süslediği programı ise konukların büyük beğeniyle karşılandı. Özellikle "Bahçesaray Aralıkları" gibi çok sevilen bir yarı bestecisinin kendi sesinden böyle bir gecede dinlemek geceye katılan herkes için mutluluk verici bir ayrıntıydı. İstanbul'dan gelerek akordeonu ve kendine has yorumuyla seslendirdiği yarırlarla Hakan Gürtunca'nın yer aldığı bölüm ise tüm salonun katılımıyla gecede coşkulu bir hava yarattı.

Şubelerimizle birlikte Türkiye'deki diğer Kırım Derneklerinin temsilcilerinin yoğun bir ilgi göstererek katıldıkları gece Kırım gecelerinin olmazsa olmazı "Serbest Kaytarma" müziği eşliğinde konukların dansları ile sona erdi.

[11 Nisan 2009]

Mehmet Nüzet

“Etrafı sarmış zeerli ateşler alevlenirken, / Mamur, abadan yurtlar harabelerge çevrilirken, / Eflâke sed çekmiş, saraylar dibinden devrilirken, / Uyan, qardaş, yeter artıq, ibret al bu felâketten!...” sözleri ile başlayan “Yeter Artık” şiirinin şairi Mehmet Nüzet 11 Nisan 2009’ da Şiir Günü programında anıldı.

Şairin; Hıdırlaz Türküsü, ...Ğa, Eçkiçik, Bereket Zevqı, Yeter Artıq!, Ağladım, Qırıq Qalbiminin Qayğısı, Şairniñ

Uyqusı, Sıçan Ve Mışıq, Bizniñ Babaylar, Qadrimni Bilmezge, Bastırıqta, Üzüngen Çeçek, Qırımniñ Çöl Ayatından isimli şiirleri seslendirildi.

[04 Nisan 2009]

Türkiye’deki Kırım Derneklerinin Eskişehir Toplantısı

19 - 22 Mayıs 2009 tarihlerinde I.Dünya Kırım Tatar Kongresi hazırlığı niteliğinde olan Eskişehir istişare toplantısı, Kırım Tatar Milli Meclisi Başkan Yardımcısı Sn. Refat Çubar’ ın daveti ile 4 Nisan

2009’ da gerçekleştirildi.

Toplantıya dünyanın çeşitli yerlerinden Kırım Tatar iştirakçileri katıldı. I.Dünya Kırım Tatar Kongresi için milli, dini, medeni, tarihi ve insani haklar konusunda fikir alışverişinde bulunuldu. Toplantı sonunda alınan ortak kararlar çerçevesinde kamuoyu bildirisi hazırlandı.

[28 Mart 2009]

Mehmet Niyazi

“Tatar bar mı, dep kim soray? Men barman! / Atın, şanın bek tanığan can Tatarman!” sözleriyle başlayan “Tatar Bar mı Dep Sorağanlarğa” şiiriyle tanınan Mehmet Niyazi, Derneğimiz Genel Merkezinin iki haf-

tada bir düzenlediği “Şiir Günleri” nin 28 Mart 2009 tarihli programında anıldı. Romanya’daki Kırım Tatarlarının sesini şiirleriyle Kırım’a ve dünyaya duyurmaya çalışan Mehmet Ni-

yazı’nın “Yeşil Ada”, “Meñli Geray Medresesine Marş”, “Eşitemen”, “Tatar Bar mı Dep Sorağanlarğa”, “Yeşil Curtqa” gibi önemli şiirleri seslendirildi.

[21 Mart 2009]

Türk Dünyası Yeni Gün Nevruz Şenliği

15-25 Mart 2009 tarihleri arasında Türk Dünyası Yeni Gün Nevruz Şenliği için çeşitli etkinlikler

düzenlendi. Şenlik programı dahilinde 21 Mart 2009 günü MEB Şura Salonunda gala gösterimlerinden bir tanesi yapıldı. Gösterime Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Özbekistan, Türkiye, Başkurdistan, Gagavuz, Hakas-Altay, KKTC, Tuva, Kırım-Tatar, ve Tataristan’dan katılımcıların dans toplulukları iştirak etti. İştirakçiler ‘Yeni Gün’ için danslarını takdim ettiler. Nevruz Bayramı’nın vazgeçilmezi olan Nevruz ateşi yakıldı ve misafirlere Nevruz köjesi ikram edilerek program sona erdirildi.

Sevilâ AKIKOVA

Kırım Tatar Güzeli Seçildi

“Bugün, yarışmacı kızların sadece dış güzelliklerini değil, aynı zamanda entelektüel seviyelerini değerlendireceğiz. Kızlar, hem dış hem iç güzelliklerini sergileyecekler”

• Elmas KAPLAN - Ridvan CALILOV - QHA

Akmescit'te (Simferopol) Kırım Tatar Güzellik Kraliçesi-2009 güzellik yarışması finali yapıldı. Kırım Tatar Gençlik Merkezi Teşkilatı ve Frantsujenka Reklam Ajansı tarafından Kırım Tatar kültürünün gençlik arasında yayılması amacı Ayşe restoranında düzenlenen yarışma finalinde Sevilâ Akikova 2009'un "Kırım Tatar Güzeli" oldu.

Toplam 8 Kırım Tatar güzelinin yarıştığı finalde jüri üyeliğini Kırım Tatar Milli Meclis (KTMM) Başkanı Mustafa Abdülcemil Kırimoğlu, KTMM Başkan Yardımcısı Remzi İlyasov, Ukrayna Halk Sanatçısı Uryane Kenjikayeva, Kırım Tatar Gençlik Merkezi Teşkilatı Fahri Başkanı Eskender Bariyev, 1998 Arzı Kız Kırım Tatar Güzellik Yarışması galibi Eleonora Bahiça ve diğer önde gelen isimler yaptı.

Yarışmanın açılış konuşmasında konuşan Mustafa A. Kırimoğlu, “Bugün, yarışmacı kızların sadece dış güzelliklerini değil, aynı zamanda entelektüel seviyelerini değerlendireceğiz. Kızlar, hem dış hem iç güzelliklerini sergileyecekler” dedi.

Tanıtım, Kırım Tatar halk dansı kaytarma, serbest program, soru cevap, düğün kıyafetli yürüyüş dallarında gerçekleşen yarışma sonucunda Kırım Mühendislik ve Pedagoji Üniversitesi Kırım Tatar ve Türk Filolojisi Fakültesi öğrencisi Sevilâ Akikova, jüri tarafından Kırım Tatar Güzeli-2009 unvanına layık görüldü.

Sevilâ Akikova, İpek Yolu Seyahat Acentası tarafından Karpat dağlarına iki kişilik tatil ile ödüllendirilirken Kırım Tatar Gençlik Merkezi Teşkilatı Başkanı Emin Avamilev, Akikova'yı kutlayarak “Kırım Tatar Güzellik Kraliçesi” unvanını gururlu ve onurlu bir şekilde taşımasını diledi.

Yarışmada ikinciliği kazanan Feride Abilayeva, Karina Güzellik Salonu tarafından ödüllendirildi. Yarışmacı güzeller, aynı zamanda çeşitli dallarda diplomalara layık görüldü. Ediye Kerimova, “Büyü

Kraliçesi” dalında birinci seçilirken, Nuriye Seitumerova “Arzu Kraliçesi”, Sevilâ İlyasova “Seyirci Kraliçesi”, Emine İdrisova ise “İlham Kraliçesi” oldu; Mediye Agyayeva “Güzellerin Perisi” ve Dilara Niyazi “Nazırlık Kraliçesi” unvanına layık görüldü. Öte yandan Kırım Tatar halkının en iyi temsilcisi unvanına sahip olmak için yarışan güzellerin bazılarının, ana dili bilgisi açısından zayıf kalmaları ve tanıtım konuşmasını Kırım Tatarca ezbere söylemesi gözlerden kaçmadı. Konuyla ilgili açıklama yapan İlyasov ise “Dili bilmemeleri onların suçu değil. Bu, ebeveynlerinin, toplumun, hükümetin suçu, çünkü bizler bunun için gerekli şartları oluşturamıyoruz” diyerek aynı zamanda Kırım Tatar kızlarının üstün terbiyeye sahip olduklarına dikkat çekti.

Uryane Kenjikayeva ve Kırım Tatar şarkıcısı Arsen Kurtsaitov'un sahne aldığı etkinlikte Kırım Tatar kültürü ve geleneklerinin gelişmesi ve desteklenmesi konusunda çok söz edilirken, Kırım Tatar güzellerine değer veren izleyicilerin yarışmayı, ellerinde votka, şarap ve şampanya kadehleri ile izlemeleri oldukça dikkat çeken hususlardan oldu.

Doğum, Düğün, Taziye

Derneğimiz Genel Merkez Yönetim Kurulu eski üyelerinden Yılmaz BAYBÖRÜ'nün oğlu, Tevfik Alper BAYBÖRÜ 18 Şubat 2009 tarihinde vefat etmiştir.

Derneğimiz Genel Merkez Yönetim Kurulu Eski üyelerinden Doç.Dr. Mustafa ÇELEBİ'nin annesi Nefise ÇELEBİ 7 Nisan 2009 tarihinde vefat etmiştir.

Kırım Tatar Milli Hareketi'nin Mensubu Mükremin ŞAHİN'in Annesi Yönetim Kurulu Üyemiz Oya Deniz ÇONGAR'ın Kayınvalidesi Makbule KARAIYASLI 19 Haziran 2009 tarihinde vefat etmiştir.

Kocaeli Kırım Tatarları Derneği Dernek Başkanı Vefa İbrahim ARACI ile Dernek Sekreteri Kadriye Zümran YENİPAZAR'ın Anneleri Semahat ARACI 18 Aralık 2009 tarihinde vefat etmiştir.

Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA) Başkanı Musa KULAKLIKAYA'nın Kızı Sena KULAKLIKAYA 29 Aralık 2009 tarihinde vefat etmiştir.

Merhum/Merhumeye Allah'tan Rahmet, Ailesine ve Yakınlarına Başsağlığı Dileriz.

Derneğimiz Konya Şubesi Eski başkanlarından merhum Fevzi SARIKAMIŞ'ın oğlu İbrahim SARIKAMIŞ, Hatice Banu ALTUNTAŞ ile 7 Şubat 2009 tarihinde evlenmiştir.

Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Vakfı Yönetim Kurulu Üyesi Ümit YÜKSEL'in oğlu Emir Murad Yüksel, Özlem HÜROĞLU ile 25 Temmuz 2009 tarihinde evlenmiştir.

Derneğimiz Genel Merkez Gençlik Kolu eski üyelerinden Dilek ÇETİN ile Cem ARSLAN 25 Temmuz 2009 tarihinde evlenmiştir.

Genç Çiftleri Mutluluklar Dileriz.

Derneğimiz Genel Merkez Gençlik Kolu Eski üyelerinden Av. Seyid İBRAHİMOV ile Ayşe ABİBULLAYEVA'nın 20.09.2009 tarihinde Azra Melek adını verdikleri bir kız balası olmuştur.

Derneğimiz Genel Merkez Gençlik Kolu Eski üyelerinden İslam FAZİLOV ve Elviye FAZİLOVA'nın 09.03.2009 tarihinde Zera adını verdikleri bir kız balası olmuştur.

Çocuklarımıza Sağlıklı, Başarılı ve Uzun bir Ömür Dileriz.

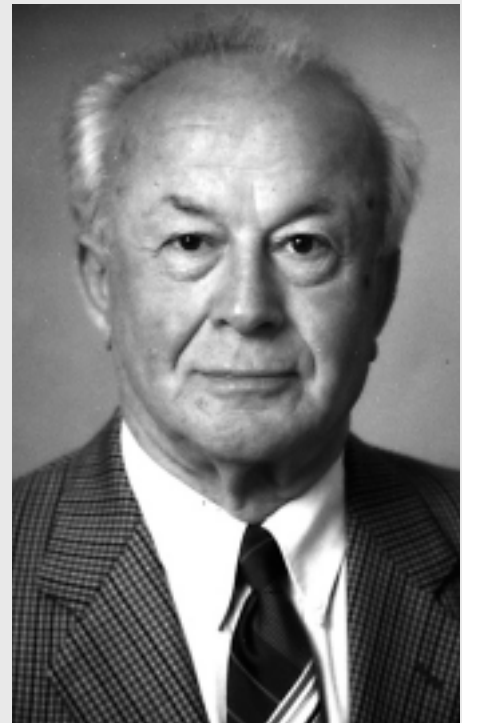
Feyzi Rahman YURTER'i Kaybettik

Kırım'ın Sudak şehrinin Ayse-rez köyünde 1 Mayıs 1927'de doğan, Kırım Tatar milli mücadelesinin önemli isimlerinden Feyzi Rahman Yurter, 12 Aralık 2009'da Ankara'da vefat etti. Yurter'in Gökbayrak'a sarılı naaşı 15 Aralık 2009'da, Kocatepe Camii'nde öğle namazını müteakiben kılınan cenaze namazının ardından Karşıyaka Mezarlığı'na defnedildi.

Yurter, İkinci Dünya Savaşının devam ettiği 1944 yılında Odessa üzerinden Almanya'ya, en son olarak da Türkiye'ye göç etmiştir. Almanya, Avusturya ve Türkiye arasında faaliyet gösteren Kırım Tatar milli aktivistleri arasında bulunan Yurter, Genel Merkez olarak

teşkilatlanmasından önceki Derneğimiz (Ankara Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği) 1964-1968 ve 1974-1976 yılları arasında başkanlığını yapmıştır. Edige Kırimal, Cafer Seydahmet Kırimer gibi Kırım Tatar halkının önemli isimleriyle de çalışan Yurter'in "Bizim Kırım", "Emel", "Yıldız" dergileri ve "Yanı Dünya" gazetesinde çıkmış pek çok makalesi bulunmaktadır. Makale yazmanın yanı sıra "Yirminci Yüzyılda Kırım", "Kırım Diasporası" ve "Kırım" isimli kitapların da yazarlığını yapmıştır.

Feyzi Rahman Yurter'e Allah'tan rahmet, ailesine ve yakınlarına Allah'tan sabır diliyoruz. Kırım Tatar camiasının başı sağ olsun.

Vatan Kırım'da Kurban Bayramı İçin Türkiye'den Gönderilen Kurbanlar Vekâlet ile Kesildi

İstanbul Şube Başkanlığımız koordinasyonunda, Genel Merkezimiz ve Şubelerinin katılımı ile gerçekleştirilen 2009 yılı kurban organizasyonuna katılanların kurbanları, Vatan Kırım'ın değişik şehir, kasaba ve köylerinde vekâlet ile 350 adet kesilerek ihtiyaç sahiplerine tamamen dağıtılmıştır.

Kurbanlıkların temin edilmesi, kesim ve dağıtım mahallerinin belirlenmesine yönelik işlemler Kırım Tatar Milli Meclisi ve Kırım Tatar mahalli meclisleri tarafından yürütülmüş olup Kurban Bayramı boyunca pek çok yerde, bayramın ruhuna uygun olarak kesimler sürdürülmüştür.

Türkiye'de bulunan diğer Kırım Tatar derneklerinin yaptıkları para-

lel organizasyonlar ile birlikte 1000 adet üzerinde kurban hissesi kesilmiştir. Türkiye Diyanet Vakfı ve Avrupa Türk Federasyonu tarafından temin edilen kurbanlar da dikkate alındığında hisse adeti 1500'e yaklaşmıştır.

Kırım Haber Ajansının haberlerinden yararlanılarak tespit edilen bu rakamın;

350 adeti, Genel Merkezimiz ve Şubeleri, 247 adeti, Avrupa Türk Federasyonu, 220 adeti, Türkiye Diyanet Vakfı (Ukrayna'nın diğer bölgelerinde kesilen 60 kurban hariç), 197 adeti, Kocaeli Kırım Tatarları Derneği (Düzce Kırım Türkleri Derneği ile birlikte), 164 adeti, Kırım Gelişim Vakfı, 160 adeti, Eskişehir Kırım Türkleri Kültür Yar-

dımlaşma ve Spor Kulübü Derneği, 91 adeti, Bursa Kırım Türkleri Kültür ve Yardımlaşma Derneği tarafından sağlanmıştır.

Vatan Kırım'da coşkulu bir bayram yaşanmasına vesile olan bu organizasyonları düzenleyenleri ve katılımcı hayırseverleri şükranla anıyor ve önümüzdeki Kurban Bayramında da katılımın artarak devam etmesini temenni ediyoruz.

Diğer Kırım Tatar derneklerinin organizasyonunda yapılan kurban kesimleri ile bilgiler, derneklerinin internet sayfalarında yayınlanmış olup, Derneğimizce düzenlenen organizasyona katılanların isimleri alfabetik sıra ile aşağıda gösterilmiştir:

1 Abdulamit Neriman	32 Ayşe Naz Uluşık	63 Caner Toplu	94 Erdiç Gülyüz
2 Abdullah Şenyüz	33 Ayşe Rüy	64 Celal İçten	95 Erdoğan İslamoğulları
3 Abdülkadir Çayır	34 Ayşe Sarıkaya	65 Celal Osman	96 Erdoğan Tezcan
4 Ahmed İhsan Kırımlı	35 Ayten Ataç	66 Cemalettin Kaya	97 Eren Aydoğmuş
5 Ahmet Attila İşlier	36 Ayten İşcan	67 Cemalettin Yüksel	98 Erhan Tezgül
6 Ahmet Demiryüce	37 Ayten Yontar	68 Cengiz Dağcı	99 Erkal Tezgül
7 Ahmet Doğan	38 Aziz Alemdar	69 Cengiz Orhan Uyguner	100 Erkan Cilmi
8 Ahmet Mümtaz	39 Aziz Rasimgil	70 Cevdet Ahmetof Begaliyev	101 Erkan Özgür
9 Ahmet Özay	40 Bahri Üçüncü	71 Cevdet Tahiroğlu	102 Erol Gökdemir
10 Ahmet Selçuk Dokuzlar	41 Batu İçten	72 Çolpan Ovalı	103 Erol Özcan
11 Akın Erol	42 Baykal Karaçaloğlu	73 Deniz Özbay	104 Erol Öztoprak
12 Alattin Gökdemir	43 Bedrettin Cilsim	74 Derya Bağış	105 Ersin Aydoğmuş
13 Alattin Kırım adalar	44 Begüm Uskuay	75 Dilek Tarkan	106 Ertan Tezgül
14 Ali Kılıcık	45 Behice Odaman	76 Dilek Yılmaz Taşkın	107 Ertuğrul Çelebi
15 Ali Kırım adalar (Merhum)	46 Behiye Aksungur	77 Dinçer Gülyüz	108 Ertuğrul Çelebi
16 Ali Rasimgil	47 Bekir Burak Uyguner	78 Dr. Oktay Tug	109 Ertuğrul Çelebi
17 Almıla Bahar	48 Bekir Ulaş	79 Ekrem Altıntaş	110 Ertuğrul Toksoy
18 Alper Mermer	49 Berrak İçten	80 Ekrem Altıntaş	111 Esat Can
19 Arzu Şener	50 Betül Kırım adalar	81 Ekrem Çorman	112 Eski Kurt Ailesi
20 Aslı Uskuay	51 Betül Yetkin	82 Elif Karacaoğlu	113 Esra Irmak
21 Atilla Sadi	52 Beycan Katıkçı	83 Elif Rıdvan Tunay	114 Esra Soydan
22 Atilla Sucu	53 Bilge İçten	84 Emel Karahan	115 Evren Ergin
23 Aydan Tarkan	54 Birsen Gürsoy	85 Emel Öztürk	116 Fahri Mert Özenboy
24 Aydın Ayyıldız	55 Burak Demirsoy	86 Emir Kırım adalar	117 Fahri Nişli
25 Aydın Çelickan	56 Burak Demirsoy	87 Emir Murad Yüksel	118 Fatih Kırım
26 Aydın Kırımlı	57 Burak İçten	88 Emir Nurullah Gazioğlu	119 Fehim Oktaylar
27 Ayhan Çaylı	58 Burak Uskuay	89 Engin Mepa	120 Fehmi Balçık
28 Ayhan İçten	59 Buşra Cilsim	90 Enibe Şener	121 Feriha İrfan Yapıcı
29 Aymin Yılmaz	60 Bülent Önsoy	91 Enver Bozkurt	122 Ferihan Uğurlu
30 Aynur Vurgun	61 Bülent Tanatar	92 Ercüment Canköy	123 Fikret Muzaffer
31 Ayşe Cilsim	62 Caner Şirin	93 Erdal Tezgül	124 Galip Tamur

125 Gencer Güleriyüz	181 Kezban Tüzüner	238 Nezihe Özgiray	295 Serkan Sava
126 Gözde Öner	182 Koray Aydın	239 Nihal Kurt	296 Serpil Kırımadaalar
127 Güler Aktaran	183 Kubra Uzel	240 Nihal Tezcan	297 Seval İçten
128 Gülten Sonat	184 Kübra Cilsim	241 Niran Başaran	298 Sevil İşgüzar Başaran
129 Güner Akgün	185 Leman Tonguç	242 Niyazi Elitok	299 Sevim Kalay
130 Gürsel Baran	186 Leyla Çongar	243 Niyazi Güveli	300 Sevim Şener
131 H. Ruşen Mutlu	187 M. Sinan Baki	244 Numan Bulburu	301 Sevinç Abacıoğlu
132 Hacer Özbaşak	188 M.Cengiz Tanatar	245 Numan Saylık	302 Sevmiye Yener
133 Hakk - Zehra Tarkan	189 Mahmure Borlu	246 Nuran Yaltır	303 Sevtap İşgüzar
134 Halim Saylık	190 Mahmut Üzel	247 Nurcan İşlier	304 Sıtkiye Yetkin
135 Halim Şanlı Özenci	191 Maide Ece	248 Nurdan Toksoy	305 Sinem Tezgül
136 Halime Üzel	192 Maksut Bolluk	249 Nurettin Takıloğlu	306 Sinem Unutmazcan
137 Halit Otçu	193 Mehmet Çağrı Tamur	250 Nursel Erol	307 Suzan Ölmez
138 Hamit Taymaz	194 Mehmet Doğan	251 Nurten Yontar	308 Süleyman Çelebi Akçura
139 Hasan Gönen	195 Mehmet Emin Bilgiç	252 Oğuz Esat Çağrı	309 Sümbül Hacı Caffar
140 Hasan Koca	196 Mehmet Unudulmazkan	253 Okan Bolluk	310 Şadan Güngörür
141 Hasan Tarkan	197 Mehmet Uskuay	254 Okyar Demirsoy	311 Şahin Aydoğmuş
142 Hasip Çetegen	198 Mehmet Uskuay	255 Orhan Emir Uyguner	312 Şaziyet Bolat
143 Hatice Kırımlı	199 Melike İçten	256 Orhan Tanatar	313 Şefik İçten
144 Hilmi Şenyüz	200 Meral Güleriyüz	257 Ökte Cilmi	314 Şener Öngören
145 Huriye Güngen	201 Mertol Şensoy	258 Önder Özkan	315 Şükrü Aktaran
146 Huriye Özkarasu	202 Meryem İçten	259 Özgür Karahan	316 Şükrüye Özkaşçılar
147 Huriye Uğurlu	203 Metin Ercümen	260 Peruze Çelenk	317 Tahir Yücekök
148 Hüseyin Buyan	204 Metin Sancaktar	261 Pınar Baybörü Balkanoğlu	318 Taner Selamioğlu
149 Hüseyin Cankurt	205 Mihriban Ceylan	262 Prf. Dr. Gülçin Çandarlıoğlu	319 Tayfun Bulat
150 Hüseyin Hüsnu Zorluer	206 Mualla Komakay	263 Prof.Dr. Ahmet Kaya	320 Tekin Hüseyinoğlu
151 Hüseyin Mirza	207 Muammer Erdem	264 Ratıp Üresinler	321 Tolga - Duygu Karatay
152 Hüseyin Sürücü	208 Muhammer Ahmet Soydan	265 Rıdvan Aydın	322 Tuncer Kalkay
153 İbrahim Cilsim	209 Muhittin Cilsim	266 Rıdvan Kırımtay	323 Turgay Ayyıldız
154 İbrahim Özbaşak	210 Murat Atakan	267 Rıfat Baybörü	324 Turgut Yaltır
155 İbrahim Özkan	211 Murat Batır	268 Rüstem Borluca	325 Tülay İçten
156 İdris Cilsim	212 Murat Doğan Uğurluay	269 S.Hakan Kırımlı	326 Ural Giray Çelickan
157 İlhan Özdemir	213 Murat Vatansever	270 Sabri Tezcan	327 Utku Öktem
158 İlmiye Karpatlı	214 Mustafa Batur Yüksel	271 Saffet Demirel	328 Ülge Tarkan
159 İlyas Baştuhan	215 Mustafa Demirel	272 Saffet Tonguç	329 Ümit Yüksel
160 İrfan Tahiroğlu	216 Mustafa Kök	273 Safiye Cilmi	330 Ümran İçten
161 İsa Soydan	217 Mustafa Nurettin Zorluer	274 Saide Elam	331 Ümüran Sali
162 İsa Yıldırım Soydan	218 Muzaffer Karaçaloğlu	275 Saime Eben	332 Vasviye Güven
163 İsimsiz	219 Muzaffer Ürekli	276 Salih Şanlı Özenci	333 Vedat Öztulça
164 İsmail Baybörü (Merhum)	220 Müstecip Baybörü	277 Salih Volkan Esenkal	334 Veyis Tokel
165 İsmail Kaygusuz	221 Müşerref Öktem	278 Salih Vurgun	335 Vijdan Kurt
166 İsmail Ölmez	222 Müzeher Bice	279 Saliha Kırımadaalar	336 Yalçın Alimoğlu
167 İsmail Taner Toplu	223 Naciye İlaslan	280 Sami Eti	337 Yalkın Giray Yüksel
168 İsmail Tonguç	224 Nagihan Turhan	281 Sedat Temizsoy	338 Yaşar Lütfü Turan
169 İsmihan Tülin Uyguner	225 Nahide Esendal	282 Sedat Temizsoy	339 Yaşar Ünler
170 İsmiini Vermek İsteme- yen bağışçı	226 Nazif Güngör	283 Sedef Çelickan	340 Yaşare Özcan
171 Kadir Berbek	227 Nazmiye Yükseloğlu	284 Selahattin Yılmaztürk	341 Yavuz Özenboy
172 Kadir İslamoğulları	228 Nebahat Zorluer	285 Selamettin Giray	342 Yavuz Sızanlı
173 Kadir Nogay	229 Nejat Sali	286 Selim Özgiray	343 Yekta Önder
174 Kadir Nogay	230 Neriman Yontar	287 Selma Ersoy	344 Yusuf Ziya Çelickan
175 Kadri Kırımlı	231 Nermin Susuz	288 Semih Canıtez	345 Yüksel Elitok
176 Kadriye Sümer	232 Nesrin Özler	289 Semih Cilsim	346 Zafer - Gül Tamur
177 Kadriye Yetkin	233 Neşe Dericioğlu	290 Semih Patel	347 Zafer Karatay
178 Kamil Ayyıldız	234 Nevhiz Özgiray (Merhume)	291 Semiha Ekiz	348 Zafer Kibar
179 Kazım Tümen	235 Nevval Altınel	292 Semiha Kırımadaalar	349 Zahibe Çetegen
180 Kemal Özgiray (Merhum)	236 Nezahat Toksoy	293 Sena Cilsim	350 Zülfiye Ertura
	237 Nezh Toplu	294 Sena Demircan	

Qırım Tatar Halqınıñ Tarihiy Hatırasınıñ ve Aqlılığını Yañıdan Qurulması Projeği

Qarasuvbazarnıñ ve köyleriniñ tarihini öğrenmege başladıq. Esli-başlı insanlarnen qonuşıp, tarihimizi yañıdan canlandırmağa isteyik.

• Elvira Balbekova - Sofiya Korniyenko

2007 senesi Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetiniñ Türkologiya bölüğini bitirgen soñ, gazeta çıqarmağa başladıq. 2006-2008 senesi Tika tarafında kerçekleştirilgen “Yaz staj programı” na qoşulduq. Qarasuvbazarnıñ ve köyleriniñ tarihini öğrenmege başladıq. Esli-başlı insanlarnen qonuşıp, tarihimizi yañıdan canlandırmağa isteyik. Türkiyede yaşağan Qırımtatarlarını tapıp olarnen körüşip, Qırımnen meıraqlı şeylerni öğrenmek, eski âdetlerimizni yazmaq, soñra da Qırım sakinlerine bildirmege çalışmaq ve başqaları. Siziñ diqqatınıızğa öz projektimizni teklif etemiz.

Proyektniñ adı: Qırımtatar halqınıñ tarihiy hatırasınıñ ve aqlılığını yañıdan qurulması.

Proyektniñ tanımı: 1944 s. Qırımtatarlar Qırımdan sürgün yapılğan soñ, bu yerlerde SSSR’niñ başqa bölgelerinden insanlarını yerleştirdiler. Olar bu ülkege alıştırılar, atta Qırımını öz vatani kibi adlandırğanlar. Amma, umumiyylikte yarımadañıñ kerçek ali, yerli millet aqqında iç bir şey bilmeyler. SSSRniñ yolbaşçıları Qırımtatarlarınıñ hatırasını silmek için er şey yapmağa azır ediler. Bu baqımdan bugünkü ükümet başındaki olğan ükümetten farqlanmay. Milletni yañıdan qurmaq için becerilgen şey, Qırımtatarlarını Vatanına qaytmasıdır, tilniñ ve medeniyetniñ

canlanmasıdır. Faqat bu ükümetniñ hızmetleri degil, bu çoşqun insanlarınıñ fedakârlı çalışmalarıdır. Olar buña öz vaqıtlarını, qaynaqlarını ve sağıqlarını sarf etmekte ediler. Şimdi böyle oldı ki, öz tilini ve âdetlerini Qırımtatarlarğa özlerine de öğrenmege kerek oldı. Umumiyyetle bir çok başqa insanlar Qırımtatarlarınıñ tilini, medeniyetini ve tarihini seve seve öğrenmege isteyler. Amma ükümetke bu kerek degil. Bularni episini köz öğüne alıp bizler öz haber projektimizni yaratmaq için qerar bergen edik. Esası şunda ki, gazetalarımız yardımınen Qırım sakinlerine olarnıñ yaşağan yerleri aqqında kerçek tarihni bildirmek ve aynı zamanda Qırımtatar tiliniñ öğrenmesinde de propaganda yapmaqtır. Neticede, misâl olaraq gazetalarımızda I. Gasprinskiyniñ “Terciman” gazetasından qavramını qullandıq. Yani bütün metinler eki tilde bastırıla. Birinci sutun Qırımtatar tilinde ekincisi ise Rus tilinde. Amma Gaspinskiyniñ “Terciman” gazetası Qırımtatarlarğa Rus tilini öğretmek için yardımcı olğandır, o zaman Qırımtatarlar Rus tilini bilmey ediler. Durum karşığa deñiştı, şimdi Qırımtatarlar Rus tilini pek yahşı bileler, onıñ için bizim gazetalarımız kıyaslama usullunen Qırımtatar tilini öğrenmek için yardımcı olalar. Gazetalarımızıñ bilgisayarınıñ “Word” sistemasından yapamız ve sade printerde bastırımız. İç sır degil, Qırımtatarlarğa qarşı haber savası yapıla. Qırımınıñ slavan nüfusunu er zaman Qırımtatarlarğa qarşı qoymağa tırışalar. Qırım rus başında battı. Qırımtatarlarğa devamlı öz aqiqatlığını başında isbatlamağa kerek ola. Faqat bunı er zaman yapıp olamaylar, çünkü bunı isbatlamaq

içün tarihni bilmege kerek. Bilgenimizge qadar tarihni başta Rus İmperatorlığı, soñra ise SSSR yaratqandır. Olar, aqiqattan uzaq turğan tarihniñ öz variantını yazğanlar. Tarihniñ kerçegini qaytarıp almaq qıyın, lâkin mümkündür. Bunıñ için, areketler yapmağa kerek. “Yatqan taş altına suv kirmez” degen atasözü bar.

2007 senesi Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetiniñ Türkologiya bölüğini bitirgen soñ, bizler Elvira Balbekova ve Sofiya Korniyenko gazeta çıqarmağa qararını qabul etken edik. Bu gazetalarda köy tarihinen, etnografiyasınen, toponimikaneñen, tilniñ öğrenmesinen bağılı cevaplar ortağa qoyulğandır. Aynı vaqıtta eki gazeta çıqarmağa başladıq. Bu “Keñtoğay” ve “Cay töpe” gazetalarıdır.

“Cay töpe” gazetanıñ birinci nüshası tanıtıcı edi. Bu sanda Cay töpe dağı aqqında malümat bermege tırıştıq. Bu dağ bu yerlerde yaşağan Arğın nesilniñ aziz yeri sayılğandır. Gazetanıñ yayınlanmasında Qarasuvbazarnıñ Efendiköy sakini M. Muslimov (meclis azası, vilâyetniñ milletvekili) öz maddiy yardımını kösterdi.

“Keñtoğay” gazetanıñ birinci ve “Cay töpe” gazetanıñ ikinci nüshası 18 Mayıs Qırımtatarlarınıñ matem kününe bağışlanğandır. Bu sanlarda sürgünlükke oğratılğan insanlarınıñ reportajlarını bastırıldıq. Kene bu yerde Qırımınıñ 1924 s. haritasını yayınladıq. “Keñtoğay” gazetasınıñ ikinci sanında Keñtoğay köyniñ topırağında yerleşken “Qırq azizler” qalesiniñ tarihini açıqlamağa tırıştıq. Bu “Qırq azizler” efsanesiniñ 3 rivayetini taptıq ve açıqladıq. Kâğıt masrafını M. Muslimov ödedi. Ona pek minnettarmız.

*Arğın otıy, Çardaqlı çortıy, tavğa bargan, qoyan atqan,
Koyge kelgen, çal atını satqan, qavege tartqan!(koy folklorı)*

Cay töpe

Джай төпе

Soñra ise bizler insanlarını Türkler qullanılğan yazı türlerinden tanış etmek qararını berdik, bu sebepten “Keñtoğay” gazetaniñ ikinci nüshası ve “Cay töpe” gazetaniñ üçüncü nüshası Runik yazısına bağışlanğandır. Çoqusu insanlar için bu keşif olğandır.”Böyle ariflerden nasıl yazğanlar? Aceba! Masraflarını özlerimiz ödedik.

“Keñtoğay” gazetaniñ üçüncü sanı ve “Cay töpe” gazetaniñ dördüncü sanı arap yazısı aqqındadır. Bekir Çoban-zadeniñ arap arflerinden öz elinen yazılğan şiirniñ asılını berdik. ”Terciman” gazetaniñ parçasını bastırdıq. İnsanlar büyük meraqnen oqudılar. Aceba būs-bütün yaqında böyle yazğanlarını dep soradılar.

“Keñtoğay” gazetaniñ dördüncü nüshası ve “Cay töpe” gazetaniñ beşinci nüshası Qırımtatar halqınıñ dehası, bilimseli ve bizim köydeşimiz Bekir Çoban-zadeniñ 70 yıllıq eceline bağışlanğandır. Anlaşıldı ki, çoqusu insanlar Bekir Çoban-zade kim olğanını ve bizim Qarasuvbazarnıñ Arğın köyünde doğğanı aqqında doğru bilmey ekenler. Masraflarını özlerimiz ödedik.

“Keñtoğay” gazetaniñ beşinci nüshası ve “Cay töpe” gazetaniñ altıncı nüshası latin yazısına bağışlanğandır. Biz kısaca latin elifbesine keçmesiniñ tarihini yañıdan qurmağa çalıştık. Ve latin temelinde olğan zemaneyi elifbesi aqqında öz fikirlerimiziñ tilge ketirdik. Baştan gazetalarımızıñ latin ariflerinden yayınlamağa istedik, faqat çalışmalarımızıñ keçitinde Qırımtatar tilinde seslerniñ sayısı latin elifbesine köre daa çok olğanını kördik. Latin temelinde olğan Qırımtatar elifbesi tam

degil, bu sebepten kene kirill elifbesine keçtik. Ayrıca bunu kayd etmege isteymiz bizim çoqusu okuyucularımızğa bilhassa yaşlılarğa başqa ariflerge keçmege zordır. Masraflarını köydeşlerimiz ve özlerimiz ödedik.

“Keñtoğay” gazetaniñ altıncı nüshası ve “Cay töpe” gazetaniñ yedinci nüshası okuyucularımızğa eki biñ sene evel iskiqleriniñ bu topraqlarda turğan qaleler aqqında ikâye ettik. Bu sayede bizim Cay töpe dağnıñ yanında iskiqleriniñ qaleleri bar edi. Keñtoğay köyünde bar olğan kırq azizlerniñ yanında iskiqleriniñ Barut-hane adlı qalesi bar edi.

“Keñtoğay” gazetaniñ yedinci nüshası milliy Qırımtatar mektebi aqqında söz yürsetile. Mektepniñ açılışına İstanbulda Qırımtatar dernekniñ başkanı Celal İçten ve başqa Qırımtatar cemiyetniñ temsilcileri büyük isselerini köstergen ediler. “Cay töpe” gazetaniñ sekizinci nüshası - bu bir etnografik nüshadır. Aynı buña kelmege istedik. Bereket bersin ki, II. dünya cenkni aqılında tutqan insanlar daa ayatta barlar. Qarasuvbazarnıñ Qazı-eli köyünde yaşağan Suleyman qartbabanıñ yardımınen bizler Qazı-eli köyünüñ cenkten evel olğan ayatnı canlandırmağa niyetlendik. Gazetalarımızı okuyucular tarafından seve seve, büyük meraqnen oquldı. Masraflarını köydeşlerimiz ödedi.

“Keñtoğay” gazetaniñ sekizinci nüshasında 1926s. yapılğan nüfus tariri berile. Bu sanında bizler özlerimiz için ve başqaları için pek meraqılı adiselerni açıkladıq. 1926 y. Qarasuvbazarnıñ bazı köylerinde yaşağan halq sayısını berdik. Kene de

cedvel tipinde bu köylerde yaşağan milliyetlerni denemesini ettik. “Cay töpe” gazetaniñ doquzıncı nüshası kene Bekir Çoban-zadege bağışlanğandır, çünkü o mayısta doğdı. Umumen, Qırımda Bekir Çoban-zadeniñ doğğan yeri aqqında tartışmalar yapılmakta. Bu sualnen bağlı olğan biz öz soruşturmalarımızıñ yapmağa tırıştık ve öz variantlarımızıñ ifade ettik. Vaqıt keçer ve er şey öz yerine turar. Tarihiñ kerçeği tek başına olmağa kerektir. Bu gazetalarını çıkarmaq için bizlerge köy sakinleri yardımcı oldılar. Başqa masraflarını özlerimiz ödedik.

“Keñtoğay” gazetaniñ doquzıncı sanında Keñtoğay köyniñ 1929-1959yy. keçmişini ifade etile, Zuya qasabası aqqında bilgi beremiz. Köydeşlerimiz arasında bulunğan yeteneklerinden tanıttık. Olarnıñ çalışmalarınıñ misallerini berdik. “Cay töpe” gazetaniñ onuncu nüshası ıssız Çardaqlı köyüne bağışlanğandır. Bu sanını bizler 8 ay azırladıq. Malzemeleriniñ azırlanması için Qırımın çoq dolaşmağa kerek oldı. Yaşlılarını Çardaqlı köyüne ketirip mülakat aldık. Gazetaniñ oluşturmalarına pek çoq insanlar qoşuldılar. Bu sannı meydana ketirmek için 1000 grivna para (120 dolar) ödendi. 200 grivna (20 dolar) okuyucularımız berdi.

Aynı vaqıtta gazetalarımızda Qırımtatar ve arap tilleriniñ derslerini beremiz, böylece bizler köydeşlerimize Qırımın yerli tilini öğretebiliriz. Daa gazetalarımızda Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetiniñ Qırımtatar ve Türk Filologiya Kafedrasınıñ büyük ocağı Seyran Useinovniñ qonuşma reberi derslerini de beremiz.

Episi istegenlerge gazetalarımızıñ bedava darqatamız. Gazetalarımızıñ er bir sanınıñ sayısı 300 dane bastırılı ve darqatılı. Bundan ğayrı gazetalarımızıñ Qarasuvbazar şeerniñ kitaphanelerine ve muzeylerine, Aqmescit şeerniñ kitaphanelerine ve muzeylerine, Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetiniñ Qırımtatar ve Türk Kafedrasına ve ocalarına ediye edemiz. Ve neticelerini köremiz, okuyucularımız muazzam

meraqnen Qırımtatarların tarihini ve tilini öğreneler. Büyük sabırsızlıqnen gazetalarımızı kelecük sanlarını bekleyler. Lâkin para yoqluğı ve kerrekli tehnikamızın olmaması sebebinden gazetalarımızı er ay bastırıp olamayız. Amma gazetalarımızın er ay yayınlanmasını pek ister edik, çünkü elimizde pek çoq meraqlı ve daa belli olmağan malümatlar, kerçekler, haberler bulunmaqdadır. Ve muimi şunda ki, bu çalışmalarnen biz seve seve çalışmağa isteymiz.

Qırımtatarların kerçek tarihini canlandırmağa, saqlamağa ve bol dinleyicilerge, yani bütün Qırımğa can gönülden teslim etmege isteymiz. Ve inşa Qırım Ana-Vatanımızda aqiqatlıq üstün kelir, buña pek inanamız ve elde etmege isteymiz.

Bizler Aqmescitte bulunğan Qırımtatar Sanat Muzeyi için mahsus büyük nesillernin reportajlarını yazamız ve muzeyge beremiz. Reportajlarını elektron ve kâğıt taşıyıcılara yazamız. Bazı vaqıtlar arhivlerde çalışamız. Bu masraflarnen bağı onı için yapabilecek şeyleri yazıq ki, yapamayız.

Kene bizler Qarasuvbazar şeerinde 2008 senesi İyün ayında Qırımtatar Sanat Muzeyi ve Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetinin tarafından kerçekleştirilgen gezi heyetine büyük ğayretnen yardımcı olmağa çalıştık. Gezi heyetnin üyelerini yaşlı insanlarnen tanış ettik, azizlernin yerleşken yerlerini köstergen edik, çünkü Qarasuvbazar köylerini tarihini, etnografyasını 2 yıl devamında öğrenemiz.

Gazetalarımızı azırlanmasında bizler Qırım Devlet Müendis ve Pedagogika Üniversitetinin Qırımtatar ve Türk Filologiya Kafedrasının büyük ocası Nariman Abdulvaapov ve doçent Enver Akmollayev ocalarımıznen akıl tanışamız. Kene öz akıl tanışmalarınen bizlerge Qarasuvbazarnın tarihiy abidelernin sürdürmesinin ve saqlanılmasının resmii delegatı Vitaliy Zaharov yardımcı ola.

Bizler Türkiyege icret etken Qarasuvbazarnın bazı köylerinde o za-

manlarda yaşağan sakinlerini siznin yardımınıznen tapmağa ve incelemege isteyik. Türkiyede yaşağan öz vatandaşlarımızın unutmayıq. Ve olarnın ayat ikâyelerinen pek meraqlanamız, çünkü bu Qırımtatarların silinmez zengin hazinesidir. Qıdırğan köylerimiz:

1.Arğın	21.Qamışlı-Qora
2.Acı- Eli	22.Qaraqoba
3.Baqsan	23.Qayaastı
4.Beş aran	24.Qaynaut
5.Beşterek	25.Qazanlı
6.Boragan	26.Qazı-Eli
7.Cansaray	27.Qırda-Eli
8.Çardaqlı	28.Qırk
9.Efendiköy	29.Qızak
10.Ezuye	30.Qızıl mecet
11.Hanlıq	31.Qonrat
12.Keñtoğay	32.Qutur
13.Kerneuç	33.Şeyh-Eli
14.Mambetolan	34.Şeyhköy
15.Molbay	35.Taş-Qora
16.Nayman	36.Taygan
17.Osma	37.Termenci
18.Otar	38.Tuatoy
19.Qadıköy	39.Tübenköy
20.Qalmu- Qara	40.Üçköz

Aynı zamanda kitaphanelerde araştırmalar yapamız ve bizim köydeşlerimiz arasında yañı kitaplarnı oqusunlar dep çoq kere yañı yayılğan kitaplarnı propagandasını yapamız. Yazıq ki, bizde kitap tükânları yoq. Kitaplar çok paalı olğanı sebebinden insanlar yañı basqılar aqqında iç bir şey bilmeyler. Bizim daa bir arzumuz bar köyümüzde sade kitap tükânının açılmasını arz etemiz, çünkü insanlar kitaplarnı büyük isteknen satıp almağa, oqumağa isteyler. Bu iş kârlı

değil onı için bunen oğraşmağa iç kimse karar beremey, biz ise bunu yapar edik.

Proyektinin sınıfı ve yardım türü: Tarih, etnografiya, toponimika.

Proyektinin maqsadı: Rus İmperatorluğu Qırım toprağını ilhâk ettikten soñra demografik süreçlerin incelelenmesini yapmağa (köç süreçleri) Türkiyede köçlerini (Qırımtatarların) geleneklerini, âdetlerini, tilini, yerleşmelerini ve başqalarını öğrenmek. Türkiyede Qarasuvbazarnen bağı olğan bütün malümatlarını incelemek, toplamaq.

Proyektinin vazifeleri:

1. Arhiv malümatlarınen tanış olmaq.
2. Etnografik malümatlarını toplamaq.
3. Köçlarnen körüşmek.
4. Toplanılğan materiallarını elektron ve kâğıt taşıyıcılara yazmaq.
5. Köçlerini bütün aytqanlarını yazmaq ve Qırımın sakinlerine tanıtmmaq, attı kitap bastırmaq.

Eger sizlerde Qarasuvbazarnen bağı olğan meraqlı malümatlar bar olsa, bizlerge bildiriñiz. Qarasuvbazarnın köylerine eski adlarını qaytarmağa isteyik ve bunu tek siznin yardımınıznen yapıp olurıq.

Ürmetlerimizle Elvira Balbekova ve Sofiya Korniyenko.

Bizlarnen bağlanmaq için telefonlar: +380964841277

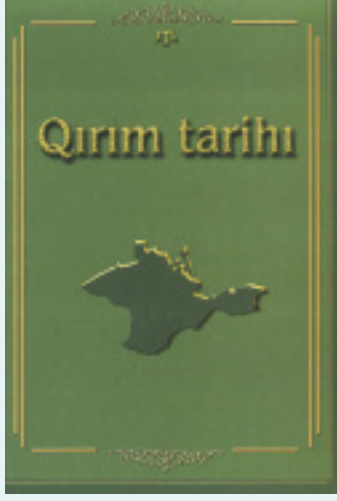
+380997566012

e-mail: elvirabal@mail.ru

elvira.kirim@hotmail.com

Kırım Tatar Milli Kurultayı Özel Komisyonunun başkan yardımcısı Elvedin Çubarov'un editörlüğünde hazırlanan Kırım Tarihi(Qırım Tarihi) eseri Tezis yayınları tarafından Akmescit'te basıldı. Eser Dünya Kırım Tatar Kongresi öncesi basıldı ve ilk kez kongrede dağıtıldı. Eser, Bizim Kırım Uluslararası Derneğinin girişimi ile hazırlandı. 21 tarihi makalenin sıralı olarak düzenlenmesi ile eser oluşturuldu. Kitap Kırım'ın ünlü tarihçileri Elvedin Çubarov, Refat Kurtiyev, Dilara Asanova, Aleksa Gayvaronskiy, Rüstem Abkadirov, Fatma Ametka ve Aydın Filiz Tutku tarafından hazırlandı. Kitabın tercümesini KMPÜ Kırım Tatar Bilimsel Araştırma Merkezi görevlisi Nariman Abdulvaapov, Dinara Osmanova, Naciye

Ametova ve Venera Seydametova gerçekleştirdiler.

Kırım tarihini merak edenler için yazılan esere resimler, gravürler ve harita parçaları da eklenmiş. Kitabın kamuoyuna tanıtımı Ağustos ayında Akmescit'te İsmail Bey Gaspıralı Adına Kırım Tatar Cumhuriyeti Kütüphanesinde yapıldı.

Eser Kırım Tatarca olarak latin harfleri ile basıldı.

Eserin amacı "Kitapta qırım halqının etnogenezi, onıñ çoq asırlıq tarihiniñ esas devirleri, medenetiñ çeşitli saalarındaki enişleri, belli cemaat erbabınıñ falliyetlerine dair malumat berile." olarak belirtilmiş.

Kitapta yer alan makalelerde; Kırım Tatarlarının Hakında Genel Blgiler, Kırım Tatar Halkının Kökenleri ve Etnik Tarihi Basamakları,

Tatar Adı ve Kırım Tatar Halkı, Etnik Gruplar, Kırım Hanlığı Tarihinin Kısa Hikâyesi(1223-1783), Altın Orda'nın Kırım Ulsu(1223-1395), Kırım Hanlığı'nın Ortaya Çıkışı(1395-1502), Kırım, Altın Orda'nın Kanuni Devam Edicisi(1502-1577), Osmanlı Etkisinin Güçlendiği Dönem(1577-1641), Dış Tehlikeye Karşı Durma(1700-1768), Kırım Hanlığı'nın Devlet ve Cemiyet Kurumu, Kırım Hanlığı'nın Mahkeme İşleri, Kırım Hanlığı'nın İktisadi İşleri, "Kara Yüzyıl" (1783-1883), Kırım Diasporasının Milli Hareketleri, İsmail Gaspıralı ve Kırım Tatar Halkının Canlanması, Birinci Kurultay, Vatandaş Savaşı ve Kırım'da Açlık, Kırım MSSC(Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti), Sürgünlük, Spetsposeleniyelerde, 1956-1969 Yıllarındaki Kırım Tatar Milli Hareketi, 1970-1991 Yıllarındaki Kırım Tatar Milli Hareketi, Dönüş, İkinci Kurultay, 18 Mayıs – Sürgünlük Kurbanları Hatıra Günü, Kırım ve Kırım Tatar Tarihinin Önemli Günleri.

Alan Fisher tarafından yazılan Kırım Tatarları kitabı Eşref B. Özbilen' in çevrisi ile Selenga Yayınları'nca 2009 yılında Türkiye'de ilk kez basıldı. The Crimean Tatars adı ile Californiya'da 1978'de ilk kez basılan eser, Kırım Tatarları ile ilgili birçok araştırmanın bibliyografyasında yıllardır yer alıyor. Eser Rusça, İngilizce, Almanca, Fransızca ve Türkçe birçok kaynağın incelenmesi ile ortaya çıkarılmış. Fisher, eserin ortaya çıkmasında kendisine uzunca süre yardım eden Başbakanlık arşivlerine ve Müstecip Ülküsâl'a da teşekkürlerini bildiriyor.

Eserin hazırlandığı yıl itibari ile henüz Kırım Tatarları anavatana serbestçe dönüş yapamamıştı. Bu neden ile kitapta yer alan bazı ifadeler güncelliğini kaybetmiştir.

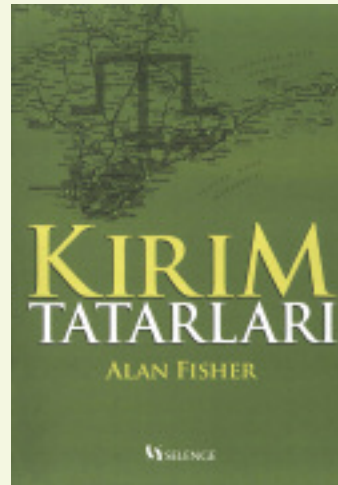
Ancak eser, Kırım Tatarları hakkında yapılan araştırmaların önünü açmış, sonraki araştırmalara ilham kaynağı olmuştur. Böylece batının ilgisinin, varlığı o döneme değin SSCB tarafından inkâr edilen Kırım Tatarlarına yönelmesini sağlamıştır. Eserin ortaya çıkmasından günümüze kadar birçok arşivin kullanıma açılması ile bu alanda birçok araştırma yapılmıştır.

Kırım Tatar siyasi hareketindeki değişimleri açıkça ortaya koyan araştırma üç bölümden oluşuyor. Birinci bölümde, Kırım Tatar Hanlığı menşei, siyasi sistemi, sosyal-kültürel

hayatı ve Doğu Avrupa'daki önemi üzerinde duruluyor.

İkinci bölümde, Çarlık Rusyası'nda Kırım Tatarları başlığı altında Rusların Kırım'a bakışları, Bağımsız Kırım Devleti, Rus ilhâkı, Rus idaresi ve milli uyanış konularından bahsediliyor.

Son bölüm Kırım Tatarları ve SSCB başlığı ile başlıyor. Burada Rus İhtilalinin Kırım Tatarları için sonuçlarından, Kırım Muhtar Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'nden, II. Dünya Savaşı sırasında Kırım Tatarları'ndan ve 1944 sürgününden bahsedilmiştir.

Eşref Şemizade'nin doğumunun 100.yılı münasebetiyle "Eşref Şemi-zade 1908-1978" adı ile hazırlanan kitap Akmesic'te Dolya neşriyattan 2008 yılında çıktı. Kırım Tatar dilinde kril harfleriyle ve Rusça basılan eser, içerisinde birçok resmi de barındırmaktadır.

Aydın Şemizade'nin redaktörlüğünde hazırlanan eserin redaksiyon

kurulunda Ayder Emirov, Rıza Fazıl, Rıdvan Ayedinov ve Valeriy Basirov da bulunuyor.

1 Nisan 2008 tarihinde Kırım Muhtar Cumhuriyeti Bakanlar Kurulu tarafından alınan karar ile 2008

yılı Eşref Şemizade'nin doğumuna adandı. Bu amaçla şairi tanıtmak üzere doğduğu topraklarda anma toplantıları düzenlendi. Şairin yazdığı tiyatro oyunu sunuldu. Şairin eserleri, çeviri yaptığı eserler ve hakkında malûmat olan eserler basıldı. Adına yazarlar birliği tarafından edebiyat yarışması düzenlendi. Bu etkinliklerden biri de bu eserin ortaya konmasıdır.

Eser üç bölümden oluşuyor. İlk bölümde "Edebiyatımızın Nurlu Sımlarından Biri" başlığı ile Eşref Şemizade'ye bağışlanan bu eser Şeryan Ali tarafından önsüz olarak takdim ediliyor.

İcatkâr edebiyatçılarımızı anmak gayesi ile düzenlenen eserin ikinci bölümünde; şairin ailesi ve arkadaşlarının şahsi albümlerinden oluşan fotoğraflar yer almış. Şairin Kezlev'de başlayan ve Özbekistan'da süren hayat yolculuğunun bazı bölümlerinden, yazarı dostlarından, hakkında atılan iftiralar ile Özbekistan'da kamplardaki hayatından, Akçora köyünde defin edilene kadarki 70 yıllık hayatı boyunca çekilen resimleri gözler önüne seriliyor. Esere şairin itham edildiği suçlardan aklandığını gösterir belge de eklenmiş.

Eserin son bölümünde şairin hayat hikâyesi kısaca anlatılmaktadır.

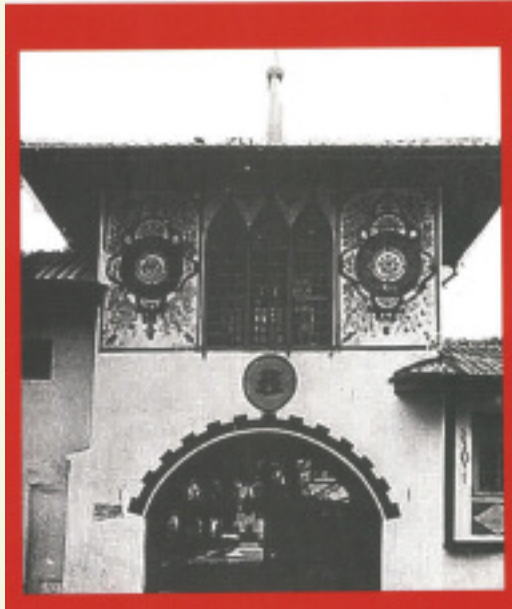
Doç. Dr.Hakan Kırımlı, Galina Vatslavovna Dlujevskaya ve Prof.Dr. Dimitriy Dimitriyeviç Vasilyev'in uzun araştırmaları sonucu 2006 yılında çıkan kitap albüm niteliğinde hazırlanmıştır. Eser düzenlenirken çeşitli vakıf, müze ve şahsi arşivlerden faydalanılmış. Rusça ve Türkçe olarak çift dilli çıkan eser iki esas bölümden oluşuyor.

Eserin birinci bölümü "Kırım Yarımadasının Yalıboyu" olarak ifade ediliyor. Bu bölümde; Kezlev, Akyar, Hersonesos, Balaklava, İnkerman, Alupka, Mishor, Oreanda, Livadiye, Yalta, Gurzuf, Aluşta, Suda, Kefe, Yenikale ve Kerç bölgeleri ele alınmaktadır.

Eserin ikinci bölü "Dağlık ve Bozkır Kırım" olarak adlandırılmış. Bu bölümde de Bahçesaray, Çufutkale, Tepekermen, Şuru, Yukarı Kermençik, Aşağı Ker-

ESKİ FOTOĞRAFLARDA BİR ZAMANLAR KIRIM

КРЫМ В ПРОШЛОМ В СТАРЫХ ФОТОГРАФИЯХ

mençik, Karagöz, Avcıköy, Biye-sala, Kaçı Kalyon, Mangupkale, Bahçeeli, Laki, Eskikermen, Akmesic, Eskikırım, Karasubazar, Ermenibazarı ve Personalia ile ilgili bilgiler sunuluyor.

Eserin her bahsedilen kısmında önce anlatılan bölgenin coğrafi ve tarihi hakkında kısa bilgiler veriliyor. Ardından anlatılan bölgeye ait çeşitli yıllarda çekilmiş fotoğraf, çizilmiş resimler ve planlar ile bölge tanıtılmaktadır. 370 kare ile bölgenin doğa veya tarihi mekânları okuyuculara tanıtılıyor.

Eser, Kırım' a ait ciddi bir kataloğlamaya sahip olması ve bir kısmı yok olmuş tarihi mirası ortaya koyması adına önemli bir görevi de üstlenmektedir. Eser, Kırım yarımadasında son 150 yılda gerçekleşen tirajik durumu fotoğraf kareleri ile gözler önüne seriyor.

Derneğimiz Yayınları

